WALKA Z PEDOFILIĄ, CZY WALKA PEDOFILIĄ? s. 18

FUTERKOWA PUSZKA PANDORY s. 4

ŚWIECCY W ZAKONACH s. 34

27.09.2020
nr 39 (779)
cena 5 zł
(w tym 8% VAT)
NR INDEKSU 205 109
ISSN 1734-9079
www.idziemy.pl

idziemy

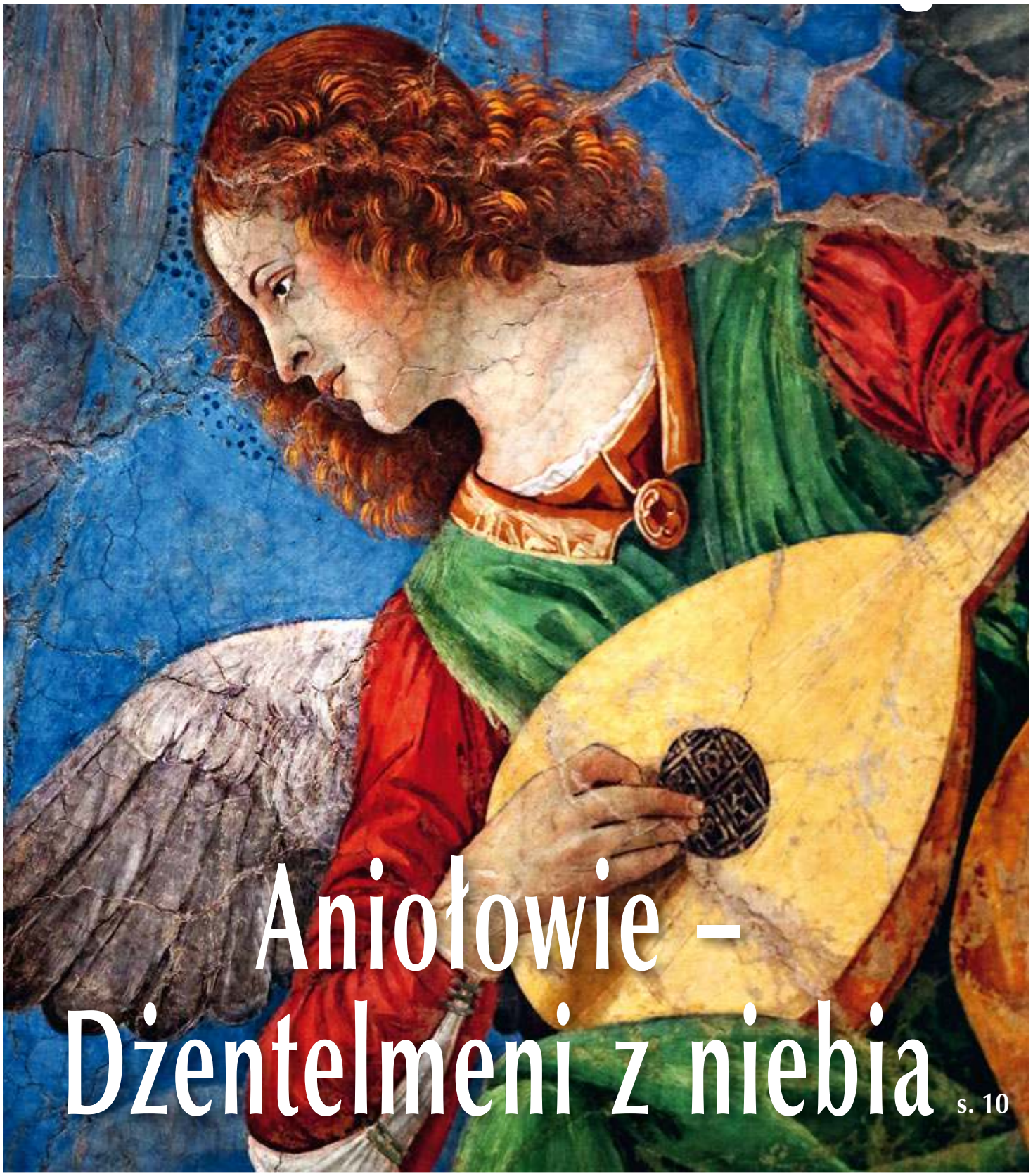

Aniołowie – Dżentelmeni z niebia

s. 10

kalendarz ROLNIKÓW®

JUŻ W SPRZEDAŻY!

A W NIM ...

- kalendarz biodynamiczny
- fachowe porady
- wywiady
- przepisy kulinarne
- ciekawe artykuły tematyczne

DO NABYCIA W:
placówkach Poczty Polskiej
księgarniach książki katolickiej
oraz sklepie wydawnictwa

Więcej kalendarzy na stronie
www.wydawnictwodr.pl

Wydawnictwo WDR, ul. Modra 23, 87-807 Włocławek
tel. +48 54 235 52 61; e-mail: wydawnictwo@wydawnictwodr.pl

ks. Henryk Zieliński

Dzieci i zwierzęta

Marzy mi się, żeby w sprawie ochrony życia dzieci, podejrzanych już w fazie prenatalnej o obciążenie zespołem Downa, prezes PiS Jarosław Kaczyński miał tyle samo determinacji, co w walce o ochronę norek. Ze względu na tzw. „Piątkę dla zwierząt” zaryzykował nawet przyszłość rządów tzw. „Zjednoczonej prawicy”. A przecież obawami o los tych rządów uzasadniał dotąd wieloletnie uniki, aby nie zająć się obywatelską inicjatywą „Zatrzymaj aborcję”, wspartą podpisami 840 tys. Polaków.

Ustawa, którą przeforsowano w tempie ekspresowym 18 września nad ranem, została jakby dla odwrócenia uwagi nazwana „futerkową”. Tak było wygodniej. Przedsiębiorcy futrzarscy bardziej niż inni, których dotyczy ustawa nadawali się, aby ich przedstawiać jako okrutników. Tymczasem bardziej brzemienna w skutki będzie zmiana spojrzenia na niektóre praktyki religijne – na razie tylko w judaizmie i islamie, na co zwraca uwagę poseł Bartłomiej Wróblewski.

Ustawa zakazuje bowiem, co do zasady, tzw. uboju rytualnego zwierząt – z drobiem włącznie. Wyjątkiem jest ubój prowadzony na użytek własny członków działających w Polsce i tu zarejestrowanych wspólnot religijnych. Zakaz uboju, zgodnie z zasadami judaizmu i islamu w celach eksportowych, sprawia że polskie rolnictwo traci rynek zbytu, dający zysk w wysokości kilkunastu miliardów złotych rocznie. Ale zarobek drobiarzy, hodowców bydła i ich kooperantów to jedno. A drugie, to przekaz wynikający z tej ustawy, że ubój rytualny, jako praktyka stosowana w judaizmie i islamie, jest czymś co do zasady nagannym, a państwo polskie tylko z konieczności w ograniczonym zakresie na to przyzwala. Od tego już tylko krok do wskazania na religię, jako na źródło cierpienia zwierząt, analogicznie jak Konwencja Stambulska wskazała na religię, tradycję i rodzinę jako źródła przemocy wobec kobiet.

Okoliczności nagłego przyjęcia ustawy wskazują, że sprawa może mieć szerszy kontekst. Trzeba uwzględnić spór wokół rekonstrukcji rządu oraz o relacje miedzy PiS i koalicjantami. Pospieszne deklaracje polityków PiS, że wobec złamania dyscypliny przez posłów Solidarnej Polski oraz Porozumienia Jarosława Gowina, koalicja już nie istnieje, wskazywały jakby w PiS na to właśnie czekano. Szczególnie dotyczy to Solidarnej Polski. Relacje między Jarosławem Kaczyńskim i Zbigniewem Ziobrą są napięte co najmniej od przegranych przez Kaczyńskiego wyborów prezydenckich w roku 2010, po których Ziobro zażądał rozliczeń i założył swoja formację. Topór wojenny obydwaj zakopali przed wyborami w roku 2015, bo tylko pójście szeroką koalicją dawało szansę na zwycięstwo.

Teraz jakby zatracili samozachowawczy instynkt. Prócz tego w PiS zaczęły pojawiać się głosy jakoby kapitulacja wobec lewicowej ideologii z Zachodu była jedynym wyjściem. W tym nurcie utrzymywał się wywiad Michała Moskala, szefa biura Jarosława Kaczyńskiego dla „Do Rzeczy” i wypowiedzi kilku prominentnych polityków PiS. Dla Ziobry był to idealny moment, aby podkreślić swój konserwatyzm i poszerzyć wpływy. Miarka się przebrała, kiedy Ziobryści odmówili poparcia dla ustawy zwalniającej urzędników z odpowiedzialności za błędne decyzje w czasie pandemii COVID-19. To spotęgowało napięcia między premierem i innymi ministrami a Ziobrą. Wyrzucić go jednak za to z koalicji byłoby niepolitycznie. Ale już za brak solidarności w obronie zwierząt, to co innego. Prócz tego „Piątka dla zwierząt” miała pomóc PiS w przyciągnięciu młodego elektoratu Szymona Hołowni.

Dla zatarcia wrażenia, że PiS przesuwa się na lewo sam prezes Kaczyński udzielił wywiadu tygodnikowi „Sieci”, w którym zapewniał, że nie przyłoży ręki do lewicowej rewolucji w Polsce. Dziwnym zbiegiem okoliczności niezależny Trybunał Konstytucyjny po wielu latach ogłosił na 22 października tego roku termin rozpatrzenia poselskiego wniosku o zbadanie zgodności z konstytucją przesłanki eugenicznej dopuszczającej aborcję! Pozostaje mieć nadzieję, że pani prezes Julia Przyłębska już się z tego nie wycofa, a wyrok w tej sprawie według wybitnych prawników może być tylko jeden.

Trzeba się modlić do Anioła Stróża Polski i do aniołów stróżów tych, którzy dzisiaj decydują o losach naszej ojczyzny. Niech Boży Posłańcy zaprowadza pokój miedzy wszystkimi ludźmi dobrej woli. A z całego tego zamieszania niech wyprowadzą dobro. Nawet gdyby ludzie mieli nie do końca takie właśnie zamiary.

henryk.zielinski@idziemy.com.pl

27.09.2020 idziemy w numerze:

TEMAT TYGODNIA:

Dżentelmeni z nieba **s. 10**

W mieście św. Michała Archanioła **s. 12**

NA CZASIE

Futerkowa puszka Pandory **s. 4**

Ze świata **s. 6**

Walka z życiem **s. 8**

Potrzeba jedności!? **s. 9**

Z kraju **s. 14**

Grecko-turecki spór o morze **s. 20**

NASZE SPRAWY

Jak uniknąć infekcji? **s.43**

Zmiany w świadczeniach alimentacyjnych **s. 44**

Program TV **s. 47**

MOJA WIARA

Walka z pedofilią, czy walka pedofilią? **s. 18**

Tajemnica i moc różańca **s. 23**

Świeccy w zakonach **s. 34**

fot. arch. prywatne

Kobiety i kobietki **s. 36**

Watykan na olimpiadzie **s. 38**

Nauka i habit **s. 42**

Czytanie nie kończy się na papierze! Najnowsze wiadomości i opinie na stronie www.idziemy.pl. E-wydanie tygodnika można zakupić na stronach: www.eprasa.pl, www.egazety.pl.

fot. Piotr Łysakowski

osłabić rozwój gospodarki na wsi, to dotyczy interesu dużej grupy naszych rodaków.

Ustawa mówi o rekompensatach dla tych, którzy na niej stracą…

Odszkodowania mogą objąć doraźne szkody, ale z pewnością nie zrekompensują wieloletnich szkód z tytułu możliwości eksportowych. Tym bardziej że sprzedaż mięsa koszernego i halal jest stałą częścią polskiego eksportu rolnego. Duża część produkcji zostanie przeniesiona za granicę.

Nie jest też pewne, że ustawa poprawi dobrostan zwierząt, skoro miałyby być one przewożone kilkaset kilometrów na Ukrainę czy Słowację, by tam dokonano uboju. Jeśli chodzi o zwierzęta futerkowe, są racje przemawiające za zakazem tej działalności, ale także w tym przypadku potrzebny jest dłuższy okres na dostosowanie się do sytuacji i przemyślenie form odszkodowania.

W tego rodzaju sytuacjach zawsze trzeba ważyć racje różnych stron i szukać rozwiązań kompromisowych. Decyzje powinny być dopracowane.

W debacie sejmowej nad ustawą pojawiły się postulaty zakazania chowu klatkowego i przemysłowego. Czyli ustawa nie zamyka tematu?

Ustawa otworzyła puszkę Pandory. Jednostronna, prozwierzęca perspektywa każe postrzegać jako złe już samo trzymanie zwierząt. Członkowie organizacji prozwierzęcych nie ukrywają dążeń do całkowitego wyeliminowania chowu.

Ustawa w obecnym kształcie może doprowadzić do ograniczenia własności, bo jeśli ktoś wybudował oborę dla krów i nagle traci możliwość sprzedawania z zyskiem wołowiny, to wartość tej własności drastycznie spada. Przedsiębiorca może nagle zostać z milionowym kredytem i realnym brakiem możliwości spłacenia go.

Kolejna kwestia: działalność kontrolerów społecznych, którzy po pierwsze, zakłócaliby mir domowy, po drugie, pod pretekstem sprawdzania warunków przetrzymywania zwierząt mogliby kontrolować także inne sfery życia obywateli. Takiego prawa nie ma nawet w przypadku rewizji, którą przeprowadzić mogą tylko policjanci z nakazem. Czy to nie otworzy furtki do podobnych społecznych kontroli w szkołach czy przedszkolach, np. pod kątem dyskryminacji ideologicznych? To jest ingerencja w prywatne życie osób i rodzin.

Jakie będą dalsze losy ustawy?

Prezydent Andrzej Duda już zapowiedział, że w tej formie jej nie podpisze. Jest więc szansa, że przynajmniej kwestie, o których rozmawiamy, zostaną poprawione. Ale nawet wtedy należy oczekiwać, że wiele spraw będących skutkiem tej ustawy trafi do sądów i trybunałów, także międzynarodowych. Mam nadzieję, że poprawki zostaną wprowadzone jeszcze na etapie prac legislacyjnych, by z jednej strony ograniczyć ingerencję państwa w wolność religijną i działalność gospodarczą, a z drugiej strony by oszczędzić Polsce kosztownych procesów sądowych.

FUTERKOWA PUSZKA PANDORY

Z konstytucjonalistą dr. **Bartłomiejem Wróblewskim**, posłem PiS (zawieszonym w prawach członka partii), rozmawia Monika Odrobińska

Kto zyska na tak pilnie, nocną porą przegłosowanej „ustawie futerkowej"?

Większość społeczeństwa jest za poprawieniem dobrostanu zwierząt, ale kilka zaproponowanych w niej rozwiązań dla istotnej części społeczeństwa jest trudnych do przyjęcia.

Przypomnijmy: chodzi m.in. o zakaz hodowli zwierząt na futra, wykorzystywania zwierząt w celach rozrywkowych i widowiskowych, ograniczenia dotkną uboju rytualnego. Co rodzi Pański opór?

Właśnie ta ostatnia kwestia. Choć sami zwykle nie jadamy koszernego mięsa, wiemy, jak ważna to sprawa dla Żydów i muzułmanów. Wolność religijną Konstytucja gwarantuje wszystkim obywatelom. Jeśli chcemy, by była respektowana wobec chrześcijan, nie możemy przechodzić obojętnie nad ograniczeniami wobec wyznawców innych religii. Warto o tym pamiętać, szczególnie w czasach nasilającej się sekularyzacji i tendencji antyklerykalnych.

Ostatecznie jednak ubój rytualny ma być możliwy, tyle że na potrzeby krajowych związków wyznaniowych…

Zapis ten zastosowano na zasadzie wyjątku, ogólnie jednak przyjęto, że ubój rytualny z zasady jest niegodny. Uczyniono tym samym wyłom w wolności religijnej.

To rozwiązanie ogranicza ponadto wolność gospodarczą, prawo własności czy zaufanie obywateli do państwa i stanowionego prawa. I właśnie dlatego, że realnie ogranicza polskie interesy gospodarcze, jeśli chodzi o hodowlę i sprzedaż, negatywnie odniósł się do niego minister rolnictwa. Skutki tej ustawy mogą

Czy – umówmy się – fikcyjna ochrona zwierząt warta jest zerwania z koalicjantami i uszczuplenia władzy do poziomu rządu mniejszościowego?

Mam nadzieję, że nie dojdzie do rozpadu Zjednoczonej Prawicy, bo wielu Polaków na nią głosowało. Sprawa ochrony zwierząt nie należała do naszego programu wyborczego, a kwestie, które są w niej sporne, nie są kluczowe z jej całościowego punktu widzenia. Mam nadzieję, że uda się znaleźć kompromisowe rozwiązanie – w tej i innych sprawach.

W głosowaniu nad sprawami światopoglądowymi kieruję się zawsze sumieniem, w takich przypadkach nie powinno być – i wcześniej nie było – dyscypliny partyjnej.

W dniu przegłosowania ustawy dowiedział się Pan też, że 22 października TK zajmie się Pańskim wnioskiem ws. dopuszczalnej aborcji eugenicznej. Spytam brutalnie: skoro dostało się coś zwierzętom, to i człowiekowi coś skapnie?

Rzeczywiście, sprawa nabiera biegu dopiero po trzech latach od pierwszego złożenia wniosku. Mimo wszystko to dobra wiadomość. W sprawach światopoglądowych należy pilnować pryncypiów. Jeśli pogubimy się w wyborach aksjologicznych, przegramy walkę cywilizacyjną. Nie można przykładać tej samej miary do kwestii cywilizacyjnych i politycznych. Dlatego czasem wbrew kolegom partyjnym broniłem życia, prawa rodziców do wychowywania dzieci zgodnie z ich przekonaniami, a teraz bronię wolności religijnej.

fot. xhz

W sprawie Konwencji

Wobec toczącej się aktualnie w naszym kraju debaty na temat utrzymania w mocy lub wypowiedzenia przyjętej dnia 11 maja 2011 roku w Istambule „Konwencji Rady Europy o zapobieganiu i zwalczaniu przemocy wobec kobiet i przemocy domowej", zwanej powszechnie Konwencją Stambulską, pragniemy niniejszym przypomnieć, że w tej sprawie zgodne stanowisko przyjęło już zgromadzenie biskupów Europy Środkowej, którzy wezwali do odrzucenia tego dokumentu.

Równocześnie z uznaniem przyjmujemy powstanie społecznej inicjatywy ustawodawczej na rzecz wypowiedzenia Konwencji Stambulskiej i zastąpienia jej Międzynarodową Konwencją Praw Rodziny, zachęcając do wspierania tej akcji.

Całkowicie słusznie Konwencja Stambulska pragnie walczyć z dyskryminacjami wynikającymi z różnicy płci (ang. sex, franc. sexe), czyli biologicznych różnic między kobietą a mężczyzną. Jednakże obok tego Konwencja wprowadza elementy ideologii gender, mówiąc o konieczności zwalczania różnego rodzaju dyskryminacji związanych z gender (franc. genre). Wielokrotnie występujące w tym dokumencie pojęcie gender – tłumaczone na język polski jako „płeć społeczno-kulturowa" – oznacza, według Konwencji, „społecznie skonstruowane role, zachowania, działania i atrybuty, które dane społeczeństwo uznaje za odpowiednie dla kobiet lub mężczyzn" (por. Konwencja Stambulska, art. 3 lit. c).

Co więcej, w Konwencji Stambulskiej jest mowa również o tym, że jedną z przyczyn przemocy wobec kobiet i przemocy domowej jest religia i tradycja (por. tamże, art. 12 ust. 5). Dlatego też Konwencja domaga się od państw ją przyjmujących, aby promowały „zmianę społecznych i kulturowych wzorców zachowań kobiet i mężczyzn w celu wykorzenienia uprzedzeń, zwyczajów, tradycji oraz innych praktyk opartych na idei niższości kobiet lub na stereotypowych rolach kobiet i mężczyzn" (por. tamże, art. 12 ust. 1), oraz aby wprowadziły „do programów nauczania na wszystkich etapach edukacji (…) treści dotyczące równości kobiet i mężczyzn [a także] niestereotypowych ról społeczno-kulturowych" (por. tamże, art. 14 ust. 1).

Tymczasem małżeństwo, czyli trwały związek kobiety i mężczyzny, oraz ich dopełniające się role: macierzyństwo i ojcostwo, które stanowią również polskie wartości konstytucyjne, nie są stereotypami kulturowymi, ale fundamentem życia człowieka i społeczeństwa, zgodnie z wolą samego Stwórcy (por. Rdz 1, 27–28).

Wspieramy również – i zachęcamy, aby wspierać – wszelkie zmiany w polskim prawie karnym, które służą jeszcze większej ochronie i bezpieczeństwu życia rodzinnego. Przypominamy, że głównymi źródłami kryzysowych zjawisk w życiu rodzinnym, przechodzących niekiedy w patologię i przemoc, są: alkoholizm, narkomania i inne uzależnienia, a także pornografizacja kultury masowej oraz związane z nią uprzedmiotowienie kobiety i dehumanizacja życia seksualnego.

abp Stanisław Gądecki
przewodniczący KEP
abp Marek Jędraszewski
zastępca przewodniczącego KEP
bp Artur G. Miziński
sekretarz generalny KEP

Krzysztof Ziemiec

Z żoną w Bieszczady

A może by tak rzucić to wszystko i wyjechać w Bieszczady? Fraza ta weszła już do kanonu mowy polskiej i jest niezwykle popularna w internetowych dyskusjach wśród ludzi mocno zmęczonych obowiązkami. No więc ja też w końcu tak zrobiłem! Po ponad 30 latach, moje nogi znów stanęły na bieszczadzkich szlakach.

Wszystko zaczęło się od letnich wyprzedaży, na których moja małżonka kupiła sobie, po okazyjnej cenie, specjalne, dedykowane wymagającym turystom spodnie (a pomyśleć, że jeszcze niedawno człowiekowi wystarczały na takie eskapady zwykłe jeansy). Miały poczekać do emerytury, jako że wtedy „będzie czas na wszystko", ale na tyle swoim wyglądem kusiły, że udało się założyć je wcześniej.

Ponieważ decyzja o wyjeździe zapadła nagle, znalezienie miejsc do spania graniczyło z cudem! Po prostu Polska, a w szczególności nasze góry, to w tym roku dla rodzimych turystów istna mekka. Mimo września i końca wakacji, w górach tłok jak na przysłowiowej Marszałkowskiej. Kiedy już udało się znaleźć jakieś lokum, kolejnym szczytem do zdobycia, okazała się droga na południe. Wszystkie trasy, prowadzące z centrum w okolice Bieszczad, to jazda właściwie całodniowa. Widoki piękne, ale dla kierowcy to prawdziwa droga przez mękę. Droga powrotna wygląda podobnie – co oznacza, że tyle samo wigoru, co się w górach zyskało, łatwo można stracić potem w aucie.

No, ale jak już człowiek dojechał, to i na sercu i w głowie i duszy zrobiło się od razu i lżej i lepiej. Klimat, widoki, ludzie, powietrze, przyroda, brak cywilizacji i wszystko wokół, jest tak inne, tak kojące i budujące, mimo że z kolejkami na ścieżkach, i nie tak już dzikie jak dawniej, to wynagradza wszystkie trudy!

No i clou programu – czyli góry a dokładniej szlaki, doliny i szczyty. Tu znów i wysiłek i wyrzeczenia, adekwatne do wieku i kondycji, ale poczucie lekkości na zdobytym celu, bezcenne! To tu, a nie w wygodnym fotelu, człowiek czuje się wolnym, ale i małym zarazem. To w górach czuć wielkość Boga i genialność Jego planów. Nie bez powodu spragniony wędrowiec szuka na zboczu jakiegoś źródełka, podobnie wątpiący, czy mający trudne relacje ze Stwórcą, źródło wiary znajduje na odpowiedniej wysokości. A najczęściej znajdujemy je niepostrzeżenie. Tak jak mnie zziajanemu, zmęczonemu, udało się niepodziewanie w upalny dzień znaleźć malutkie, ale obfite źródełko wody na wysokim zboczu Tarnicy.

To w górach czuć wielkość Boga i genialność Jego planów.

Ale jest coś jeszcze – zdobywanie kolejnych szczytów, które są celem naszej wyprawy, uświadamia nam dobitnie jak ważny jest cel naszego całego życia na ziemi. Po co i dla kogo żyjemy. I co ma być już „po". Dla czytelników „Idziemy" tym celem jest bez wątpienia zbawienie. Dla wielu droga do tego celu wiedzie poprzez małżeństwo i rodzinę. Dlatego warto wybrać się w góry, zwłaszcza z tym, komu ślubowaliśmy wierność. Bo tak jak każdy z nas „inwestuje" w kolejne kursy i szkolenia zawodowe, by być jeszcze lepszym specjalistą, tak samo inwestycji wymaga też każde małżeństwo.

Autor jest dziennikarzem TVP

W SKRÓCIE

■ **Zatruty list do Trumpa.** Amerykańskie służby przechwyciły kopertę, zawierającą rycynę. List był adresowany do prezydenta USA Donalda Trumpa i został wysłany z Kanady. Rycyna jest substancją toksyczną pochodzącą z rącznika pospolitego i bywa używana w zamachach terrorystycznych. Jej zażycie może być śmiertelne.

■ **Ksiądz w Sądzie Najwyższym Ghany.** Po raz pierwszy w historii katolicki ksiądz został mianowany jednym z nowych sędziów Sądu Najwyższego w Ghanie. Ks. Joseph Adu Owusu-Agyemang jest proboszczem parafii w Kumasi i kieruje wydziałem prawnym kurii tamtejszej archidiecezji. Choć w Ghanie są prawnicy, będący zarazem księżmi, to nigdy dotychczas żaden z nich nie był sędzią. Sędziów zaprzysiągł prezydent Nana Akufo-Addo. W swoim przemówieniu szef państwa wezwał ich, by kierowali się uczciwością, dyscypliną i bezstronnością.

■ **Amerykanie zwiększają obecność w Syrii.** Samochody opancerzone i stu żołnierzy zostało przerzuconych z Kuwejtu do południowo-wschodniej Syrii. Przedstawiciele sił amerykańskich podkreślają, że jest to spowodowane „nieprofesjonalnymi, niebezpiecznymi i prowokacyjnymi działaniami Rosji" w tym regionie Syrii. Chodzi o powstrzymanie sił rosyjskich od wkraczania na tereny kurdyjskie.

■ **Rozmowy w sprawie Donbasu w Szwecji?** Pierwszy prezydent Ukrainy Leonid Krawczuk, reprezentujący ten kraj w tzw. trójstronnej grupie kontaktowej, prowadzącej rozmowy w sprawie Donbasu, zapowiedział, iż wobec sytuacji na Białorusi spotkania mogą zostać przeniesione z Mińska do Szwecji. Nie wykluczył przy tym gotowości nadania przez Kijów specjalnego statusu dla Donbasu.

■ **Prośba o wydłużenie Roku Jakubowego.** Alberto Núñez Feijóo, premier rządu wspólnoty autonomicznej Galicji w północno-zachodniej Hiszpanii, zwrócił się z wnioskiem do króla Filipa VI o wydłużenie przypadającego w 2021 r. Roku Świętego Jakubowego do lipca 2022 r. Polityk wskazał, że z powodu epidemii koronawirusa może dojść do znaczącego osłabienia ruchu pielgrzymkowego do katedry w Santiago de Compostela.

fot. PAP/EPA/Zurab Kurtsikidze

POLSCY ŻOŁNIERZE W GRUZJI

W Gruzji odbyły się manewry z udziałem państw NATO. W ćwiczeniach pod kryptonimem „Godny Partner 2020" wzięło udział ponad 2700 żołnierzy, oprócz Gruzinów także z Polski (na zdjęciu), Stanów Zjednoczonych, Wielkiej Brytanii i Francji. Uroczystość zakończenia ćwiczeń odbyła się w bazie wojskowej Waziani koło Tblisi. Manewry, zgodnie z oficjalnym komunikatem, miały na celu zwiększenie „interoperacyjności w realistycznym, międzynarodowym środowisku". – To najważniejszy element wysiłków na rzecz integracji euroatlantyckiej Gruzji – ocenił premier Gruzji Guiorgui Gacharia na ceremonii rozpoczęcia ćwiczeń. Dodał, że działania są „gwarancją pokoju w naszym kraju" i „nie są skierowane przeciwko nikomu".

fot. PAP/EPA/Etienne Laurent

W ciągu ostatniego miesiąca dziesiątki pożarów rozprzestrzeniło się na ogromne obszary zachodniego wybrzeża Stanów Zjednoczonych, powodując śmierć ponad 30 osób i zmuszając dziesiątki tysięcy ludzi do opuszczenia domów. Jednym z powodów zapalenia się lasów były uderzenia piorunów podczas licznych burz w sierpniu, a wysokie temperatury i brak deszczy dodatkowo podsycały ogień. Dym znad Kalifornii i Oregonu dotarł nawet do Europy północnej. Naukowcy twierdzą, że pożary są najintensywniejsze od 18 lat i wiążą to ze zmianami klimatycznymi i globalnym ociepleniem. Jednak prezydent USA Donald Trump uważa, że winna jest niewłaściwa gospodarka leśna.

ŚWIATOWY DZIEŃ SPRZĄTANIA

Po raz kolejny 19 września obchodzony był Międzynarodowy Dzień Sprzątania Wybrzeża. Jest to okazja do podejmowania wysiłków na rzecz usuwania śmieci na terenach nadmorskich i prowadzenia akcji na rzecz ochrony mórz i oceanów. Blisko 5 milionów opakowań po żywności zostało zebranych z plaż podczas poprzedniego takiego dnia, w 2019 r. Cześć porzucają ludzie, a bardzo wiele jest wyrzucanych na brzeg przez fale. Sprzątanie wybrzeży zainicjowane zostało przez amerykańską organizację pozarządową Ocean Conservancy. Na zdjęciu: handlarze ryb odpoczywają na prowizorycznym straganie otoczonym przez zebrane na plażach śmieci w mieście Navotas, w pobliżu stołecznej Manili, na Filipinach.

fot. PAP/EPA/Rolex Dela Pena

HURAGAN IANOS W GRECJI

fot. PAP/EPA/Yannis Papageorgiou

Trzy osoby zginęły, a jedna została uznana za zaginioną po przejściu nad Grecją śródziemnomorskiego huraganu (określanego też jako quasi-cyklon Ianos), który pustoszył Grecję środkową, a potem przesunął się nad Kretę. Najbardziej dramatyczne są skutki huraganu w Karditsy (na zdjęciu ulica w centrum tego miasta), gdzie zalanych zostało ok. pięć tys. domów. Pod dachem jednego z domów, który runął w posadach, znaleziono w ciało starszego mężczyzny. Straż pożarna otrzymała blisko trzy tysiące wezwań o pomoc.

fot. PAP/EPA/STR

CHASYDZI NIE DOJECHALI DO HUMANIA

Grupa chasydów – wg różnych danych od 700 do 1,5 tys. – chcących świętować w Humaniu żydowski nowy Rok (Rosz ha-Szana) na Ukrainie nie została wpuszczona do tego kraju, bo w związku z pandemią koronawirusa została zamknięta cała ukraińska granica. Ortodoksyjni Żydzi z całego świata przyjeżdżają do tego miasta, bowiem to tam znajduje się grób cadyka Bena Simchy Nachmana. Rabbi Nachman, jeden z głównych założycieli chasydów bracławskich, zmarł w Humaniu na początku XIX wieku i od tego czasu jego grobowiec jest miejscem kultu dla tysięcy jego uczniów i naśladowców. Po kilkudniowym koczowaniu na granicy, większość postanowiła wrócić na Białoruś, do miast, w których są synagogi. Na zdjęciu: chasydzi modlą się w Żodino, 60 km od Mińska.

ROCZNICA BITWY O ANGLIĘ

fot. PAP/EPA/SAC Connor Tierney

W Opactwie Westmisterskim świętowano 80. rocznicę lotniczej bitwy o Anglię. Do ataku na Londyn Niemcy wysłali łącznie 2,5 tysiąca samolotów, które zostały odparte przez 900 myśliwców brytyjskich i ich sojuszników. 15 września doszło do przełomowej bitwy powietrznej, przegranej przez Niemców. To zaś spowodowało, że Hitler odwołał swój plan inwazji morskiej na Wielką Brytanię. W walkach wzięło udział 145 polskich pilotów. Brytyjskie media, opisujące obchody rocznicy, nie zauważyły udziału Polaków i pilotów innych narodowości w powietrznych walkach o Londyn.

W SKRÓCIE

■ **Protesty w Tajlandii.** Ponad 15 tys. ludzi demonstrowało w Bangkoku, domagając się zreformowania systemu politycznego, w tym również – zmiany roli monarchy. Tymczasem w kraju tym jakakolwiek krytyka króla jest karana więzieniem. – Precz z feudalizmem! – krzyczeli demonstranci. Przeciwnicy premiera Prayutka Chanochy od lipca wychodzą na ulice, domagając się jego rezygnacji.

■ **Dwoje chrześcijan spalonych w Nigerii.** Dwójka chrześcijan nie zdążyła uciec przed atakiem islamskiej milicji ludu Fulani na nigeryjską wioskę w regionie Kaduna. Zostali spaleni żywcem w domach; 62-letnia Cecylia Ishaya, matka sześciu synów oraz 56-letni Iliya Sunday, który miał ośmioro dzieci. Islamscy bojownicy spalili wszystkie budynki mieszkalne, rabując z nich wszystko, co mogło mieć jakąkolwiek wartość. Od stycznia do maja islamscy pasterze Fulani zabili przynajmniej 470 chrześcijan.

■ **Lwów przeniesiony do „żółtej strefy".** Władze Ukrainy przeniosły Lwów z „czerwonej" strefy zagrożenia epidemią koronawirusa do „żółtej". Na Ukrainie, inaczej niż w Polsce, są cztery strefy – „zielona", „żółta", „pomarańczowa" i „czerwona". W tej ostatniej pozostały podlwowskie Pustomyty i nieodległe Przemyślany.

■ **Prezydent Czeczenii walczy z Zachodem.** Ramzan Kadyrow, prezydent Czeczenii, oznajmił, iż Zachód podejmuje „mało efektywne, ale uporczywie próby wywołania niezadowolenia w społeczeństwie" jego kraju i chce doprowadzić do „poróżnienia władz z narodem". Jego zdaniem, podobnymi metodami Zachód posługiwał się w Syrii, Libii i na Ukrainie, wysługując się „grupkami zdrajców, którzy sprzedali się Europie". Kadyrow zapowiedział, iż będzie walczył z działaniami Zachodu.

■ **Proces hinduskiego biskupa.** Rozprawą przy drzwiach zamkniętych rozpoczął się w sądzie w Kottayam w indyjskim stanie Kerala proces biskupa diecezji Dżalandhar Franco Mulakkala, oskarżonego o napaść seksualną na zakonnicę. Siostra Misjonarka Jezusa miała być w ciągu dwóch lat kilkunastokrotnie zgwałcona przez hierarchę. Biskup, który starał się opóźnić otwarcie procesu, stawił się na pierwszej rozprawie. W ubiegłym miesiącu Sąd Najwyższy oddalił wniosek o umorzenie sprawy. Wcześniej sądy dwóch instancji odrzuciły apelację o jej zamknięcie.

Serwis przygotowano na podstawie PAP, KAI i RV

Anna Meetschen

Walka z życiem

Tegoroczny schyłek lata obfitował w Polsce i zagranicą w „Marsze dla Życia", które przeszły ulicami wielu metropolii. Co prawda sezon publicznej manifestacji za nienarodzonym życiem przypada zasadniczo na wiosnę, jednak w tym roku marsze zostały odwołane lub przesunięte na początek jesieni z powodu pandemii koronawirusa.

Niemniej w ubiegły weekend „Marsz dla Życia i Rodziny" przeszedł ulicami Warszawy i Berlina. W marszu ulicami niemieckiej stolicy wzięło udział 3,5 tys. osób, w tym biskupi z Ratyzbony i Augsburga. Na zakończenie zostało odprawione ekumeniczne nabożeństwo przed Bramą Brandenburską, w czasie którego kazanie wygłosił metropolita Berlina abp Heiner Koch. – Gdybyśmy ustalili granice prawa do życia, ustalilibyśmy je również dla siebie samych i zniszczyli naszą wielkość i wyjątkowość, a nawet całe nasze życie jako istoty ludzkie. Jeśli my, ludzie, pomagamy innym ludziom żyć, pomagamy sobie żyć. Ochrona życia innych to zawsze także ochrona własnego życia – powiedział. I dodał: – Dlatego jako istoty ludzkie i jako chrześcijanie walczymy o godność i wielkość człowieka oraz o jego prawo do życia w każdym momencie życia: walczymy o prawo do życia nienarodzonego dziecka, jak również o prawo do życia tego, który w oczach społeczeństwa jest nisko ceniony. Z kolei przewodniczący niemieckiego episkopatu bp Georg Bätzing podziękował uczestnikom marszu za ich niezłomne zaangażowanie.

Według Federalnego Urzędu Statystycznego liczba wykonywanych w Niemczech aborcji wzrosła pomimo epidemii koronawirusa. Tylko w drugim kwartale 2020 roku odnotowano ich 25100. Natomiast dane opublikowane przez polskie Ministerstwo Zdrowia za 2019 rok podają, że w naszym kraju w całym ubiegłym roku wykonano 1100 aborcji. To ogromna różnica, chociaż każda aborcja to tragedia, bo oznacza śmierć jednej osoby. Walka o prawo nienarodzonych dzieci do życia jest jednak trudna i nierówna, bowiem międzynarodowe organizacje i agendy „dbają" o to, aby nawet pandemia nie przeszkodziła we wdrażaniu praw reprodukcyjnych.

Liczba wykonywanych w Niemczech aborcji wzrosła. Tylko w drugim kwartale 2020 roku odnotowano ich 25100.

Bardzo jasno wyraził to Sekretarz Generalny ONZ António Guterres podczas Zgromadzenia Ogólnego ONZ w Nowym Jorku, zobowiązując się, iż nie pozwoli „rządom na wykorzystywanie Covid-19 do podważania praw seksualnych i reprodukcyjnych oraz kwestionowania świadczonych zabiegów". Zaapelował on do państw członkowskich o „podjęcie wszelkich środków niezbędnych do zapewnienia prawa kobiet i dziewcząt do korzystania z najlepszej możliwej opieki zdrowotnej, w tym także tej dotyczącej zdrowia seksualnego i reprodukcyjnego".

Rezolucja przyjęta przez ONZ dotycząca walki z koronawirusem uwzględnia aborcję selektywną ze względu na płeć oraz ze względu na problemy zdrowotne dziecka poczętego. Spotkało się to ze sprzeciwem Stolicy Apostolskiej, której stały obserwator przy ONZ abp Gabriele Caccia stwierdził, że włączenie tych praw do rezolucji o koronawirusie jest „głęboko niepokojące". Stolicę Apostolską poparły Stany Zjednoczone oraz Izrael.

Trudno jest w tym wypadku wierzyć w intencje ONZ, jakoby chciało zapobiegać rozprzestrzenianiu się koronawirusa i pomagać poszczególnym państwom w walce z pandemią. Jak zwykle sprawa sprowadzona została do przeforsowania cichcem kwestii ideologicznych. Miejmy nadzieję, że obecna pandemia wzbudziła jednak w narodach refleksję na temat wartości ludzkiego życia w ogóle, a w szczególności tego najbardziej bezbronnego. Bo każda dokonana aborcja to ta o jedną za dużo.

Łukaszenko chce zamknąć granice

Prezydent Białorusi Aleksander Łukaszenko zagroził zamknięciem granicy z Polską i Litwą. Na razie zabronił przywożenia polskich towarów.

Dowodząc, że zachodni sąsiedzi Białorusi chcą na nią napaść, występując na Forum Kobiet w Mińsku oświadczył, że „jest zmuszony zabrać wojska z ulicy, pół armii postawić pod broń i zamknąć granicę państwową na zachodzie. Przede wszystkim – z Litwą i Polską". Zarazem wezwał „narody Litwy, Polski i Ukrainy", by „powstrzymały swoich szalonych polityków, nie dopuściły do rozpętania wojny". Tymczasem żaden z sąsiadów Białorusi nie zamierza na nią napadać, a litewskie siły zbrojne nie mają ani jednego czołgu, jak również ani jednego samolotu bojowego.

Aleksander Łukaszenko spotkał się z rosyjskim ministrem obrony Siergiejem Szojgu

fot. PAP/EPA/Maxim Guchek / Belta Pool

Gdy ten numer tygodnika „Idziemy" szykowany był do druku, granica białorusko-polska i białorusko-litewska funkcjonowała normalnie, jednak celnicy nie pozwalali na wwiezienie żadnego towaru polskiej produkcji, nawet jednej tabliczki czekolady. Nie powołując się przy tym na żadne przepisy prawne.

Tymczasem podczas sobotnich i niedzielnych demonstracji, milicja zatrzymała wiele kobiet, w tym 73-letnią Ninę Bahinską, która stała się ikoną białoruskich protestów./**pk**

Dariusz Kowalczyk SJ

Potrzeba jedności!?

Raz po raz słychać wołanie o jedność. Potrzeba jedności na prawicy. Potrzeba jedności na lewicy. A tak w ogóle, to potrzeba jedności dobrych ludzi. To ostatnie hasło wybrzmiało przy okazji troski o zwierzęta. No i okazało się, że „dobrzy ludzie" w parlamencie, to większość PiS-u, PO i Lewica. Reszta to okrutnicy. Tylko szkoda, że w sprawie obrony nienarodzonych dzieci nie mówi się o sojuszu „dobrych ludzi", ale raczej przestrzega się przed fanatyzmem i wzywa do zdrowego rozsądku. No cóż! Oczy norki albo krowy wielu wzruszają, a „niechciane dziecko" irytuje i budzi lęk. Inna sprawa, że nie brakowało zagorzałych obrońców życia, którzy w internecie demaskowali tego, który „ma krew nienarodzonych na rękach", a potem zagłosowali na Trzaskowskiego, raczej niezbyt znanego ze swoich pro-liferskich poglądów.

Głosy o jedności słychać z wnętrza Kościoła. Dotyczą one jedności chrześcijan, ale także jedności wewnątrz katolickiej wspólnoty oraz jedności w społeczeństwie. Niektórzy nawet uważają, że podstawową misją Kościoła jest budowanie jedności między ludźmi. Stąd nie lubią profetycznego przepowiadania, które zło nazywa złem, gdyż – ich zdaniem – takie słowa „dzielą, a nie łączą". Co gorsza, jakiekolwiek mocniejsze poczucie tożsamości, np. katolickiej, czy też jasność głoszonej doktryny, też dzieli… Niektórzy orędownicy jedności ulegają kolejnym wersjom marksistowskich, a w gruncie rzeczy diabelskim kłamstwom o nowym człowieku i nowym, zjednoczonym świecie. A przecież marksizm pokazał, że jedność, jaką obiecuje, oparta jest na totalitarnym zniewoleniu, pozostającym w radykalnej opozycji do Bożego dzieła stworzenia. Bo przecież radykalnie sprzeciwia się Stwórcy np. opowiadanie o jedności i równości wszystkich 56, czy ile ich tam jest, płci.

Jedność między ludźmi nie jest wartością absolutną, ale relatywną. Absolutną wartością jest Bóg.

Ideolodzy jedności powołują się niekiedy – a jakże by inaczej! – na Jezusa. Wszak Jezus modlił się, aby „wszyscy stanowili jedno" (J 17, 21). Trzeba jednak zauważyć, że nie chodzi tu o byle jaką jedność wszystkich ze wszystkimi, wierzących z niewierzącymi, czczących Boga z bluźniercami, diabła z aniołem itd. Chodzi o jedność tych, „którzy dzięki ich [apostołów] słowu uwierzą we Mnie" (J 17, 20). Ponadto, cytując jedno zdanie z ewangelii warto pamiętać o innych. W tym przypadku na przykład o słowach Chrystusa: „Nie sądźcie, że przyszedłem pokój przynieść na ziemię. Nie przyszedłem przynieść pokoju, ale miecz. (…) Kto kocha ojca lub matkę bardziej niż Mnie, nie jest Mnie godzien" (Mt 10, 34–37). W innym miejscu Jezus zapowiada: „I będą was nienawidzić wszystkie narody z powodu mojego imienia. Wówczas wielu upadnie" (Mt 24, 9–10). Jedność między ludźmi nie jest wartością absolutną, ale relatywną. Absolutną wartością jest Bóg. Jezus spierał się z oponentami w imię prawdy o Bogu i dlatego został ukrzyżowany.

„O ile to możliwe bez wyrzekania się siebie bądź na dobrej stopie ze wszystkimi" – głosi Dezyderata. Właśnie! „O ile to możliwe…", bo czasem nie jest możliwe. Więcej! Niekiedy przyzwoitość, uczciwość, wierność najwyższym wartościom wymagają zdecydowanego wejścia w spór, walnięcia pięścią w stół. Kiedy mowa o jedności, trzeba zapytać, o jaką jedność chodzi. Wokół czego i z kim? Bo przecież istnieje jedność wokół zła ze złymi ludźmi. Jest jedność wieży Babel wznoszonej przeciwko Bogu. I jest jedność, którą może stworzyć w ludzkich sercach i pomiędzy ludźmi jedynie Duch Święty. Tyle że Bóg działa delikatnie, nie gwałcąc ludzkiej wolności. Czeka cierpliwie, że człowiek otworzy się na Jego miłosierdzie.

W liście „Novo millennio ineunte", który jest swoistym testamentem Jana Pawła II dla Kościoła na XXI wiek, papież pisze o potrzebie „duchowości komunii": „Komunia powinna być wyraźnie widoczna w relacjach między biskupami, kapłanami i diakonami, między duszpasterzami a całym Ludem Bożym, między duchowieństwem i zakonnikami, między stowarzyszeniami i ruchami kościelnymi". Dziś, niestety, wydaje się, że jesteśmy jakoś dość daleko od tej wizji komunii. Doświadczamy różnic we wspólnocie Kościoła, które nie są „pięknym różnieniem się", ale niepokojącymi podziałami w sprawach niekiedy naprawdę istotnych. Nie traćmy jednak nadziei. Kościół jest Chrystusowy, a Chrystus obiecał nam, że bramy piekielne Jego Kościoła nie przemogą (por. Mt 16, 18). Jedność wiecznego Królestwa Bożego przed nami.

dkowalczyk@jezuici.pl

Autor jest profesorem Wydziału Teologicznego Papieskiego Uniwersytetu Gregorianum w Rzymie

Kijowski kościół wraca do wiernych

Po wielu latach, kijowski kościół św. Mikołaja, obecnie – Narodowy Dom Muzyki Organowej i Kameralnej Ukrainy – wróci do swych pierwotnych właścicieli, czyli do parafii katolickiej. Są tam odprawiane Msze św., ale tylko wówczas ustawiany jest ołtarz.

Wzniesiony na przełomie XIX i XX wieku w stylu neogotyckim kościół św. Mikołaja jest jednym z arcydzieł sławnego architekta Władysława Horodeckiego. Wcześniej w Kijowie istniał tylko kościół św. Aleksandra, który mógł pomieścić ponad tysiąc osób. Tymczasem liczba wiernych przekraczała wówczas 35 tys. (w połowie byli to Polacy), co stanowiło prawie 14 proc. mieszkańców miasta.

W 1938 r. bolszewicy zamknęli kościół, a parafia przestała istnieć. W środku urządzono magazyn. W 1979 dawną świątynię zamieniono na Republikański Dom Muzyki Organowej i Kameralnej. Na miejscu głównego ołtarza stanęły organy sprowadzone z Czechosłowacji.

Pierwszą Mszę św. w byłym kościele odprawiono dopiero w 1992 r. Obecnie współgospodarzami budynku są Dom Muzyki i parafia katolicka, a Msze i nabożeństwa są odprawiane po ukraińsku, polsku, hiszpańsku i po łacinie.

Zgodnie z decyzją rządu Ukrainy, nowy Dom Muzyki Organowej zostanie zbudowany w Kijowie do końca 2023 r./**pk**

Co o aniołach mówi Pismo Święte, Kościół i tradycja?

Aniołowie występują w Piśmie Świętym w blisko trzystu miejscach. Od Księgi Rodzaju aż do Apokalipsy. Jest to podstawą do sformułowania nauczania o aniołach, czyli angelologii. Aniołowie są blisko i mają dostęp do nas ziemian, dotyczy to zarówno świętych jak i upadłych duchów. Są to istoty osobowe – mają rozum, wolną wolę i imiona. Według tradycji chrześcijańskiej, kiedy Lucyfer zbuntował się przeciwko Panu Bogu i do buntu skłonił część aniołów, św. Michał, na czele aniołów w stanie szczęśliwości, wystąpił przeciw szatanowi. O świętych aniołach, oprócz Pisma Świętego, dużo mówi nam Katechizm Kościoła Katolickiego przypominając, że życie człowieka, od poczęcia do śmierci, jest otoczone ich opieką, zwiastują nam z bliska zbawienie, od Boga przybywają i do Boga nas prowadzą.

Katechizm podkreśla także służebną rolę aniołów, którzy nie koncentrują uwagi na sobie, ale wskazują na Pana Boga. O tym mówią także imiona archaniołów – imię Michał oznacza „Któż jak Bóg", Rafał „Bóg uleczy", a Gabriel „Bóg jest mocą".

Aniołowie tworzą wspólnoty, wśród nich wyróżniamy chóry, legiony oraz zastępy, takich terminów używa Pismo Święte. Jezus wielokrotnie mówił o czystych duchach, sam korzystał z ich pomocy, na przykład na pustyni, a także zapowiedział, że powtórnie wróci w asystencji aniołów na ziemię.

fot: Patryk Lubryczyński

Dżentelmeni z nieba

Z ks. **Piotrem Prusakiewiczem** CSMA,
redaktorem naczelnym dwumiesięcznika „Któż jak Bóg" i kwartalnika „The Angels",
rozmawia Patryk Lubryczyński

Natomiast o upadłych duchach wspomina modlitwa Ojcze Nasz, w której Pan Jezus każe nam prosić: „nie wódź nas na pokuszenie", czyli daj nam siły do walki z pokusą i zbaw nas ode złego.

Jakie znaczenie mieli aniołowie w życiu świętych i błogosławionych?

Święci przywoływali aniołów w różnych momentach swojego życia. Aniołowie pomagali im w osiąganiu świętości i miłowaniu Pana Boga oraz służeniu ludziom. Św. Jan Maria Vianney prosił swojego Anioła Stróża, aby się modlił z nim i za niego, aby czysty duch zanosił jego prośby do Boga. Wieczorem dziękował Aniołowi Stróżowi, że nad nim czuwał i prosił, aby ofiarował Bogu w ciągu snu wszystkie uderzenia jego serca i żeby modlił się w jego imieniu. Rano dziękował, że Anioł Stróż czuwał nad nim w ciągu nocy oraz powierzał mu każdy krok, decyzję, pracę, modlitwę, uczynki. Św. Jan Maria Vianney'a łączyła z aniołem ścisła więź.

Natomiast o. Pio mówił, że dzięki św. Archaniołowi Michałowi wygrał wiele wewnętrznych walk. Św. Jan XXIII modlił się do Anioła Stróża osoby, do której się udawał, żeby aniołowie obojga pomogli się im porozumieć i znaleźć kompromis. Św. Faustyna widziała tylko raz św. Michała Archanioła w dzień odpustu 29 września, który powiedział jej, że „Pan Bóg kazał mi mieć nad tobą szczególne staranie, nie lękaj się". To jest dla mnie argument, że potrzebujemy wstawiennictwa świętych aniołów, oprócz bezpośredniej modlitwy do Trójcy Świętej i pośrednictwa świętych.

Można zaprzyjaźnić się z aniołami?

Najpierw musimy się poznać, czyli mieć wiedzę, że jest ktoś taki jak anioł. To nie jest energia z kosmosu, którą ściągniemy i nasze życie stanie się dzięki temu pełne

powodzenia, o czym uczy na przykład New Age. Anioł to osoba, z którą mogę się skomunikować, tak jak ona porozumiewa się ze mną. Aniołowie są dżentelmenami i szanują naszą wolną wolę, dlatego jeśli będziemy prosić o pomoc aniołów, to ich wstawiennictwo będzie bardziej konkretne i większe.

Jeżeli czegoś aniołowie mogliby nam zazdrościć to Komunii świętej.

Aniołowie są przedstawiani z aureolą, ponieważ, widzą więcej, jako nosiciele światła Bożego. Obecnie przeżywamy renesans egzorcyzmu Leona XIII, napisanego w 1866 roku, ku czci św. Michała Archanioła. Św. Michał był czczony, jako patron narodu wybranego, a w Nowym Testamencie, jako patron Kościoła. Uchodzi za pogromcę Lucyfera, złych duchów i wszystkich sił wrogich Panu Bogu, towarzyszy duszom zmarłym na sąd Boży. Św. Jan Apostoł określa go w Apokalipsie, jako stojącego na czele duchów niebieskich i walczącego z szatanem (Ap 12, 7). W Polsce od 7 lat trwa peregrynacja figury św. Michała Archanioła. Skoro kult św. Michała ożywa to znaczy, że święty archanioł chce, żeby go częściej wzywać i szukać u niego pomocy.

Św. Rafał Archanioł jest patronem służby zdrowia, lekarzy, pielęgniarek, podróżnych. Można uciekać się do niego przed operacją, prosić za tymi, którzy będą się nami zajmować, powierzać każdą podróż. Św. Gabriel Archanioł jest m.in. patronem dziennikarzy, odpowiedzialnym za głoszenia Dobrej Nowiny, tak jak wygłosił ją Matce Bożej. Warto, gdy ma się coś ważnego powiedzieć, pomodlić się wcześniej do tego świętego anioła, aby wiadomość, którą chce się przekazać, trafiła do serc odbiorców.

Jak działają aniołowie w życiu ludzi?

Aniołowie mają wpływ na naszego ducha, ciało oraz na materię. Na przykład wiemy o tym z Pisma Świętego, że odsunęli kamień od grobu. W Biblii możemy również przeczytać o młodzieńcu, który był ochraniany przez anioła w piecu ognistym. Znam takie przypadki, że kobieta miała wejść na przejście dla pieszych, ale czuła, że nie może, jakby coś ją trzymało za kołnierz. I nagle w ostatniej chwili przejechał przed nią samochód – gdyby weszła na jezdnię, auto by ją potrąciło. Aniołowie działają także przez natchnienia. Zachęcają, żeby dokądś pójść, sięgnąć po wartościową książkę, prasę, włączyć daną stację radiową.

Czy doświadczył ojciec działania aniołów?

Do św. Michała Archanioła modlę się codziennie, doświadczam jego pomocy. Wiele podróżuję, głoszę rekolekcje w różnych stronach świata, wszędzie czuje się chroniony, noszę także szkaplerz św. Michała. Modlę się również do Anioła Stróża, kiedy mam rozmawiać z innymi ludźmi, albo, gdy mam głosić kazanie. Osobiście brałem udział w poważnym wypadku. Kierowca, który jechał za mną, wysiadł i powiedział „to chyba Opatrzność księdza uratowała, bo to strasznie wyglądało z tyłu". Myślał, że ja nie żyję. Moje przeżycie przypisuję aniołom.

Jak aniołowie mogą pomóc nam w przeżywaniu sakramentów świętych?

Proponowałbym wziąć sobie tekst Mszy świętej i najpierw prześledzić, gdzie jest mowa o aniołach. Warto mówić przed Mszą świętą do swojego Anioła Stróża, aby nas wewnętrznie usposobił do uczty niebiańskiej. W Eucharystii uczestniczą także aniołowie, ponieważ ołtarz sięga nieba.

Kiedy św. Faustyna weszła do kaplicy widziała czyste duchy przed Najświętszym Sakramentem, które śpiewały: święty, święty, święty. Z aniołami można łączyć się duchowo, poprzez akt żalu na początku Eucharystii. Wypowiadamy słowa „Przeto błagam Najświętszą Maryję, zawsze dziewice, wszystkich Aniołów i Świętych i was bracia i siostry o modlitwę za mnie do Pana Boga naszego".

Aniołowie mają wpływ na naszego ducha, ciało oraz na materię.

A w II Modlitwie Eucharystycznej „Pokornie Cię błagamy wszechmogący Boże, niech Twój święty Anioł zaniesie tę Ofiarę na ołtarz w niebie przed oblicze boskiego majestatu Twego". W czasie prefacji kapłan wypowiada słowa „dlatego z Aniołami i Archaniołami i z wszystkimi chórami niebios głosimy Twoją chwałę razem z nimi wołając: Święty..." Szczególnym momentem jest też śpiew Gloria, ponieważ to aniołowie pierwsi zaśpiewali tę pieśń nad betlejemskimi polami.

Aniołowie zbierają i zanoszą nasze prośby oraz dziękczynienia przed ołtarz w niebie, a przynoszą błogosławieństwo. Są takie objawienia, kiedy aniołowie podają Ciało i Krew Chrystusa. Na przykład św. Faustynie anioł przynosił trzynaście dni z rzędu Komunię świętą. Apostołka miłosierdzia napisała, że jeżeli czegoś aniołowie mogliby nam zazdrościć to Komunii św., ponieważ czyste duchy nie mogą jej przyjmować, a jedynie adorować Pana Jezusa.

Przed spowiedzią świętą warto pomodlić się do swojego Anioła Stróża i do Anioła Stróża naszego spowiednika, abyśmy odbyli dobrą spowiedź. Prosić, aby Bóg oświecił kapłana i wypowiedział przez niego do nas ważne pouczenie, jeśli taka jest wola Boża. Przed chrztem św. następuje wyrzeczenie się złego ducha, ale trzeba pamiętać, że dziecko otrzymuje Anioła Stróża już od poczęcia.

Przygotowując się do małżeństwa warto, żeby narzeczeni modlili się do Anioła Stróża, aby jako małżonkowie potrafili się porozumieć. Podobnie przed święceniami kapłańskimi, żeby Anioł Stróż strzegł danego kapłana. Natomiast podczas namaszczenia chorych, aby anioł uzdolnił do dobrego przyjęcia sakramentu i pomógł w przyjęciu cierpienia. Przed bierzmowaniem warto prosić św. Michała Archanioła, żeby dał odwagę do świadczenia o wierze. Można też wybrać sobie podczas bierzmowania, jako patrona któregoś ze świętych aniołów.

W sztuce sakralnej aniołowie są często przedstawiani w postaci dziecięcej z skrzydłami. Ile w tym prawdy, a ile metafory?

Aniołowie są niewidzialni, ale mogą się stać widzialni i na podstawie wizji tak zwanych anegelofanii są przedstawiania w sztuce. Często to co widzimy w sztuce ma podłoże biblijne. Anioł nie ma płci, nie jest kobietą, ani mężczyzną. Ale ma cechy zarówno męskie, takie jak: odwaga, waleczność, stanowczość jak i żeńskie: czułość, delikatność.

Wiele razy aniołowie objawiali się jako dzieci, młodzieńcy. Nawet założyciel Zgromadzenia Świętego Michała Archanioła, z którego się wywodzę, ks. Bronisław Markiewicz, przeżył spotkanie w 1863 roku z szesnastoletnim młodzieńcem, który przedstawił się, jako Anioł Stróż Polski. Czysty duch prorokował o tym, że z naszego kraju wyjdzie wielki papież, a wizja wypełniła się wiele lat później.

Wyobrażenia dziecięce mają podłoże w objawieniach prywatnych, ale też przypominają, słowa Pana Jezusa z Ewangelii, że jeśli nie staniemy się jak dzieci nie wejdziemy do Królestwa Niebieskiego. Aniołowie prowadzą nas do wolności dzieci Bożych, do dziecięcego odniesienia do Pana Boga. Wizje pucołowatych aniołów nie do końca są prawdziwe, ale jest to pewna forma artystyczna. Trzeba pamiętać, że mówimy o świecie całkowicie niewidzialnym i potrzebujemy go sobie jakoś wyobrazić.

W mieście Michała Archanioła

Irena Świerdzewska

Na miejsce swoich objawień wódz anielskich zastępów wybrał malowniczo położone włoskie wzgórze. Michał Archanioł odbiera tutaj kult od 1,5 tysiąca lat.

Autokary z przybywającymi z całego świata pielgrzymami wybierają trudniejszą, ale piękniejszą drogę i pną się serpentyną na szczyt wyrastającego na niemal 860 m n.p.m. wzgórza Gargano. Ze szczytu roztacza się widok na Adriatyk. Warto przejechać niemal całą długość Półwyspu Apenińskiego, by dotrzeć do położonego tu małego miasteczka Monte Sant'Angelo. Nieopodal, 26 km na północny zachód, znajduje się miasto św. o. Pio – San Giovanni Rotondo. Kiedy do o. Pio przybywali penitenci, radził im, by najpierw udali się do groty św. Michała Archanioła, którego też czcił. Sam nawiedził Gargano w 1917 r. – Od V wieku przybywali tu pielgrzymi.

Figura św Michała Archanioła w grocie objawień

fot. xhz

Było to jedno z ważniejszych miejsc pielgrzymkowych, sanktuaria maryjne zaczęły powstawać później ok. IX-X w. Teraz rocznie przybywa ok. 2 mln pielgrzymów – mówi ks. Władysław Suchy, michalita, od 26 lat rektor sanktuarium św. Michała Archanioła w Gargano.

Cztery objawienia

W 12-tysięcznym miasteczku na szczycie Gargano czas jakby się zatrzymał. Strome uliczki, z domami bielonymi wapnem, krytymi dachówką, na fasadach często mają postaci świętych, głównie figurki św. Michała Archanioła. Miasteczko wyrosło na szczycie góry właśnie z powodu jego kultu.

To nie przypadek, że wódz zastępów anielskich ukazał się w miejscu, gdzie czczono pogańskie bóstwa. Objawienia św. Michała Archanioła opisują dwa listy papieża św. Gelazego I z przełomu 493 i 494 roku do biskupów oraz pochodząca z VIII wieku księga „Liber de apparitione Sancti Michaelis in Monte Gargano".

Po raz pierwszy Archanioł objawił się w 490 r. św. Wawrzyńcowi, wówczas biskupowi Sipontu, miasta znajdującego się u podnóża góry Gargano. Objawienie wiąże się z niecodziennym wydarzeniem. Bogatemu włościaninowi Sipontu podczas wypasu bydła zaginął byk. Właściciel wypatrzył zwierzę na szczycie góry, klęczące u wejścia do groty. Zwierzę nie reagowało na wołanie, gospodarz w gniewie napiął łuk i wypuścił strzałę, ale ta zmieniła kierunek i zamiast ugodzić byka, utkwiła w nodze strzelającego. Przestraszony pobiegł opowiedzieć o zdarzeniu miejscowemu biskupowi. Hierarcha zarządził trzy dni publicznych modlitw i pokuty. Ostatniego dnia, 8 maja wieczorem, biskupowi ukazał się anioł i powiedział: „Ja jestem Archanioł Michał, stojący przed obliczem Boga. Grota jest mnie poświęcona; ja jestem jej strażnikiem. Tam, gdzie się otwiera skała, będą przebaczone grzechy ludzkie. Modlitwy, które będziecie tu zanosić do Boga, zostaną wysłuchane. Idź w góry i poświęć tę grotę dla kultu chrześcijańskiego".

Z obawy przed czcicielami pogańskich bóstw, biskup nie spieszył się z wypełnieniem przesłania. Drugie objawienie św. Michała Archanioła miało miejsce dwa lata później. W 492 r. Sipont został oblężony przez Germanów. W obliczu pewnej porażki, biskup Wawrzyniec znowu zarządził trzy dni pokuty i publicznych modlitw. I jeszcze raz ukazał mu się św. Michał Archanioł. Obiecał pewne i szybkie zwycięstwo. Mieszkańcy Sipontu ruszyli więc do starcia z wrogiem. Zaciętej bitwie towarzyszyły trzęsienie ziemi, grzmoty i błyskawice. 29 września 492 roku zwycięstwo wojsk Sipontu stało się faktem.

Grota, w której miały miejsce Objawienia

fot. xhz

Biskup Wawrzyniec w roku 493 zdecydował się poświęcić grotę ku czci Michała Archanioła w uznaniu jego wstawiennictwa i podziękowaniu za pomoc. Wtedy po raz kolejny objawił się Archanioł i oznajmił, że sam poświęci grotę. Św. Wawrzyniec z siedmioma biskupami z regionu Apulii, z ludem i duchowieństwem Siponto udali się w proce-

sji do groty, a kiedy szli pojawiły się orły, które rozpostartymi skrzydłami chroniły uczestników od silnych promieni słonecznych. Grotę nazywano potem Niebiańską Bazyliką, ponieważ nie była nigdy poświęcona ludzką ręką.

Ostatnie objawienie św. Michała Archanioła miało miejsce w 1656 r., w czasie epidemii dżumy we Włoszech. Miejscowy biskup Alfonso Puccinelli, modlił się o pomoc do św. Michała. 22 września o świcie, podczas modlitwy w pokoju pałacu biskupiego w Monte Sant' Angelo, usłyszał jakby trzęsienie ziemi. Ujrzał anioła w olśniewającym blasku, polecającego wyżłobić na kamykach z groty, znak krzyża i dwie litery M. A. – jak Michał Archanioł. Zapowiedział, że ten kto będzie posiadał i ze czcią przechowywał taki kamyk, uchroni się od choroby. W krótkim czasie dżuma ustała. Biskup zarządził wzniesienie pomnika ku czci św. Michała na placu naprzeciw pałacu biskupiego. Napis w języku łacińskim umieszczony na pomniku jeszcze dziś przypomina o tym niezwykłym wydarzeniu: „Księciu Aniołów, zwycięzcy zarazy patronowi i opiekunowi pomnik na wieczną wdzięczność".

Do Gargano przybywali papieże. Św. Jana Paweł II był tu trzykrotnie: jako kapłan-student, w połowie lat 70. ubiegłego wieku jako kardynał, a w 1987 r. jako papież.

Sanktuarium w grocie

Wokół miejsca objawień zaczęli osiedlać się ludzie, a miejscowość przyjęła nazwę „Monte Sant' Angelo" – „Góra Świętego Anioła". W VII wieku w grocie erygowano sanktuarium, przy którym Longobardowie wznieśli okazałą bazylikę. W XIII wieku w czasie rządów Andegawenów miała miejsce gruntowna rozbudowa świątyni. Powstała wówczas imponująca 27-metrowa ośmioboczna dzwonnica, stojąca obecnie obok wejścia do sanktuarium.

Do groty schodzi się z bazyliki schodami. W głębi, w srebrno-kryształowej obudowie, kult odbiera 130-centymetrowa marmurowa figura św. Michała Archanioła. Jest kopią oryginalnej wykonanej w 1507 r. przez Andrzeja Contucciego, przechowywanej w bazylice. – Do X w. w grocie nie było żadnej figury. Ze względu na szerzące się herezje zakazywano wówczas przedstawiania świętych. Figury św. Michała Archanioła w Gargano mogły powstać dopiero od czasów Andegaweńskich. Pierwszą wykonaną ze złota sfinansował król Neapolu. Uległa przetopieniu, ponieważ potrzebne były fundusze na uzbrojenie wojska. Kolejną, za czasów Longobardów, wykonano z miedzi i pozłocono, czczona była do XV w. – mówi ks. Władysław Suchy.

Pielgrzymi licznie nawiedzali to miejsce od początku objawień św. Michała Archanioła. – Przez całą Europę wiodły szlaki pielgrzymie do groty św. Michała Archanioła, tradycja pielgrzymowania była bardzo bogata, na trasie powstało 40 kościołów i sanktuariów poświęconych św. Michałowi Archaniołowi. Longobardowie w VII w. szerzyli kult św. Michała Archanioła, nie tylko we Włoszech, ale także we Francji, a potem tradycję kultywowali Karolingowie. Powstawały obrazy, kaplice, kościoły i sanktuaria poświęcone św. Michałowi Archaniołowi na wzór Gargano.

fot. xhz

Na przestrzeni czasu zmienia się charakter pielgrzymowania. – Dawniej pątnicy szli pieszo, niektórzy cały tydzień, potem tyle samo czasu spędzali w sanktuarium i wracali pieszo. Piesza pielgrzymka przychodzi jeszcze z odległego o 35 km San Marco. Pątnicy spędzają tu dzień. Teraz pielgrzymi przybywają głównie autokarami. Liczebnie połowę pielgrzymujących stanowią Włosi, drugą największą grupą narodowościową są Polacy – mówi ks. Władysław Suchy.

Do Gargano przybywali papieże. Św. Jan Paweł II był tu trzykrotnie: jako kapłan-student, w połowie lat 70. ubiegłego wieku jako kardynał, a w 1987 r. jako papież. Wcześniej przybył tu Leon XIII, autor rozpowszechnionej w Kościele modlitwy do św. Michała Archanioła, którą napisał w Rzymie po widzeniu demonów. – Pielgrzymi w tym miejscu zostają dotknięci łaską pokoju, głęboko przeżywają sakrament spowiedzi. Wielu przyjeżdża z intencją właśnie odbycia dobrej spowiedzi, otworzenia się na działanie Boga, przemiany życia. Przybywają też osoby błagające o uwolnienie z różnych zniewoleń, z okultyzmu, magii oraz od konsekwencji tych praktyk – mówi ks. Władysław Suchy.

25 lat temu sanktuarium powierzono pod opiekę Zgromadzenia Świętego Michała Archanioła, założonego w Polsce przez bł. Bronisława Markiewicza. Za sprawą michalitów peregrynacja figury Michała Archanioła rozpowszechniła się w Polsce. – Wiąże się z 9-letnią nowenną, poprzedzającą obchody 100-lecia zgromadzenia, które będą w przyszłym roku – mówi ks. Władysław Suchy. 29 września odbędą się w Gargano uroczystości św. Archaniołów Michała, Gabriela i Rafała. Poprzedzi je 9-dniowa nowenna, a w wigilię uroczystości celebracja dziękczynna za ocalenie ludności podczas dżumy, odbywająca się od 1656 r. z udziałem władz miejskich.

Z powodu pandemii koronawirusa nie będzie w tym roku procesji. Figura św. Michała Archanioła przewieziona będzie przez miasto na pl. św. Jana Pawła II, gdzie sprawowana ma być Eucharystia. 30 września w Gargano Mszę świętą będą sprawować z biskupem miejsca biskupi z sąsiednich diecezji. W czasie uroczystości biskup udzieli błogosławieństwa mieczem, który symbolizuje Słowo Boże oddzielające dobro od zła. Nawiązuje do postawy św. Michała Archanioła, który zwyciężył szatana przez postawę pokory i posłuszeństwa jedynemu Bogu.

Transmisje uroczystości z sanktuarium można śledzić za pośrednictwem:
https://www.santuariosanmichele.it/sanktuarium-w-streamingu/? lang=pl
Program obejmuje:
- w dni powszednie modlitwę poranną o godz. 7.45; celebrację Mszy św. o godz. 11.00; Koronkę do Miłosierdzia Bożego o godz. 15.00; Adorację eucharystyczną z czuwaniem ku czci Michała Archanioła 7. dnia miesiąca o godz. 20.30
- w święta, celebracje eucharystyczne od godz. 10.30 i 18.00 lub 19.00

W SKRÓCIE

■ **Stop LGBT.** Do końca października trwa zbiórka podpisów pod obywatelskim projektem ustawy wprowadzającej zakaz organizacji „marszów równości". Kaja Godek z Obywatelskiego Komitetu Inicjatywy Ustawodawczej #StopLGBT tłumaczy, że chodzi o uwolnienie przestrzeni publicznej od „homopropagandy" i „odrażających widowisk", np. profanacji Mszy św., wulgarnych przedstawień Maryi czy szyderstw z duchowieństwa.

■ **Ofiara czy opłata?** Wprowadzenie operacji bezgotówkowych w kościołach to wymóg czasu – zgodzili się uczestnicy konferencji „Upowszechnianie płatności bezgotówkowych w kościele – wygoda, nowoczesność czy świętokradztwo?". Opowiadając się za ich upowszechnieniem, ekonom Episkopatu ks. Janusz Majda, zwrócił uwagę, że wierny nie może odnieść wrażenia, że w świątyni czy kancelarii parafialnej płaci za „usługę".

■ **Pomoc po wybuchu.** Blisko dwie tony żywności, środków medycznych i środków higienicznych – to kolejny transport z pomocą humanitarną dla Libanu, którą wysyła Fundacja „Redemptoris Missio". Bandaże, opatrunki i plastry posłużą libańskim szpitalom, a żywność zostanie przekazana rodzinom, które najbardziej ucierpiały w wybuchu 4 sierpnia w Bejrucie.

■ **Godność w przekazie.** Przekazywanie informacji zarówno w mass mediach, jak i w mediach społecznościowych powinno zawsze odbywać się z poszanowaniem godności osoby ludzkiej – powiedział rzecznik Episkopatu ks. Leszek Gęsiak SJ w Światowy Dzień Środków Społecznego Przekazu. Dziennikarzom życzył wytrwałości w docieraniu do prawdy.

■ **Życzenia Noworoczne.** „Niech Bóg wszechmogący błogosławi Wspólnocie Żydowskiej w Polsce i Żydom Polskim na całym świecie. Niech Bóg obdarza Was pokojem, zdrowiem i swą łaską każdego dnia w nowym 5781 roku" – napisał przewodniczący Episkopatu abp Stanisław Gądecki w liście do rabina Michaela Schudricha z okazji Nowego Roku.

■ **Spod jodeł do muzeum narodowego.** Na czas remontu Muzeum Archidiecezjalnego we Wrocławiu jeden z najcenniejszych obrazów wśród polskich zbiorów, „Madonna pod jodłami" Łukasza Cranacha Starszego do końca marca 2021 r. będzie eksponowany w Muzeum Narodowym we Wrocławiu.

■ **Orszak w czasach epidemii.** Orszaki Trzech Króli 2021 planowane są w formie: mini-orszaku, spaceru orszakowego, orszaku kolędowego lub jako orszakowy challenge kolędowy.

SOLIDARNIE Z UCHODŹCAMI

fot. BP KEP

Po pożarze obozu dla uchodźców na wyspie Lesbos, w którym poszkodowane zostało kilkanaście tys. uchodźców, w tym dzieci, które w drodze do Europy straciły rodziców i opiekunów, członkowie Rady Konferencji Episkopatu Polski ds. Migracji, Turystyki i Pielgrzymek, w porozumieniu z Prezydium Konferencji Episkopatu Polski, zwrócili się z prośbą do biskupów o wyrażenie zgody na przeprowadzenie przez parafie zbiórki do puszek przed kościołami po każdej Mszy św. w niedzielę 27 września, która obchodzona jest jako Światowy Dzień Migranta i Uchodźcy.

fot. Krzysztof Świertok/Jasna Góra

ROBOTNICZE ZAWIERZENIE

Matko zawierzamy Ci całą wspólnotę związkową NSZZ Solidarności, by zawsze stała na straży godności każdego człowieka – zabrzmiały słowa robotniczego aktu zawierzenia, wypowiedziane podczas wieczornego apelu, w trakcie 38. Pielgrzymki Ludzi Pracy. Jako kontynuacja głównych uroczystości jubileuszowych 40-lecia „Solidarności" przebiegała pod hasłem „Z Matką Odkupiciela mocni nadzieją". Mszy św. przewodniczył abp Józef Kupny, krajowy duszpasterz ludzi pracy. Kazanie wygłosił bp Jan Wątroba z Rzeszowa – miasta, którego regionalna NSZZ „S" zorganizowała tegoroczną pielgrzymkę.

W CIENIU KATYNIA

fot. PAP/Rafał Guz

Ulicami Warszawy przeszedł XIII Katyński Marsz Cieni, upamiętniający ok. 22 tys. polskich obywateli, którzy wiosną 1940 r. zostali zamordowani rzez NKWD w Katyniu i innych miejscach kaźni na Wschodzie. – Jeśli historia będzie dla nas pozbawiona pamięci i prawdy, będzie tylko zbiorem coraz mniej znaczących dat i wydarzeń – mówił pod Pomnikiem Poległym i Pomordowanym na Wschodzie na Skwerze Matki Sybiraczki premier Mateusz Morawiecki

W intencji poległych i pomordowanych na wschodzie modlili się w katedrze polowej WP podczas wieczornej Mszy św. harcerze i mieszkańcy Warszawy. Eucharystii przewodniczył ks. ppor. SOP Piotr Zamaria. Po zakończonej liturgii Eucharystii wierni przeszli do Kaplicy Katyńskiej, gdzie zapalony został znicz i odmówiona modlitwa w intencji poległych, wywiezionych na „nieludzką ziemię" oraz w intencji ojczyzny.

ZALESIAJMY POLSKĘ

Fot. PAP/Adam Warżawa

Na terenie leśnictwa Zdroje w Nadleśnictwie Lipusz (woj. pomorskie), najbardziej zniszczonym przez huragan w sierpniu 2017 r., prezydent Andrzej Duda z żoną zainaugurowali II edycję ogólnopolskiej akcji sadzenia drzew „sadziMY". Dla chętnych przygotowano milion sadzonek do odebrania w siedzibach wszystkich 430 nadleśnictw oraz 17 regionalnych dyrekcji Lasów Państwowych w Polsce. Akcja „sadziMY" jest zeszłoroczną inicjatywą prezydenta Dudy. W 2019 r. para prezydencka, wspólnie z 1000 uczestników, wzięła udział w sadzeniu drzew w leśnictwie Jakubowo w Nadleśnictwie Rytel, także zniszczonych przez huragan w sierpniu 2017 r. Dzisiaj rośnie tam m.in. około 300 tys. posadzonych wtedy dębów.

„PIĄTKA DLA ZWIERZĄT" I DOŻYNKI

Fot. PAP/Mateusz Marek

Po Mszy św. w kościele Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny i św. Józefa Oblubieńca w Warszawie, celebrowanej przez kard. Kazimierza Nycza, w ramach Ceremoniału Dożynkowego na dziedzińcu Pałacu Prezydenckiego, wystąpił zespół Mazowsze. Odnosząc się do uchwalonej kilka dni wcześniej „piątki dla zwierząt" oraz protestujących przeciw niej rolników i przedsiębiorców prezydent Andrzej Duda oświadczył: – Podejmując decyzję dotyczącą ustawy o ochronie zwierząt, będę miał na względzie kwestie ich humanitarnego traktowania, ale również byt i jakość życia polskich rolników.

SUPERCATO

Na UKSW uruchomiono superkomputer Cato, przeznaczony do realizowania obliczeń wysokiej wydajności, rozszerzonych o zadania sztucznej inteligencji i wysokowydajnej analizy danych. Umożliwia realizację zagadnień modelowania i symulacji, zjawisk i procesów, w oparciu o duże zbiory danych. Zadaniem ośrodka jest otwarcie uczelni na nowe kierunki badań oraz rozwijanie współpracy z biznesem, szczególnie z wykorzystaniem wielkoskalowego przetwarzania danych oraz zdobyczy sztucznej inteligencji.

Fot. PAP/Leszek Szymański

W SKRÓCIE

fot. materiały prasowe

■ **„Niepamięci".** To tytuł wystawy przygotowanej przez Narodowe Centrum Kultury w warszawskiej Kordegardzie dla upamiętnienia 81. rocznicy napaści sowieckiej na Polskę i 80. rocznicy zbrodni katyńskiej. Przedstawia zsyłkę uwięzionych artystów m.in. Józefa Czapskiego. Wystawę oglądać można także on-line na https://www.youtube.com/watch? v=x4h9dXu8lnY.

■ **Szczepionka bez podatku.** Zgodnie z decyzją Ministerstwa Finansów ruszyły prace nad zwolnieniem z podatku dochodowego osób fizycznych od wartości nieodpłatnych szczepień przeciw grypie sfinansowanych przez firmy w czasie pandemii.

■ **Szkoła w 99 proc. stacjonarna.** Na 48 tys. szkół, przedszkoli i innych placówek oświatowych w połowie września w trybie mieszanym pracowały 133 (0,27 proc.), a w trybie zdalnym – 43 (0,11 proc.).

■ **Poczta Polska na wyborach.** Kwietniowa decyzja premiera zobowiązująca Pocztę Polską do przygotowania w maju wyborów prezydenckich w trybie korespondencyjnym rażąco naruszyła prawo – uznał Wojewódzki Sąd Administracyjny w Warszawie. Sąd orzekł o nieważności tej decyzji.

■ **Kobieca TVP.** Na 2021 rok Telewizja Polska planuje uruchomienie nowego lifestylowego kanału TVP Kobieta – dowiedziały się wirtualnemedia.pl. Pracami kieruje Iwona Bocian-Zaciewska – pełnomocnik zarządu ds. kanału TVP Kobieta.

■ **Disneyowska samokrytyka.** Disney Polska na swoim fanpage'u facebookowym wyraził aprobatę dla wpisu, w którym chwalono film „Mulan" m.in. za to, że nie ma w nim „wepchanych na siłę murzynów i lgbt". Obsługująca fanpage agencja WebTalk przeprosiła za błąd jednego ze swoich pracowników i zapowiedziała wpłatę 50 tys. zł na rzecz Kampanii Przeciw Homofobii.

■ **Na Szczyt.** W hotelu Nosalowy Dwór w Zakopanem odbyło się spotkanie podsumowujące akcję „28 marzeń – niepełnosprawni w drodze na szczyt po Koronę Gór Polski". Celem projektu była pomoc w walce z wykluczeniem osób z niepełnosprawnościami oraz ich społeczna integracja.

Jacek Karnowski

Skazani na siebie

Miały być ponad trzy lata spokoju, ale początek nie jest obiecujący. Tuż po wakacjach, jeszcze w cieniu wyborów prezydenckich, Zjednoczona Prawica weszła w okres ostrych turbulencji. Pretekstem stały się dwie ustawy – tzw. „Piątka dla Zwierząt" oraz ustawa covidowa, gwarantująca bezpieczeństwo prawne urzędnikom. Przeciwko ustawom wypowiedziała się większość Porozumienia oraz Solidarna Polska. Ale nie ma wątpliwości, że tło sprawy jest szersze. Równolegle toczą się przecież rozmowy o nowej umowie koalicyjnej, rozstrzygany jest kształt i skład rządu, jego program, podział wpływów gospodarczych oraz miejsca na listach wyborczych w roku 2023. Czyli chodzi o sprawy dla świata polityki kluczowe, zasadnicze.

Z perspektywy liderów Prawa i Sprawiedliwości problemem jest proces emancypacji mniejszych partnerów. W zeszłej kadencji rzadko wchodzili w sprawy programowe, akceptowali to, co im zaproponowano. W maju doszło jednak do tzw. buntu Gowina wokół sprawy wyborów korespondencyjnych. To w pewnym sensie rozhermetyzowało całą konstrukcję, niszcząc dawne mechanizmy współpracy. Teraz swoje własne propozycje wykłada na stół także Solidarna Polska, samodzielnie wnioskująca o wypowiedzenie konwencji stambulskiej, blokująca wspomniane wyżej propozycje PiS. Dla Jarosława Kaczyńskiego to nie do przyjęcia, to proces, który należy zatrzymać, odwrócić. Dlatego prezes PiS powiedział swoim posłom (choć to cytat z drugiej ręki), że „ogon nie będzie merdał psem". A zastępca rzecznika PiS Radosław Fogiel dodał, że koalicja nie może funkcjonować, jeżeli jej członkowie mają jakieś odrębne programy albo próbują „boksować powyżej swojej wagi politycznej". Paradoksalnie, z perspektywy Zbigniewa Ziobry sytuacja wygląda podobnie: on również chce wyważenia właściwych relacji między partnerami; właściwych, czyli takich, które uwzględnią fakt, że ma 19 posłów, bez których nie ma większości. I że nie jest to grupa, którą można rozbić tak łatwo jak Porozumienie Gowina.

Wyborcy prawicy i centroprawicy rozbicia układu rządowego w imię mało czytelnych interesów nie wybaczą.

Silna reprezentacja Solidarnej Polski i Porozumienia to jedna z przyczyn napięć. Kierownictwo PiS ewidentnie liczyło, że zdobędzie więcej mandatów, może nawet ok. 250, i że mniejsze partie wprowadzą po 10-12 posłów. To byłby układ, w którym nie mogłyby szantażować najsilniejszej formacji. Te kalkulacje okazały się błędne, i to, co teraz widzimy, można traktować jako próbę skorygowania układu sił na poziomie wpływów w rządzie i podmiotowości poszczególnych ugrupowań. Oczywiście nie można wykluczyć, że każda ze stron ma w głowie również cele dalekosiężne, strategiczne. Mniejsi mogą marzyć o większej samodzielności, a silni o większej swobodzie ruchów na różnych polach: i personalnym, i ideowym.

Dokąd to wszystko nas zaprowadzi? Rząd mniejszościowy Prawa i Sprawiedliwości, a słyszymy o takim pomyśle, to na dłuższą metę niemal samobójstwo polityczne. Z kolei przyspieszone wybory to po pierwsze rzecz trudna do przeprowadzenia, a po drugie, w obecnych warunkach PiS nie zdobyłoby samodzielnej większości; musiałby szukać koalicjanta, płacąc większą cenę niż płaci Solidarnej Polsce i Porozumieniu. Z kolei samodzielny start mniejszych partnerów jest dla nich bardzo ryzykowny; musieliby walczyć o przekroczenie progu będąc poza rządem. Rozsądek polityczny nakazuje więc sądzić, że wcześniej czy później dojdzie do ugody, bo wszyscy są właściwie skazani na siebie. Mimo to turbulencje są niebezpieczne, ponieważ wzajemne ataki tworzą taką dynamikę konfliktu, która może wyrwać się spod kontroli.

Co ważne, wszyscy, którym marzy się np. koalicja PiS z PSL-em powinni mieć świadomość, że Zjednoczonej Prawicy nie da się łatwo zastąpić inną konstrukcją. Ta formacja nieprzypadkowo wygrywa; ona po prostu trafia do różnych wyborców, ma różne skrzydła, dobrze wyważone przez Jarosława Kaczyńskiego. Jeśli PiS pozbędzie się Solidarnej Polski (albo SP pójdzie swoją drogą), znajdzie się w niebezpiecznej pozycji partii mocno atakowanej z prawej strony i to nie tylko przez Konfederację. Z kolei liderzy Solidarnej Polski mogą trafić do opozycji nie na rok czy dwa, ale na znacznie dłużej. Trzeba więc apelować o rozsądek, pokorę i szukanie porozumienia. Także z tego powodu, że wyborcy prawicy i centroprawicy rozbicia układu rządowego w imię, w sumie mało czytelnych interesów i spraw, nie wybaczą. Zbyt wiele nerwów kosztowały ich ostatnie lata i teraz naprawdę zasługują na chwilę spokoju.

Autor jest redaktorem naczelnym tygodnika „Sieci"

Różaniec pod Trybunałem

Fundacja Życie i Rodzina oraz Komitet Inicjatywy Ustawodawczej #ZatrzymajAborcję organizują publiczny różaniec w intencji dobrego wyroku Trybunału Konstytucyjnego w kwestii aborcji eugenicznej, co tydzień, aż do 22 października, kiedy to Trybunał ma się zająć sprawą.

Siedmoletni „news"

„Wiadomość o umieszczeniu przez parafię św. Prokopa w Błędowie «Rachunku sumienia» (którego treść jest nie do zaakceptowania) jest o tyle nieprawdziwa, że sytuacja miała miejsce 7 lat temu. Od 7 lat nie ma tej treści na portalu parafii, a w sieci krąży wykonany wtedy screen" – napisał na Twitterze ks. Przemysław Śliwiński, rzecznik prasowy archidiecezji warszawskiej.

Kościół z prokuraturą

Ks. Józef G., proboszcz parafii Najświętszego Serca Pana Jezusa w Ostrowcu Świętokrzyskim, został tymczasowo aresztowany na 3 miesiące w związku z toczącym się przeciwko niemu śledztwem o molestowanie małoletniego. Zawiadomienie do prokuratury złożył oficjał Sandomierskiego Sądu Biskupiego.

Robot ortopeda

fot. PAP/Paweł Jaskółka

W Poznaniu przeprowadzono jedną z pierwszych w Polsce operacji z użyciem nowoczesnego robota ortopedycznego NAVIO. Wspomaga on wykonanie endoprotezoplastyki kolana, oferując nieosiągalną tradycyjnymi metodami precyzję dopasowania implantu.

NA ŚWIĘTEJ WIECZERZY

fot. Akcja Katolicka diec. poznańskiej

„Zgromadzeni na świętej wieczerzy" – pod tym hasłem przebiega drugi rok trzyletniego programu duszpasterskiego Kościoła w Polsce. Uczestnikom Ogólnopolskiego Forum Duszpasterskiego w Poznaniu towarzyszyła refleksja nad Eucharystią, jako tajemnicą celebrowaną we wspólnocie wiernych.

Spotkanie zainaugurowała Msza św. w poznańskim kościele św. Rocha, której przewodniczył abp Salvatore Pennacchio, nuncjusz apostolski w Polsce. W auli Centrum Wykładowo-Konferencyjnego Politechniki Poznańskiej odczytał on telegram od papieża Franciszka, który zauważył, że wspomniane hasło „przenosi nas do wydarzeń z Wieczernika, gdzie Chrystus zapragnął dać samego siebie w tajemnicy chleba i wina".

Abp Stanisław Gądecki w swoim wystąpieniu nawiązał do wrześniowego listu kard. Roberta Saraha pt. „Z radością powróćmy do Eucharystii", adresowanego do przewodniczących episkopatów. Prefekt watykańskiej Kongregacji ds. Kultu Bożego podał w nim wskazania, jak organizować życie sakramentalne w czasie pandemii i kiedy ona już ustanie. – Kard. Sarah przypomina, że jak tylko warunki na to pozwolą, trzeba pilnie powrócić do normalnego życia chrześcijańskiego, dla którego domem i miejscem sprawowania liturgii jest budynek kościoła. Podkreśla on, że oddalenie od ołtarza było czasem postu eucharystycznego, pozwalającym odkryć znaczenie tego sakramentu, do którego należy powrócić z oczyszczonym sercem, jak tylko jest to możliwe – mówił metropolita poznański.

Odwołując się do tekstu prefekta watykańskiej dykasterii, stwierdził, że „choć środki społecznego przekazu pełniły wielką służbę podczas pandemii, to jednak żadna transmisja Mszy św. nie może zastąpić osobistego udziału w Eucharystii. Co więcej, transmisje te mogą nawet oddalić od osobistego i intymnego spotkania z Bogiem, który wydał się za nas nie w sposób wirtualny, lecz rzeczywisty.

Nad wydarzeniem „Idziemy" sprawowało patronat medialny.

Helena w podróży

Fundacja im. Heleny Kmieć organizuje ogólnopolską wystawę poświęconą zamordowanej 24 stycznia 2017 r. w Boliwii wolontariuszce misyjnej zatytułowaną „Helena Kmieć. Ona pięknie żyła. Pokazała, że można". Otwarto ją w Trzebini przy salwatoriańskiej parafii Świętych Apostołów Piotra i Pawła.

Ekspozycja z bogato ilustrowanymi planszami będzie wystawiana w różnych miejscach w Polsce, po dwa tygodnie w wybranej miejscowości. Będzie podróżować tak długo, jak długo będzie zainteresowanie jej prezentacją. Na razie zaplanowane są ekspozycje przy parafiach w Trzebnicy, Żmigrodzie i Chrzanowie.

Wystawa opowiada o życiu dziewczyny, która dla wielu osób dziś jest inspiracją do tego, aby aktywnie działać społecznie i „robić dobro". Jednym ze sztandarowych programów fundacji im. Heleny Kmieć jest program stypendialny, w ramach którego wspierane są dzieci w Meksyku, Boliwii oraz w Zambii. – W tym roku, ze względu na pandemię, szczególnie w Meksyku, jest potrzebne o wiele większe wsparcie. Każda złotówka, zebrana przy okazji akcji związanej z wystawą, pomoże dzieciom w tragicznej sytuacji finansowej – podkreśla Marta Trawińska, dyrektor biura fundacji.

Parafie zainteresowane nieodpłatną prezentacją wystawy na swoim terenie mogą kontaktować się z fundacją pod adresem fundacja@helenakmiec.pl lub nr. tel. 536 051 777.

Helena Kmieć, urodzona w 1991 w Krakowie, maturę zdała podczas stypendialnego pobytu w prestiżowej Leweston School w Sherborne w Wielkiej Brytanii. Studiowała inżynierię chemiczną w języku angielskim na Politechnice Śląskiej, ukończyła Państwową Szkołę Muzyczną II stopnia w Gliwicach, rozpoczęła pracę, jako stewardessa w liniach lotniczych, angażowała się w życie parafialne i społeczne. Do Wolontariatu Misyjnego Salvator w Trzebini wstąpiła w 2012 r.

fot. PAP/Marcin Bielecki

W sprawie pedofilii panuje obłudne zamieszanie. Jest ono umiejętnie pogłębiane przez tych, którzy dramatem pedofilii manipulują. Wygląda na to, że wielu wypowiadających się publicznie na ten temat chce nie tyle walczyć z pedofilią, co walczyć pedofilią, czyli traktować ją w sposób instrumentalny. Medialny zgiełk o tzw. pedofilii w Kościele zagubił kontekst i proporcje, co pozwala wątpić, że chodzi w nim przede wszystkim o bezpieczeństwo dzieci.

Walka z pedofilią, czy walka pedofilią?

Dariusz Kowalczyk SJ

Zamieszanie pojawia się już na poziomie samego pojęcia pedofilii. Nazywa się bowiem często pedofilią to, co nią nie jest. Tymczasem adekwatne nazywanie rzeczy jest potrzebne, by skutecznie walczyć ze złem i bronić niewinnych.

Nie wszystko jest pedofilią

Pedofilia jest terminem medycznym, a nie prawnym. W Kodeksie karnym nie ma słowa „pedofilia". W artykule 200 czytamy: „Kto obcuje płciowo z małoletnim poniżej lat 15 lub dopuszcza się wobec takiej osoby innej czynności seksualnej lub doprowadza ją do poddania się takim czynnościom albo do ich wykonania, podlega karze pozbawienia wolności od lat 2 do 12". Prawo kościelne jest tutaj bardziej radykalne, gdy mówi o przestępstwach seksualnych duchownych wobec małoletnich aż do 18 roku życia.

Trzeba podkreślić, że nie każde przestępstwo seksualne wobec małoletniego stanowi przejaw pedofilii. W sensie medycznym pedofil to ktoś, kto osiąga satysfakcję seksualną poprzez kontakt z dziećmi przed okresem pokwitania. Natomiast seksualną preferencję osób dorosłych do młodocianych w późnym okresie dojrzewania określa się słowem „efebofilia". Zachowania efebofilskie mogą być przestępstwem albo nie, w zależności od tego, co określa prawo stanowione. W starożytnej Grecji to właśnie efebofilia, a nie pedofilia, była dość rozpowszechniona. Rozróżnia się ponadto pedofilię preferencyjną, czyli właściwą, oraz pedofilię niepreferencyjną, czyli zastępczą. W pierwszym przypadku dziecko jest jedynym albo zdecydowanie najbardziej atrakcyjnym przedmiotem pożądania. W drugim natomiast może dojść do czynu pedofilskiego np. pod wpływem zdemoralizowania, alkoholu, narkotyków, czy też błędnego wzięcia osoby według prawa małoletniej za pełnoletnią. A zatem ktoś może popełnić czyn pedofilski nie będąc jednak pedofilem.

Powyższe rozróżnienia są istotne miedzy innymi z punktu widzenia bezpieczeństwa dzieci. Pedofilii w sensie ścisłym nie można bowiem, jak się wydaje, wyleczyć. Terapia może jedynie do pewnego stopnia pomóc pedofilom w panowaniu nad sobą, by nie ulegali swym pożądaniom. Dlatego też pedofil, również po odbyciu kary i stosownych terapii, nie przestaje stanowić zagrożenia dla dzieci, bez względu na to, gdzie się znajduje. Stąd pytanie, jak traktować ludzi o skłonnościach pedofilskich, którzy żyją w społeczeństwie? Inną sytuacją jest przypadek, w którym ktoś dopuścił się przestępstwa wobec osoby małoletniej, ale nie jest pedofilem. Taka bowiem osoba może się zmienić i wrócić do normalnego, pozytywnego funkcjonowania w społeczeństwie.

Obłuda panseksualizmu

Świat niby walczy z pedofilią, a jednocześnie rośnie liczba stron pedofilskich w internecie. Rośnie też turystyka pedofilska lub efebofilska. Kim są tysiące jej amatorów? Pedofile lub po prostu tyleż zepsuci, co bogaci, obywatele mają swoje raje szczególnie w ubogich krajach Azji, Afryki i Ameryki Południowej. Turystyka seksualna trwa i rozwija się często za cichym przyzwoleniem władz tych krajów, które po prostu na tym zarabiają. Znany jest przypadek abpa Józefa Wesołowskiego oskarżonego o czyny pedofilskie na Dominikanie. Do Watykanu przyjechali prezydent i prokurator generalny tego państwa, okazując zatroskanie o dzieci, o czym informowały wszystkie światowe media. Tyle że Dominikana była rajem dla pedofilów przed Wesołowskim i pozostaje nim po śmierci Wesołowskiego. Czy jacyś politycy i dziennikarze interesują się teraz losem prostytuujących się na Dominikanie dzieci?

Media podejmują szeroko temat pedofilii, ale nietrudno odnieść wrażenie, że robią to jedynie wówczas, gdy sprawa dotyczy w jakiejś mierze Kościoła katolickiego. Inne przypadki pedofilii są niezauważane lub traktowane zdawkowo. Ponadto w tych samych mediach mamy coraz głębszą seksualizację dzieci i młodzieży. Ostatnim tego przykładem jest film „Gwiazdeczki" i jego promocja. Wyprodukowany przez Netflix opowiada o 11-letniej dziewczynce, która buntuje się przeciwko konserwatywnym rodzinnym wartościom i w zespole szkolnym tańczy tzw. twerk, którego głównym elementem jest rytmiczne potrząsanie pośladkami. Na plakacie filmu widać dziewczynki w wyzywających erotycznie pozach. I nie jest to jakiś wyjątek na polu dzisiejszej kultury, albo raczej antykultury, która wydaje się być coraz bardziej pro-pedofilska. Czy nie jest groźną hipokryzją promowanie wśród nie tylko młodzieży, ale także dzieci, swobodnego szukania doznań seksualnych, przy jednoczesnym, nader wybiórczym, oburzaniu się przypadkami pedofilii i efebofilii?

Rewolucja seksualna

Od roku 1968 mówi się o rewolucji seksualnej. Sam pomysł wsparcia perwersji i rozpasania seksualnego jako oręża rewolucyjnego znajdujemy już u Marksa, Engelsa i Lenina. Oczywiście, seksualne zepsucie występowało w różnych epokach. Często wiązało się z upadkiem imperiów, jak w przypadku Cesarstwa Rzymskiego. Seks, obok władzy i pieniędzy, jest podstawową pokusą w arsenale Złego. Niektórzy chcą w nim widzieć jedynie przyjemność, ale jeśli seksualność nie jest ujęta we właściwe ramy, to degraduje człowieka, rodzinę, a w dłuższej perspektywie życie całych społeczeństw.

Rewolucja seksualna stanowi istotny element neomarksistowskiej, lewicowo-liberalnej rewolucji, która chce radykalnie zmienić rzeczywistość redefiniując tak fundamentalne pojęcia, jak: płeć, mężczyzna, kobieta, małżeństwo, rodzina, dzieci. Seks stał się sprawą polityczną. Niekiedy zarzucano Kościołowi, nie bez rzeczywi-

fot. PAP/Aleksander Koźmiński

stych powodów, że za dużo mówi o grzechach seksualnych. Dziś nie widać jednak w Kościele jakiejś „seksualnej obsesji". Taką obsesję zdają się mieć ideolodzy LGBT. Tyle że nie jest to tylko obsesja, ale przede wszystkim cyniczne granie tzw. mniejszościami seksualnymi, by osiągnąć swoje cele polityczne i finansowe.

W początkowej fazie rewolucja seksualna była jak najbardziej przychylna pedofilii. Wszak do niedawna rozwijano koncepcję dobrej pedofilii i dobrych pedofilów, którzy mieliby być wrażliwi na potrzeby dzieci, także te seksualne, bo – podkreślano – dzieci mają prawo do odkrywania i praktykowania swej seksualności. Postulowano obniżenie wieku dla tzw. seksu konsensualnego. Nietrudno znaleźć teksty psychologów i socjologów, którzy przedstawiali doświadczenia dzieci z pedofilami, jako szansę na „szybsze dojrzewanie". Dziś już nikt publicznie nie mówi o dobrej pedofilii. Nie znaczy to jednak, że rewolucja seksualna złagodniała. Wręcz przeciwnie! W kwestii deprawowania dzieci stała się bardziej podstępna, skryta, obłudna. A przy każdej okazji uderza w Kościół katolicki, nie dlatego, że chce jego oczyszczenia albo troszczy się o bezpieczeństwo dzieci, lecz dlatego, że Kościół, pomimo grzechów swoich członków, pozostaje głównym jej przeciwnikiem.

Zagubienie instytucji kościelnych

Kościół stał się w sprawie pedofilii głównym oskarżonym. Czy słusznie? Oczywiście, że nie, choć – niestety – są duchowni, którzy dopuścili się aktów pedofilskich lub relacji seksualnych z nieletnimi. Oprócz sprawiedliwego ukarania takich osób według prawa kościelnego i państwowego, trzeba adekwatnej uwagi odpowiedzialnych za formację w seminariach, by mężczyźni o tendencjach pedofilskich w ogóle nie mogli dojść do święceń kapłańskich. Kwestia ta wiąże się z innym, moim zdaniem, jeszcze poważniejszym problemem w szeregach księży, a mianowicie z homoseksualizmem, który niekiedy doprowadza do powstania lobby homoseksualnego w kościelnych strukturach. Homoseksualizmu nie należy utożsamiać z pedofilią, ale jest prawdą, że prowadzi on często do czynów seksualnych wobec nieletnich, choć fizycznie dojrzałych już chłopców.

Homoseksualizmu nie należy utożsamiać z pedofilią, ale jest prawdą, że prowadzi on często do czynów seksualnych wobec nieletnich, choć fizycznie dojrzałych już chłopców.

Niepokoją dwie postawy, jakie można spotkać wśród ludzi Kościoła wobec pedofilii księży. Pierwsza, to brak zdecydowania, by skutecznie konfrontować się z konkretnymi przypadkami pedofilii i innych przestępstw seksualnych. Towarzyszy temu złudzenie, że jakoś to będzie. Druga postawa, to swego rodzaju lękowa albo „karierowiczowska" nadgorliwość, która wikła struktury kościelne w niekończące się procedury i komisje, a jednocześnie naiwnie ulega ewidentnym manipulacjom i złej woli rozmaitych środowisk. Bo złej woli tutaj nie brakuje, czego sprawa kardynała Pella jest jednym z przykładów. To świeccy, w tym niekatolicy, wołali o przyzwoitość pokazując, że w procesie kardynała wszystko zostało postawione na głowie. W obliczu takich sytuacjach nie tyle należy powtarzać hasła o „tolerancji zero", co trzeba podkreślać, że każda sprawa ma być po prostu prowadzona zgodnie z obowiązującym prawem i logicznym myśleniem, a nie według reguł medialnych nagonek i pokazowych procesów.

Kościół może ekskomunikować wiernych, czy też suspendować księży lub przenosić ich do stanu świeckiego. I w pewnych przypadkach powinien z tych swych autonomicznych uprawnień zdecydowanie, choć zawsze z poszanowaniem prawa do obrony, korzystać. Jednak struktury kościelne nie mają takich możliwości, jak instytucje państwowe. A zatem tam, gdzie mamy do czynienia z oskarżeniami o przestępstwa kryminalne, instytucje Kościoła nie powinny, po pierwsze, dawać sobie narzucać odpowiedzialności zbiorowej, a po drugie, nie powinny być zmuszane, by nerwowo obiecywały, że oto same „szybko wszystko wyjaśnią". Bo przecież niejednokrotnie brak im kompetencji, by sprawy rzeczywiście wyjaśnić. Analogicznie to nie kuratoria prowadzą śledztwa w sprawie oskarżonych nauczycieli.

Księża nie mają kompetencji policji, śledczych, prokuratorów, sędziów cywilnych. Każdy niech działa we właściwym dla siebie zakresie, współpracując z innymi dla wspólnego dobra. Bo dramat pedofilii, nie tylko gdy sprawcami są duchowni, wymaga współpracy wielu osób oraz instytucji: sądownictwa, edukacji, mediów, lekarzy, wspólnot religijnych, rodziców. W przeciwnym razie będzie coraz mniej skutecznej walki z pedofilią, a coraz więcej walki przy użyciu pedofilii, a zarazem pro-pedofilskiej antykultury.

Turecki okręt „Oruç Reis" zbliżający się do wybrzeży Grecji spowodował kolejne napięcia między obu państwami

fot. PAP/EPA/Tolga Bozoglu

Grecko-turecki spór o morze

Piotr Kościński

Narasta napięcie między Grecją i Turcją. Te dwa państwa formalnie rzecz biorąc są sojusznikami w NATO, ale od wieków zesobą walczyły. Dziś chodzi o podział ogromnych złóż ropy naftowej i gazu na Morzu Śródziemnym, na obszarach, które zarówno Ateny jak i Ankara uznają za swoje.

Zgodnie z Konwencją ONZ o prawie morza, wody terytorialne obejmują obszar do 12 mil morskich (1 mila morska to ok. 1,8 km) od linii brzegowej danego państwa i są traktowane jak jego terytorium. Mogą jednak przepływać przez nie obce statki. Istnieje też wyłączna strefa ekonomiczna, czyli wody do 200 mil morskich (370 km) od brzegu i tam państwo może swobodnie korzystać z zasobów naturalnych. Problem polega na tym, że greckie wyspy są tak blisko wybrzeża Turcji, że oba kraje kłócą się nawet o wody terytorialne, nie mówiąc już o strefie ekonomicznej. A na spornych terenach znajdują się złoża o wartości szacowanej na setki miliardów euro. W tle są stosunki Turcja – Unia Europejska i wciąż nierozwiązany problem migrantów, których Ankara chętnie wysłałaby do Europy – a więc oczywiście na terytorium Grecji, która jest najbliżej.

Lata wojen

Historia obu krajów to setki lat wojen i starć. W jakiejś mierze Grecję można porównać do Polski, a Turcję do agresywnej Rosji czy Niemiec (w pewnym sensie, Grecy też byli pod obcym zaborem), z tym jednak zastrzeżeniem, że oba śródziemnomorskie narody różni przede wszystkim religia. Grecy są prawosławni, a Turcy wyznają islam, co oznacza również istnienie między nimi zasadniczych podziałów kulturowych.

Przez wiele wieków Grecy znajdowali się pod panowaniem tureckim. Od początku XIX wieku zaczęli walczyć o niepodległość. W 1821 r. wybuchło antytureckie powstanie, które w 1830 r. doprowadziło do powstania niewielkiego terytorialnie, ale niezależnego królestwa. W wyniku wojny z Imperium Osmańskim w 1897 r. i wojen bałkańskich kraj odzyskał kolejne ziemie zamieszkane przez Greków.

Pod koniec I wojny światowej Grecja przyłączyła się do Ententy, chcąc odebrać Turkom (sprzymierzonym z Niemcami i Austro-Węgrami) Stambuł i część Azji Mniejszej. To się jednak nie udało, choć walki trwały po zakończeniu starć wielkich mocarstw. W 1923 r. pokój w Lozannie ustanowił granice mniej korzystne dla Aten, pozostawiając całą Azję Mniejszą w Turcji i przewidywał wymianę ludności. To zaś doprowadziło do dramatu wielu Greków (i prawosławnych innej narodowości) żyjących w okolicach Smyrny (dzisiejszy Izmir). Przesiedlono ich półtora miliona, równolegle do Turcji trafiło, wg różnych danych, od pół miliona do 800 tys. muzułmanów z terenów Grecji. (obok Turków także m.in. Albańczyków).

W efekcie liczba chrześcijan zamieszkujących Azję Mniejszą drastycznie spadła. Dziś jest ich około 100 tys. Oficjalnie,

w kraju tym panuje wolność religijna, ale zwłaszcza obecne władze opierają swe rządy na islamie. Przykładem ich działań jest przekształcenie Hagii Sophii, dawnej świątyni chrześcijańskiej i meczetu, a potem przez wiele lat pełniącej rolę muzeum, w czynny meczet.

Co prawda po II wojnie światowej oba państwa znalazły się w NATO, więc stały się sojusznikami, ale to nie złagodziło konfliktów. Ich terenem stał się Cypr: Ateny dążyły do podporządkowania sobie tego kraju, co się nie powiodło. Te próby doprowadziły jednak do najazdu w 1974 r. sił tureckich, w efekcie czego powstała nieuznawana przez nikogo Republika Turecka Cypru Północnego. Oznaczało to nowe dramaty: wysiedlenia ludności, zniszczenia, ogromne problemy gospodarcze. Co prawda obecnie między oboma częściami wyspy panuje pokój, ale mimo licznych zapowiedzi do zjednoczenia nie doszło. A Cypr grecki jest częścią Unii Europejskiej.

Punktem zapalnym między Turcją i Grecją stali się m.in. migranci.

Droga dla migrantów

Kolejnym punktem zapalnym między Turcją i Grecją stali się migranci. Organizacja International Rescue Committe szacuje, że w Grecji jest dziś co najmniej 50 tys. przybyszy, głównie z państw Bliskiego Wschodu. Około 38 tys. znajduje się na lądzie stałym, ale najtrudniejsza sytuacja jest na wyspach Lesbos, Chios, Samos, Kos oraz Leros. Tam przebywa co najmniej 11 tys. ludzi. Niemal wszyscy oni dotarli z pobliskiej Turcji.

A właśnie w Turcji, wg urzędu Wysokiego Komisarza ONZ ds. Uchodźców, takich przybyszy jest blisko 4 miliony. 3,6 mln to Syryjczycy, którzy uciekli z terenów objętych wojną, a około 330 tys. przedstawiciele innych narodowości. Ankara najchętniej by się ich pozbyła, kierując do Europy, a droga do Europy wiedzie właśnie przez Grecję.

I być może właśnie dlatego, już od 2015 r. niekontrolowany przepływ migrantów na terytorium Unii Europejskiej stał się dla Turków narzędziem presji w rozmowach z Brukselą. Znane są dramatyczne relacje, jak to turecka straż graniczna niemal „wypychała" uciekinierów na stronę grecką. Grecy nie chcieli ich wpuścić, a Turcy nie pozwalali na powrót. Tak czy inaczej, Europie groził prawdziwy zalew przybyszy nie tylko z państw ogarniętych wojną, jak Syria, ale i z odleglejszych rejonów, od Afganistanu na wschodzie po Sudan na południu. W 2016 r. zawarte zostało porozumienie, które przewidywało przekazanie ogółem 6 miliardów euro pomocy dla Ankary. W zamian Turcy mieli wzmocnić kontrolę na swej granicy zachodniej. Tak się też stało, w efekcie liczba przybyszy spadła aż o 95 proc.!

Pozostało jednak owe 5 procent. Na greckie wyspy docierają niewielkie łodzie, przepełnione ludźmi. Dochodzi do dramatów, gdy łodzie toną wraz z pasażerami. Nierzadko migranci sami dziurawią swoje pontony, gdy znajdują się blisko brzegu, kiedy widzą, że grecka straż graniczna nie pozwoli im wyjść na ląd. Ci, którzy docierają, lokowani są w obozach. A problemy z migratami stały się widoczne, zwłaszcza po dramatycznych pożarach w obozie Moria na greckiej wyspie Lesbos. Obóz ten – zbiorowisko namiotów, domów z plastikowych płacht i blachy falistej – był przepełniony. Mieszkało w nim 13 tys. osób, czterokrotnie więcej, niż planowano. Władze w Atenach podejrzewają, że obóz został celowo podpalony przez migrantów. Okazało się, że płomienie wybuchły w kilku miejscach jednocześnie, co wskazuje na zamierzone działanie. Co więcej, mieszkańcy Morii usiłowali przeszkadzać strażakom w akcji ratunkowej. Obóz spłonął w 99 procentach. Większość jego mieszkańców przy okazji rozpierzchła się po wyspie.

Spór o morze

Niedawno na sporny obszar wypłynął turecki statek „Oruç Reis". Może prowadzić badania geologiczne do głębokości 20 tys. m i dysponuje specjalnym bezzałogową, badawczą łodzią podwodną, która może zbierać próbki do głębokości 1,5 tys. m. Wspierały go dwie jednostki pomocnicze „Ataman" i „Cengiz Han" (warto zwrócić uwagę na historyczne brzmienie tych nazw; „Cengiz Han" to po prostu Dżyngis-Chan). Prezydent Turcji Recep Tayyip Erdogan zapowiedział, że wszelkie próby zaatakowania „Oruç Reis" spotkają się ze stanowczym przeciwdziałaniem.

Od pewnego czasu Turcja, kierowana przez prezydenta Recepa Tayyipa Erdogana, zmierza w innym kierunku niż Europa.

W sierpniu doszło do bardzo niebezpiecznego incydentu. Eskortująca zespół badawczy turecka fregata „Kemal Reis" (warto zauważyć, że budowy niemieckiej), zderzyła się z grecką jednostką tej samej klasy „Limnos" (zbudowaną w Holandii). Oba okręty zostały poważnie uszkodzone. Turcy zaprzeczali tym informacjom, ale zdjęcia ukazują wyraźne, długie, pionowe wgniecenie na prawej burcie, na wysokości hangaru śmigłowca pokładowego.

We wschodniej części Morza Śródziemnego doszło do koncentracji zarówno greckich, jak i tureckich jednostek nawodnych, samolotów, a także dronów. Grecja poinformowała też, że zwiększy gotowość swoich jednostek lądowych w pobliżu Turcji. Co prawda działania dla załagodzenia konfliktu podjęło NATO, które po pierwsze usiłuje załagodzić obecny spór, ale i stworzyć mechanizm przeciwdziałania ewentualnym, przyszłym konfliktom. Tymczasem jednak Ateny postanowiły się dozbroić. Planowane jest kupno 18 nowoczesnych, francuskich myśliwców typu Rafale i czterech fregat oraz zwiększenie armii o 15 tys. ludzi.

Najnowsze wydarzenie to wizyta greckiej prezydent Kateriny Sakellaropoulos na wyspie Kastellorizo. To najbardziej na wschód położona, zamieszkana grecka wyspa, znajdująca się 3 km od wybrzeży tureckich. Ma zaledwie 12 kilometrów kwadratowych, a mieszka na niej około pięciuset osób. Turecka do 1921 r., potem przejęły ją Włochy, w 1943 r. zajęli ją Brytyjczycy, a w 1947 r. znalazła się w Grecji. Ateny dowodzą, że morze wokół niej jest greckie – Ankara twierdzi, że to niesprawiedliwe. – Nielegalne działania Turcji wywołały napięcia nigdy wcześniej nie widziane na Morzu Egejskim i we wschodniej części Morza Śródziemnego. Napięcia wymierzone były nie tylko w Grecję, ale także UE i NATO, zagrażając pokojowi i stabilności w regionie – podkreśliła pani prezydent. Dodała, że Grecja jest „otwarta na dialog", ale wymaga to „natychmiastowej deeskalacji ze strony Turcji".

Groźba nie tylko dla regionu

Od pewnego czasu Turcja, kierowana przez prezydenta Recepa Tayyipa Erdogana, zmierza w innym kierunku niż Europa. Erdogan chętniej rozmawia z prezydentem Rosji Władimirem Putinem, niż z przywódcami UE i NATO. Kupuje też od Rosjan broń, choć jak widać na przykładzie zderzenia dwóch fregat, większość uzbrojenia zarówno tureckiego, jak i greckiego jest albo produkcji amerykańskiej, albo zachodnioeuropejskiej.

Unia Europejska dawno już zawiesiła negocjacje w sprawie członkostwa Turcji. Największy problem ma Sojusz Północnoatlantycki. Niektórzy eksperci co prawda uspokajają, że NATO przeżyło już wiele sporów grecko-tureckich i jakoś funkcjonuje dalej. Tym niemniej sojusz zmuszony jest poświęcać wiele uwagi sporom wewnętrznym, zamiast zajmować się zagrożeniem zewnętrznym.

I dlatego dotyczy to również nas. Przypomnijmy, że Ankara blokowała przyjęcie przez sojusz planu obrony Polski i państw bałtyckich, bo chciała uznania kurdyjskich organizacji w Syrii za terrorystów. I trzeba było dużego wysiłku polskiej dyplomacji, by swój opór wycofała. Co będzie jeśli zażąda poparcia w sporze z Grecją?

Rozmowy z Temidą

Prowadząca audycję:
Anna Kruszyńska

Dyżury prawne w ramach tematyki audycji:
czwartki godz. 10-12
tel.570 100 589

Słuchaj na 106,2 oraz
www.radiowarszawa.com.pl

Radio Warszawa 106,2 FM

Piątek
16:40

Fundusz Sprawiedliwości

Ministerstwo Sprawiedliwości
www.ms.gov.pl

Współfinansowano ze środków Funduszu Sprawiedliwości, którego dysponentem jest Minister Sprawiedliwości

Marek Jurek

Nasze prawa

Trwają wybory na urząd rzecznika praw obywatelskich. Kilku wybitnych publicystów – Jacek Łęski, Eryk Mistewicz, Piotr Trudnowski, Tomasz Terlikowski – wskazało na mnie jako właściwego kandydata na ten urząd, jednak w tej chwili jedyną oficjalną kandydatką jest zgłoszona przez opozycję pani Zuzanna Rudzińska-Bluszcz, bliska współpracownica ustępującego rzecznika Adama Bodnara. Do czasu przegłosowania jej kandydatury przez Sejm trwa po prostu ważna debata na temat ochrony praw obywatelskich. Ale poparcie sporej części opinii publicznej wzmacnia mój głos w tej sprawie i za to dziękuję.

A sprawa jest nadzwyczaj ważna. Pierwszego rzecznika, profesor Ewę Łętowską, wolna Polska odziedziczyła po PRL. Pamiętam jej sprawozdanie w Sejmie pierwszej kadencji. Nawet Donald Tusk burzył się, że pani minister nie chciała zajmować się w ostatnich latach PRL prześladowaniem opozycji i prawem do działalności partii politycznych. Już wtedy zaczęła ucierać się koncepcja, że wolność polityczna to drugorzędny aspekt praw obywatelskich.

Kolejny rzecznik, profesor Tadeusz Zieliński, krytykował porządek ustrojowy odradzającej się Polski, nazywając ją „państwem parawyznaniowym". Ministrowi Zielińskiemu nie przychodziło do głowy, że w tej mniemanej „parawyznaniowości", czyli w przywróconych Polsce instytucjach cywilizacji chrześcijańskiej – zawierają się kluczowe prawa ludzkie i obywatelskie: prawo do życia, do katechizacji (nie tylko katolickiej przecież), do ochrony moralności publicznej. Jak bez nich można było sobie wyobrażać przywrócenie wolności naszego narodu?

Dobrą zmianę przyniosła przejściowo pierwsza dekada wieku, objęcie urzędu RPO przez profesora Andrzeja Zolla i ambasadora Janusza Kochanowskiego. Minister Kochanowski, niezależnie do bieżącej obrony praw obywatelskich, zajął się promocją polskiej tradycji wolności, czemu – między innymi – służyło ustanowienie Nagrody Pawła Włodkowica.

Dziś ciągle urzędującym rzecznikiem jest Adam Bodnar. Zanim objął ten urząd, działał w Programie Spraw Precedensowych, czyli akcji na rzecz zmian ustrojowych poprzez precedensowe wyroki sądowe. W ten właśnie sposób doprowadzono do znanego wyroku trybunału strasburskiego w sprawie Tysiąc przeciw Polsce, domagającego się ograniczenia ochrony życia nienarodzonych.

Wykonując urząd minister Bodnar, w ogromnym stopniu, skupił się na wspieraniu politycznego ruchu homoseksualnego, co więcej – w sposób godzący w wiele praw obywatelskich. Jego interwencje opierały się na założeniu, że w szkołach mają się odbywać „tęczowe dni" bez oglądania się na sprzeciwy rodziców albo, że usługodawcy nie mają prawa odmawiać promocji imprez homoseksualnych. Wszystko w imię „niedyskryminacji", która rzekomo miała w Europie panować, dopóki nie zaczęto trzydzieści lat temu wprowadzać ustawodawstwa homoseksualnego.

Istotnie, na tym urzędzie musi nastąpić zmiana – nie przerwa między kolejnymi radykalnie lewicowymi kadencjami, ale zmiana, by urząd ten służył nie rewolucji, ale przyrodzonym prawom ludzi oraz prawu i prawom obywateli Rzeczypospolitej.

Kapłani kosmicznej świątyni

ks. Stefan Moszoro-Dąbrowski

Umieszczając Adama w ogrodzie, Bóg nakazał mu, by go „uprawiał i doglądał" (Rdz 2, 15). Nakaz ten w języku hebrajskim, jak tłumaczy Scott Hahn (1957), obejmuje dwa czasowniki *„abodah i szamar"*. Pojawiają się łącznie również w innych fragmentach Biblii, opisując obowiązki lewitów, starożytnego kapłaństwa Izraela. Czasownik *„abodah"* w języku hebrajskim może oznaczać fizyczną pracę lub kapłańską służbę. Słowo *„szamar"* oznacza doglądać, opisuje działalność lewitów w miejscu świętym.

Wielu biblistów uważa, że autor Księgi Rodzaju nieprzypadkowo użył obu słów przy opisie stworzenia Adama. Bóg stworzył człowieka do pracy, lecz jednocześnie ustanowił go kapłanem kosmicznej świątyni. Pracujemy, by czcić Boga. Gdy pierwsi chrześcijanie – wyjaśnia Scott Hahn – poszukiwali słowa do opisania swojej służby, wybrali grecki *„leitourgia"*, które podobnie jak *„abodah"* w języku hebrajskim, mogło oznaczać zarówno rytuał kultu jak i pracę publiczną – taką jak np. zamiatanie ulicy lub zapalanie latarń.

Można powiedzieć, że od stworzenia zostaliśmy zaprogramowani do kapłaństwa. W świecie starożytnym składanie ofiary było dla religii czymś najistotniejszym. Kapłan był kimś, kto miał prawo i obowiązek to czynić. W czasach patriarchów religia była sprawą rodzinną, a kapłaństwo przechodziło z ojca na pierworodnego syna. Kiedy Bóg wezwał plemiona Izraela z Egiptu, oświadczył, że powinny one być „królestwem kapłanów i ludem świętym" (Wj 19, 6). Izrael, podobnie jak Adam, zaprzepaścił urząd, kiedy lud zgrzeszył, oddając cześć złotemu cielcowi. Od tego czasu kapłaństwo było zarezerwowane dla plemienia Lewiego, którego członkowie odmówili udziału w bałwochwalstwie.

W czasach Jezusa Lewici składali ofiary w świątyni jerozolimskiej. Przez całą dobę, na zmiany, ofiarowywali zabite zwierzęta, zboże, wino i kadzidło. Nadzwyczaj ważne było jednak pierwsze ofiarowanie w danym dniu. Podczas porannego rytuału kapłani jerozolimscy starali się symbolicznie być wierni tam, gdzie zawiódł Adam i gdzie zawiódł także Izrael na pustyni.

Nowy Testament przedstawia Jezusa jako Nowego Adama, nowego najwyższego kapłana. Jezus jednak nie sprawował swojego kapłaństwa w pojedynkę. Przywrócił je rodzajowi ludzkiemu przez Kościół. Uczynił nas „wybranym plemieniem, królewskim kapłaństwem" (1 P 2, 9). Dla wszystkich Jego uczniów przestrzeń życiowa – to miejsce, w których realizujemy swe królestwo i kapłaństwo. Jak za czasów Lewitów, ważnym punktem pozostaje poranne ofiarowanie Bogu całego dnia. *Soli Deo honor et gloria!*

Tajemnica i moc różańca

Magdalena Jaroszewicz

Modlitwa różańcowa ma ogromną moc. Jest „przedziwna w swej istocie i głębi" – mówił św. Jan Paweł II, wielki miłośnik i propagator różańca.

Kocham Matkę Bożą, dlatego codziennie staram się przy Niej być i wsłuchiwać w Jej głos. Różaniec jest dla mnie ważną modlitwą, choć przyznaję, że nie jest mi łatwo się modlić. Doświadczam wielu trudności, braku skupienia, rozproszenia. Proszę wtedy Ducha Świętego o pomoc i trwam przy Maryi, bo wiem, że kiedy jestem przy Niej, jestem przy Bogu, który daje mi pokój serca i siły na każdy dzień.

Pamiętam, kiedy jeszcze w czasach studenckich, przechodziłam różne zawirowania losu, w tym czasie moja mama modliła się na różańcu, powierzając mnie opiece Najświętszej Maryi Panny. Miałam świadomość, że trwa walka o moją duszę, serce, życie, a różaniec wyrywa mnie z przeróżnych niebezpieczeństw duchowych, które dzień po dniu zabierały mi wolność, mamiąc swawolą i złudzeniami tego świata. Dziś wiem – bo tego doświadczyłam – że grzech przynosi śmierć, sprawia, że pogrążamy się w ciemności, smutku, otchłani zła, która oddziela nas od kochającego Boga. Mocą modlitwy różańcowej Matka Boża prowadzi nas drogą nawrócenia do naszego Ojca w niebie. Sprawia, że już tu na ziemi możemy cieszyć się wolnością dzieci Bożych.

Poprzez orędzia fatimskie Najświętsza Maryja Panna wzywa nas do codziennej modlitwy różańcowej: „Przyszłam upomnieć ludzkość, aby zmieniła życie i nie zasmucała Boga ciężkimi grzechami. Niech ludzie codziennie odmawiają różaniec i pokutują za grzechy". Tę samą prośbę Matka Boża wypowiedziała podczas objawień w Gietrzwałdzie: „Życzę sobie, abyście codziennie odmawiali różaniec".

Bądźmy wierni temu wezwaniu. Razem z Maryją możemy uczynić wiele dobrego, modlić się o nawrócenie naszych bliskich, ratować rodziny, a nawet świat, który coraz bardziej pogrąża się w chaosie i odmętach grzechu.

Poprzez orędzia fatimskie Najświętsza Maryja Panna wzywa nas do codziennej modlitwy różańcowej.

Zachęcam do codziennej modlitwy różańcowej, szczególnie w naszych rodzinach. Zbliża się miesiąc październik. To czas, kiedy w parafiach odbywają się nabożeństwa różańcowe. Zróbmy wszystko, co w naszej mocy, aby nie zabrakło nas na tej pięknej i ważnej modlitwie.

Zawsze rozczula mnie moja bliska znajoma, która modli się na różańcu ze swoimi wnukami. Potrafi ich tak umiejętnie zmotywować, że czas modlitwy jest dla dzieci wielką przygodą. Każdy ma swoją tajemnicę do odmówienia, wszyscy czuwają, żeby nikomu nie pomyliły się paciorki, a najmłodszym babcia podpowiada, który „koralik" jest następny w kolejności.

Trwajmy przy Najświętszej Maryi Pannie, to najlepsza Mama na świecie, która nigdy nas nie opuszcza. Jest z nami zawsze, aż do śmierci, a później przez całą wieczność. Św. Ludwik Maria Grignion de Montfort zapewnia nas o obietnicy Matki Bożej, która „szybko wyprowadzi z czyśćca te dusze, które z pobożnością odmawiały różaniec".

Również bł. Urszula Ledóchowska zachęca nas, abyśmy „pokochali różaniec! Niech on nam będzie wiernym przyjacielem, pocieszycielem, drogowskazem do nieba".

Obiektywny porządek moralny

ODPOWIADA **ks. Marek Kruszewski**

Moja sytuacja jest niezwykle skomplikowana. Jestem w małżeństwie od kilkunastu lat. Mamy dzieci w wieku szkolnym. Mąż stale deklarował i deklaruje, że mnie kocha, choć jego sposób kochania stał się dla mnie z czasem denerwujący. Koło 10. roku małżeństwa moja relacja z mężem osłabła w uczuciach. Przełożyło się to na życie intymne. Korzystaliśmy z różnych form pomocy psychologicznej i duchowej. Kilka lat temu zakochałam się w innym mężczyźnie. Moja wina jest taka, że nie zerwałam tego na początku. Prowadzenie podwójnego życia niszczy mnie i moich bliskich. Sytuacja jest jeszcze bardziej złożona przez bolesne historie rodzinne, a nawet przez wiarę, w której żyłam od dzieciństwa. Osoba, którą kocham, również formalnie nie jest bez zobowiązań życiowych. Czuję się osaczona i nie potrafię podjąć decyzji.

Sytuacja Pani jest skomplikowana od strony emocjonalnej. Dzisiaj uczucia mają dla ludzi ogromne znaczenie. Nawet płeć i moralność określa już poczucie danej osoby. W Kościele natomiast – a pyta Pani o zdanie księdza – istnieje obiektywny porządek. I tak mamy potrójny porządek dóbr w życiu rodzinnym. Te trzy dobra obiektywne rozważamy najpierw i w oparciu o nie podejmujemy decyzje.

Na pierwszym miejscu uwzględniamy dobro dzieci i ich prawo do rodziców. Dzieci nie mają takiej możliwości obrony jak dorośli. Na drugim miejscu jest dobro wiary. Chodzi o deklarację złożoną konkretnemu człowiekowi, przed Bogiem i społecznością, przysięgę, która jest ważna lub nie. Istotne jest dotrzymanie obietnicy, którą „ja" składam. Czy można wierzyć „mi", czy można wierzyć innym ludziom, jeśli się raz złamie uroczystą przysięgę? Na trzecim miejscu Kościół stawia dobro sakramentu. Ludzie sobie przysięgają, a to Bóg daje łaski i siły do wypełnienia sakramentu małżeństwa. Sakramentalne małżeństwo jest znakiem miłości Chrystusa, ukrzyżowanego i zmartwychwstałego i wiary w pomoc Chrystusa. W sytuacjach krańcowych Kościół daje możliwość trwania przy sobie w bezpiecznym oddaleniu czyli separacji, np. gdyby współmałżonek okazał się krzywdzicielem, zagrażającym zdrowiu i życiu rodziny. Generalnie uznajemy więź sakramentalną za nierozerwalną.

Od strony obiektywnej Pani sytuacja jest więc jasna. Natomiast droga od głowy do serca bywa daleka. Dobrze jest mieć na tej drodze przyjaciółkę, życzliwego doradcę, który nie tylko wysłucha Pani bólu, ale też uwzględni wspomniane dobra.

xmarekk@o2.pl
Autor jest proboszczem parafii św. Patryka w Warszawie

Homoseksualizm i katolicyzm

Stanowisko Kościoła wobec osób o skłonnościach homoseksualnych przedstawia w swojej książce, wydanej przez Wydawnictwo „W drodze", amerykański duchowny ks. Michael Schmitz.

Autor jest duszpasterzem akademickim na Uniwersytecie Minnesoty w Duluth oraz dyrektorem ds. duszpasterstwa młodzieży w diecezji Duluth. W swojej książce powołuje się głównie na Pismo Święte, Katechizm Kościoła Katolickiego, a także nauczanie ostatnich papieży, zwłaszcza Jana Pawła II. Zwraca uwagę, że czyny homoseksualne nie odzwierciedlają komplementarności, wynikającej z ludzkiej płciowości. Miłość do innych ludzi nie polega na dawaniu im tego, czego chcą, lecz na dawaniu im tego, co jest dla nich dobre. Osoby o skłonnościach homoseksualnych powinno traktować się z szacunkiem, współczuciem i delikatnością. Podkreśla, że one też są powołane do świętości. Autor wskazuje na wyjątkowy charakter małżeństwa, czyli związku mężczyzny i kobiety.

Książka jest też poradnikiem praktycznym, a autor stara się odpowiadać na wiele pytań stawianych przez rodziców, choćby takich: co mamy robić, gdy dziecko zaprasza nas na „ślub" z osobą tej samej płci?/**wś**

„Stworzeni do miłości. Skłonności homoseksualne i Kościół katolicki"; Michael Schmitz; przekład Agata Jankowiak; Wydawnictwo „W drodze"; Poznań 2020

Tęskniącym za macierzyństwem

Wielka nadzieja, radość oczekiwania, a po niej frustracja, gniew, zazdrość wstyd i szukanie winnego – doświadczenia, przez które przechodzą małżeństwa mające trudności z poczęciem dziecka dotyczą także Jean Dimech-Juchniewicz, autorki książki o niepłodności. Podobnymi przeżyciami dzieli się także kilkanaście innych kobiet. Tak powstał praktyczny przewodnik z pytaniami do rozważenia i dyskusji, z zamiarem realnego wsparcia, wzmocnienia wiary i relacji małżeńskich, pomocy w zrozumieniu nauki Kościoła, sprzeciwiającej się zabiegom in vitro.

Dr n. med. Przemysław Binkiewicz, ginekolog i konsultant naprotechnologii ocenia, że książka mogłaby nosić tytuł „Teologia niepłodności". Jako lekarz, zajmujący się od kilkunastu lat leczeniem chorób powodujących niezdolność małżeństwa do poczęcia dziecka, zauważa, że doświadczenie niepłodności, jeśli jest przyjęte z wiarą, może stać się płodną pielgrzymką do prawdziwego życia z Jezusem.

Autorka wskazuje, w jakim kierunku iść, by doznać uzdrowienia duchowego, a jeśli to możliwe także fizycznego. Dodatkiem są modlitwy z przykładami biblijnych postaci zmagających się z niepłodnością. Także wykaz świętych i patronów, przez wstawiennictwo, których małżeństwa mogą modlić się o pomoc./**is**

„Niepłodność. Podpowiedzi dla katolickiego małżeństwa"; Jean Dimech-Juchniewicz; Wydawnictwo „W drodze"; Poznań 2020

Parafia św. Mateusza Apostoła i Ewangelisty na Białołęce jest tworzona w większości przez młodych parafian. Ewangeliczny zapał czerpią od św. Gabriela i od Matki Bożej Bolesnej.

Parafia św. Mateusza Apostoła i Ewangelisty została erygowana przez abp. Sławoja Leszka Głódzia 29 czerwca 2005 roku. Pierwszym proboszczem został kapłan diecezjalny ks. Zdzisław Konkol. W czasie posługi na Białołęce wybudował kaplicę oraz dom mieszkalny. Abp Henryk Hoser przekazał parafię pod opiekę duszpasterską Zgromadzeniu Pasjonistów w sierpniu 2009 roku. Wówczas proboszczem został o. Mariusz Ratajczyk CP. W czerwcu 2013 roku, po śmierci o. Mariusza, proboszczem parafii mianowano o. Przemysława Śliwińskiego CP.

Fronton kościoła św. Gabriela od MBB i Młodych Świętych

fot. Patryk Lubryczyński

Kościół Świętego Uśmiechu

Patryk Lubryczyński

O. proboszcz Przemysław Śliwiński CP

fot. Patryk Lubryczyński

Parafia znajduje się pod opieką Zgromadzenia Pasjonistów. Obecnie trwa budowa kościoła, który poza funkcjami typowymi dla parafii ma służyć rozbudzaniu kultu młodych świętych, na czele ze św. Gabrielem. Parafia posiada relikwie I stopnia tego świętego, pochodzącego właśnie ze Zgromadzenia Pasjonistów, oraz dwudziestu innych młodych świętych.

W 1985 roku św. Jan Paweł II, odwiedzając włoskie sanktuarium w Isola del Gran Sasso, przemawiał do młodych: „Wpatrujcie się w Świętego Gabriela Possentiego. Niech to będzie wasz wzór". – Niespełna dwadzieścia lat później przebywający w tym samym miejscu abp Henryk Hoser SAC dostrzegł, jak bardzo św. Gabriel inspiruje włoską młodzież, i chciał stworzyć takie sanktuarium dla młodych ludzi w Polsce – opowiada o. Przemysław Śliwiński, pasjonista, proboszcz parafii na Białołęce. – Aby nadać ducha temu miejscu, powstała także Misja Gabriela, z licznymi inicjatywami, dzięki którym młodzi ludzie z problemami mogą szukać pomocy oraz twórczo się rozwijać. Pracy przy budowie kościoła jest jeszcze sporo, do dokończenia mamy poszycie dachowe, trzeba zrobić ocieplenie, otynkować i wyposażyć wnętrze oraz zadbać o jego estetykę – wylicza o. Śliwiński.

Wspólnota parafialna charakteryzuje się stosunkowo niską średnią wieku wiernych oraz ich dynamicznym zaangażowaniem w życie duszpasterskie i duchowe. Proboszcz zaznacza, że do parafii należy ponad 6 tys. parafian.

– Młodzi ludzie chętnie korzystają z formacji w grupach duszpasterskich. Organizujemy dwa duże doroczne wydarzenia; niestety, w tym roku nie odbyły się one z powodu pandemii koronawirusa. Pierwsza to wielkanocny bal bezalkoholowy, przez który chcemy pokazać młodym osobom, że można się bawić, nie będąc pod wpływem alkoholu. Przy okazji zbieramy datki na budowę kościoła. We wrześniu przygotowujemy Festyn Rodzinny Gabriel – Święty Uśmiechu. To bardzo duża impreza, w zeszłym roku przyszło około 5 tys. ludzi. Po festynie są różne atrakcje dla młodzieży, koncerty i występy. Poprzez media społecznościowe promujemy wspieranie budowy świątyni, która ma być dedykowana nie tylko młodzieży z naszej parafii, ale także młodym z całej Polski – komentuje o. Śliwiński.

Mimo że sanktuarium jest w fazie budowy, parafianie i goście zaświadczają już o łaskach, które wyprosili za wstawiennictwem św. Gabriela. – Matka modliła się za syna, a ten po wielu latach poszedł do spowiedzi, dziewczyna znalazła męża, ludzie dzielą się, że św. Gabriel pomógł im dostać dobrą pracę lub pomógł w nauce – opisuje świadectwa ks. proboszcz.

Zdaniem o. Śliwińskiego najważniejszymi wspólnotami dla parafii są grupy, które gromadzą rodziny i małżeństwa. Wymienia pięć kręgów Domowego Kościoła, wspólnotę rodzin, podkreśla, że jest zapotrzebowanie na taką formację. Chętnie wybieraną przez parafian grupą jest Odnowa w Duchu Świętym, zespół młodzieżowy Vox Gloria, schola dziecięca, dwa szczepy skautów – chłopców i dziewcząt – w których młodzi ludzie uczą się harcerskiego survivalu. Na terenie parafii działają już tzw. Mały Domek Młodych oraz Małe Centrum Kultury, prowadzone są w nich zajęcia dla dzieci i młodzieży.

Specyfiką parafii jest także oratorium św. Gabriela, w którym formacja polega na kształtowaniu w młodzieży pragnienia podążania drogą świętości w codziennym życiu. Ważną grupą jest Wspólnota Kobiet „Miriam", która ma charakter formacji biblijnej. Głównym założeniem grupy jest dogłębna analiza tekstu Pisma Świętego poprzez poznawanie sylwetek kobiet Starego i Nowego Testamentu oraz odniesienie ich postaw do czasów współczesnych.

Przedstawienie św. Mateusza Ewangelisty i relikwie dwudziestu młodych świętych

fot. Patryk Lubryczyński

– Szczególnie zależy nam także na włączaniu do życia parafialnego rodziców dzieci. Jeśli przekazujemy Ewangelię ojcom i matkom, to oni naturalnie stają się wzorem dla najmłodszych. Staramy się pokazywać, że w naszej parafii jest bezpiecznie oraz że dzieci mogą nauczyć się czegoś wartościowego we wspólnocie parafialnej – puentuje o. Przemysław Śliwiński.

Szczegółowe informacje znajdują się na stronach internetowych:
- http://misjagabriela.pl/
- www.pasjonisci.org.pl

W skrócie

■ **Rocznica poświęcenia katedry.** Mszy św. rocznicowej w bazylice św. Michała Archanioła i św. Floriana, ul. Floriańska 3, we wtorek 29 września o godz. 18.00 będzie przewodniczyć bp Romuald Kamiński.

■ **Gaudeamus w praskim seminarium.** 1 października o godz. 16.00 odbędzie się w kaplicy seminaryjnej Wyższego Seminarium Duchownego Diecezji Warszawsko-Praskiej na Tarchominie Msza św. pod przewodnictwem bp. Romualda Kamińskiego, inaugurująca rok akademicki.

■ **Inauguracja na PWTW.** Inauguracja nowego roku akademickiego na Papieskim Wydziale Teologicznym w Warszawie odbędzie się 8 października o godz. 16.00 w kościele Seminaryjnym przy ul. Krakowskie Przedmieście 52/54. Msza św. koncelebrowana pod przewodnictwem kard. Kazimierza Nycza.

■ **Rusza Collegium Bobolanum.** 8 października o godz. 16.00 w Sanktuarium Narodowym na ul. Rakowieckiej 61 odbędzie się uroczysta Eucharystia rozpoczynająca rok akademicki na Papieskim Wydziale Teologicznym Collegium Bobolanum w Warszawie.

■ **25-lecie Misji św. Teresy.** 26 września o godz. 11.00 w bazylice NMP Niepokalanej Wszechpośredniczki Łask i św. Maksymiliana Marii Kolbego w Niepokalanowie zostanie odprawiona jubileuszowa Msza św. Misja św. Teresy od Dzieciątka Jezus to wspólnota rodzin, dzieci, młodzieży i dorosłych modlących się za kapłanów.

■ **XI Warszawski Dzień Modlitwy Różańcowej.** Już po raz jedenasty w kościele dominikanów na Służewie, ul. Dominikańska 2, odbędzie się Warszawski Dzień Modlitwy Różańcowej. 2 października (piątek): 19.00 – wykład różańcowy o. Michała Szałkowskiego OP, duszpasterza pielgrzymów z sanktuarium Matki Bożej Uzdrowienia Chorych w Gidlach; 3 października (sobota): 10.00 – modlitwa różańcowa dzieci; 11.00 – modlitwa różańcowa Żywego Różańca i czcicieli Matki Bożej; 12.00 – Msza św. pod przewodnictwem bp. Piotra Jareckiego, potem agapa; 15.00 – modlitwa różańcowa osób chorych i niepełnosprawnych; 20.30 – modlitwa śpiewem Akatystu ku czci Bogarodzicy; 21.15 – Różaniec światła.

■ **Modlitwa o beatyfikację Prymasa.** 28 września o godz. 19.00 mieszkańcy Warszawy jak co miesiąc będą modlić się o owoce beatyfikacji kard. Stefana Wyszyńskiego w archikatedrze warszawskiej, ul. Świętojańska 8.

■ **Błogosławieństwo mam i rodzin.** Paulini z kościoła Świętego Ducha na ul. Długiej zapraszają 4 października na Eucharystię o godz. 7.00, 9.30, 11.00, 12.30, 18.00 oraz 20.30. Na zakończenie każdej Mszy św. będzie udzielenie indywidualnych błogosławieństw mamom spodziewającym się dziecka, a także rodzinom.

BOHATEROWIE 1920 R.

20 września w konkatedrze na Kamionku sprawowana była Msza św. w intencji bohaterów Bitwy Warszawskiej 1920 r. W dn. 19-23 września odbył się piknik historyczny „Zostań Ochotnikiem 1920 r." z widowiskiem „Na Polu Chwały 1920 r.", w którym wzięło udział 80 rekonstruktorów i paradą historyczną 236. pułku piechoty. Miały miejsce żywe lekcje historii w plenerze dla dzieci z praskich szkół. Wydarzenie zorganizowały władze dzielnicy Praga-Południe.

fot. https://pl-pl.facebook.com/152798003077395 5/photos/

NOWA SZKOŁA W ZĄBKACH

fot. https://pl-pl.facebook.com/RadaRodzicowSP3Zabki

Nowo otwarte budynki Publicznego Przedszkola nr 1 Zielony Dinek oraz Szkoły Podstawowej nr 3 im. Małego Powstańca w Ząbkach poświęcił bp Romuald Kamiński 18 września, we wspomnienie św. Stanisława Kostki, patrona dzieci i młodzieży. Uroczystości rozpoczęła Msza św. w parafii Zesłania Ducha Świętego w Ząbkach. Uczestniczyli w niej samorządowcy, dyrekcja, nauczyciele szkoły oraz przedszkola, a także reprezentanci grupy przedszkolnej oraz klas pierwszych, którzy składali ślubowanie pierwszoklasisty. Budowa placówki – szkoły podstawowej z salą gimnastyczną i pięciooddziałowym przedszkolem – rozpoczęła się w kwietniu ubiegłego roku.

AKADEMICCY PRZEWODNICY

Już po raz kolejny w Ośrodku Konferencyjno-Rekolekcyjnym Archidiecezji Łódzkiej w Porszewicach k. Łodzi w dniach 16-18 września odbyły się ogólnopolskie rekolekcje dla duszpasterzy akademickich. – Środowisko akademickie to nie tylko Łódź, Warszawa, Kraków czy Poznań. To nie tylko duże aglomeracje miejskie. Także w mniejszych miejscowościach jest bardzo dużo młodych ludzi, którzy podczas studiów szukają, odkrywają, odnajdują swoją drogę do Pana Boga – tłumaczy bp Marek Marczak, delegat Konferencji Episkopatu Polski ds. Duszpasterstw Akademickich. W tym roku konferencje dla duchowych przewodników polskich żaków głosiła s. Małgorzata Borkowska, benedyktynka./**xpk**

fot. ks. Paweł Klys

fot. arch. tygodnika „Idziemy"

60 LAT NA BRÓDNIE

Parafia Matki Bożej Różańcowej 20 września świętowała 60. rocznicę obecności w kościele figury MB Fatimskiej. W sobotę 19 września po Mszy św. wieczornej odczytano list kard. Stefana Wyszyńskiego z nadaniem figury parafii. Do godz. 21 w tym dniu wierni trwali na czuwaniu modlitewnym z przypomnieniem Ślubów Jasnogórskich Prymasa Tysiąclecia. W niedzielę w kościele odczytywane były listy wystosowane przez kard. Wyszyńskiego z racji obecności figury w parafii.

fot. PAP/Leszek Szymański

W OBRONIE RODZINY I ŻYCIA

XV Marsz dla Życia i Rodziny odbył się 20 września w Warszawie pod hasłem „Wspólnie brońmy rodziny". Kilka tysięcy osób przeszło ul. Krakowskie Przedmieście od pl. Zamkowego do bazyliki św. Krzyża, gdzie sprawowana była Msza św. W manifestacji wzięli udział m.in. Barbara Nowak, małopolska kurator oświaty, a także ks. Dominik Chmielewski. Na odcinku między kościołem Wizytek i kościołem Seminaryjnym do marszu dołączył prezydent Andrzej Duda. Uczestnicy zamanifestowali przywiązanie do prawa naturalnego i prawa do życia od poczęcia do naturalnej śmierci. Pragnęli także zwrócić uwagę na obronę rodziny przed zagrożeniami ideologicznymi.

ZJAZD KOŚCIELNYCH MUZYKÓW

fot. ks. Paweł Kłys

W dniach 15-17 września w Wyższym Seminarium Duchownym w Łodzi odbył się XXI Ogólnopolski Zjazd Stowarzyszenia Muzyków Kościelnych. – W tym roku, pomimo trwającej pandemii koronawirusa, w zjeździe bierze udział ponad 45 muzyków z różnych zakątków Polski. Podczas zjazdu zajmujemy się problematyką tych muzyków, którzy być może nie zawsze są dostrzegani, oraz wspominamy tych, którzy już odeszli – mówi ks. dr Wiesław Hudek. Uczestnicy zjazdu brali udział w wykładach i prelekcjach, a także wysłuchali koncertu oraz wzięli udział w wycieczce śladami łódzkich katedr./**xpk**

ROCZNICE W PARAFII ŚW. O. PIO

Bp Artur Miziński, sekretarz generalny Konferencji Episkopatu Polski, 20 września sprawował Mszę św. w parafii św. o. Pio na Gocławiu – w 15. rocznicę powstania parafii i 5. rocznicę konsekracji świątyni. Hierarcha zaznaczył, że doskonałym przykładem budowania świątyni ciała jest św. Ojciec Pio, patron sanktuarium. – Jest on dla nas wzorem w drodze do świętości i rozumienia spraw Bożych (…). Był człowiekiem całkowicie oddanym Bogu, pokornym, niesamowicie cierpliwym i brzydzącym się grzechem. Nie uznawał kompromisów ze złem, czego doświadczali ci, którzy klękali do krat jego konfesjonału – mówił o świętym stygmatyku bp Miziński. Po homilii sekretarz KEP poświęcił w kościele osiem ikon przedstawiających najważniejsze wydarzenia z życia św. Ojca Pio./**mj**

fot. Magdalena Jaroszewicz

W SKRÓCIE

■ **Inauguracja Duszpasterstw Akademickich.** Duszpasterstwo Akademickie Sandał zaprasza na Mszę św. inaugurującą rok akademicki 2020/2021 na Politechnice Warszawskiej, 1 października o godz. 8.00 w kościele Najświętszego Zbawiciela. Duszpasterstwo Akademickie i Postakademickie STUDENT+ zapraszają na inaugurację roku formacyjnego Mszą św., 1 października o godz. 20.00 w kościele NMP Matki Zbawiciela, ul. Olimpijska 82/84.

■ **Stypendia JPII dla studentów.** Kandydaci wypełniają elektroniczny wniosek na stronie www.um.warszawa.pl/stypendia, a następnie zarejestrowany formularz wysyłają w wersji papierowej wraz z załącznikami na adres: Centrum Myśli Jana Pawła II, ul. Foksal 11, 00-372 Warszawa lub składają osobiście do specjalnej skrzynki podawczej w siedzibie Centrum Myśli Jana Pawła II (od poniedziałku do piątku w godz. 8.00-16.00).

■ **Rekolekcje Odnowy.** Wspólnota Odnowy w Duchu Świętym „Zwiastowanie" zaprasza na rekolekcje ewangelizacyjne, które rozpoczną się 27 września o godz. 17.00 w kaplicy przy parafii św. Anny w Grodzisku Mazowieckim. Rekolekcje są przeznaczone dla osób, które ukończyły 17 lat. Więcej informacji na stronie www.zwiastowanie.info.

■ **Msze św. w intencji Białorusi.** W każdą czwartą niedzielę miesiąca w dolnym kościele pw. św. Aleksandra przy pl. Trzech Krzyży w Warszawie odprawiana będzie Msza św. w intencji Białorusi. To odpowiedź na prośby mieszkających w stolicy Białorusinów i solidaryzujących się z nimi Polaków. Pierwsza Msza św. zostanie odprawiona 27 września o godz. 18.00.

■ **Umrzeć z nadziei.** Wspólnota Sant'Egidio oraz Rada KEP ds. Migracji, Turystyki i Pielgrzymek zapraszają 29 września o godz. 19.00 do parafii św. Barbary przy ul. Nowogrodzkiej 51 w Warszawie na nabożeństwo w intencji uchodźców, którzy zginęli w drodze do Europy. Eucharystii będzie przewodniczyć kard. Kazimierz Nycz.

■ **Akademia ikony.** Do końca września można się zapisać na trzyletnie warsztaty pisania ikon i towarzyszące im wykłady w kościele pw. św. Alberta Chmielowskiego i św. Andrzeja Apostoła przy pl. Teatralnym 20. Organizatorzy przyjmują zgłoszenia i udzielą informacji osobiście w niedzielę po Mszy św. o godz. 10.30 w kościele lub pod adresem akademiaikony@gmail.com.

■ **Spotkanie o chrześcijanach w Libanie.** Akcja Katolicka zaprasza na spotkanie „Chrześcijanie w Libanie – dawniej i dzisiaj", które poprowadzi Adam Rosłoniec z Fundacji Fenicja im. św. Charbela. Termin: 3 października, godz. 16.00-17.30. Miejsce: sala kurialna, ul. Floriańska 3. Wstęp wolny.

Pamięci rodziny Banaszków

fot. http://www.marki.pl

W Markach, przy kościele św. Izydora, odsłonięto 15 września tablicę upamiętniającą rodzinę Banaszków, która zginęła z rąk Niemców w odwecie za ukrywanie żydowskiej rodziny.

– Ci, którzy oddali życie, czerpali moc z krzyża. Złożyli świadectwo i w ten sposób wygłosili orędzie dla przyszłych pokoleń. Także my powinniśmy dawać z siebie wiele i być dla kolejnych pokoleń przykładem – powiedział w homilii podczas Mszy św. bp Romuald Kamiński.

Jesienią 1943 r. w Pustelniku z rąk Niemców zginęli 50-letnia Marianna Banaszek oraz jej dzieci: 17-letnia Stanisława i 20-letni Władysław. Po sygnale o możliwej rewizji ukrywający się Żydzi opuścili schronienie. Niemcy znaleźli jednak kryjówkę i w odwecie dokonali egzekucji na rodzinie. Część Żydów, których ukrywali Banaszkowie, przeżyła wojnę. Instytutowi Pileckiego udało się dotrzeć do wnuczki uratowanego Rubina Feldszuha.

Pamiątkowa tablica została odsłonięta w ramach projektu „Zawołani po imieniu", upamiętniającego osoby zamordowane za niesienie pomocy Żydom. Projekt realizuje Instytut Pileckiego.

Zbigniew Paciorek, historyk regionalista, przypomniał podczas uroczystości, że wielu ukrywającym się Żydom podobnie jak rodzina Banaszków pomoc nieśli okoliczni mieszkańcy, m.in. Władysława Kruszewska, Henryk Mańk, proboszcz Teodor Jesionowski z parafii św. Izydora, Zgromadzenie Michalitów ze Strugi oraz Zgromadzenie Sióstr Rodziny Maryi.

W odsłonięciu tablicy uczestniczyli miejscowy proboszcz ks. Kazimierz Sztajerwald, wiceminister kultury i inicjatorka projektu „Zawołani po imieniu" Magdalena Gawin, starosta powiatu wołomińskiego Adam Lubiak, burmistrz Marek Jacek Orych, przewodnicząca Zarządu Związku Gmin Wyznaniowych Żydowskich w RP Monika Krawczyk, przewodniczący Towarzystwa Społeczno-Kulturalnego Żydów w Polsce Artur Hofman.

30 lat z orionistami

fot. https://www.prezydent.pl/pierwsza-dama

Uroczystości jubileuszowe XXX-lecia Młodzieżowego Ośrodka Wychowawczego Księży Orionistów w Warszawie 19 września rozpoczęła Msza św. sprawowana przez kard. Kazimierza Nycza w kościele św. Alojzego Orione przy ul. Lindleya. Na otwarcie nowego kompleksu sportowego Ośrodka przy ul. Barskiej 4 przybyli żona prezydenta RP Agata Kornhauser-Duda i minister Adam Kwiatkowski. MOW przyjmuje chłopców w wieku 14-17 lat, wobec których sąd orzekł zastosowanie środka wychowawczego w postaci umieszczenia w placówce resocjalizacyjnej. – To Wasza wola, determinacja i konsekwencja w dążeniu do celu sprawią, że Wasze życie zmieni się na lepsze. Bardzo głęboko w to wierzę i wierzę w Was – mówiła Pierwsza Dama. Agata Kornhauser-Duda zwróciła uwagę, że mimo obchodzonego 30-lecia ośrodka praca z młodzieżą została rozpoczęta jeszcze przed I wojną światową, a w 1939 r. placówkę zaczęli prowadzić księża orioniści, którzy nadali jej własny charyzmat i niepowtarzalną atmosferę. W 1954 r. komuniści odebrali ośrodek zgromadzeniu i zastąpili państwową placówką resocjalizacyjną.

Agata Kornhauser-Duda gościła w MOW w grudniu ubiegłego roku, a w czasie obowiązywania nauki zdalnej podczas pandemii koronawirusa wychowankowie spotkali się z Pierwszą Damą on-line.

Nowoczesny kompleks sportowy mieści boisko do piłki nożnej, boisko wielofunkcyjne, bieżnię z piaskownicą do skoku w dal oraz miejsce do ćwiczeń pchnięcia kulą. Marzenie wielu pokoleń wychowanków orioniści zrealizowali przy wsparciu RENOVABIS, Fundacji KGHM, Zgromadzenia Małe Dzieło Boskiej Opatrzności.

Kamienica Bergsona

Kończy się rewitalizacja kamienicy Bergsona przy ul. Jagiellońskiej 28, jednego z najsłynniejszych zabytków Starej Pragi, pochodzącego z lat 1911-1914. Przedszkole nr 163, mieszczące się w skrzydle południowo-wschodnim, zajmujące cztery kondygnacje, 2 września wznowiło działalność w nowych, zmodernizowanych wnętrzach. Teatr Baj wrócić ma do swojej siedziby pod koniec września. Zajmuje centralną część budynku od strony ul. Jagiellońskiej oraz czwarte piętro i poddasze. Teatr będzie miał dwie nowoczesne sale widowiskowe: główną na piętrze, ze 180 miejscami na widowni i ruchomą sceną, oraz kameralną na trzecim piętrze, dla grup do 25 osób.

Na drugim piętrze przewidziano przestrzeń wystawowo-edukacyjną z Muzeum Lalek.

Warszawska Hagia Sophia

Abp Sawa, prawosławny metropolita warszawski i całej Polski, poświęcił 20 września cerkiew wybudowaną na warszawskim Ursynowie na wzór świątyni Hagia Sophia.

Podczas liturgii abp Sawa zaznaczył, że „małe poświęcenie wody" oraz poświęcenie świątyni Mądrości Bożej odbywa się w momencie, kiedy najważniejsza świątynia chrześcijańska, Hagia Sophia w Konstantynopolu (Stambule), została przekształcona na meczet, co spowodowało wielki smutek wśród chrześcijan.

fot. PAP/Rafał Guz

Warszawska Hagia Sophia została zbudowana zgodnie z greckim stylem na planie kwadratu o wymiarach 35 m na 35 m, ma powierzchnię 1225 m kw. Wysokość kopuły głównej wynosi 22 m. Od zachodniej strony stoi dzwonnica, w której zawiśnie dziewięć dzwonów. Cerkiew zaprojektował Andrzej Markowski. Wnętrze świątyni w całości będą zdobiły polichromie. Obecnie pokrywają one główną kopułę (wizerunek Chrystusa Pantokratora, Wszechwładcy otoczonego przez zastępy aniołów) oraz ołtarz (wizerunki Bogurodzicy, Eucharystii pod dwiema postaciami, ewangelistów oraz wybranych świętych). Autorem ich projektu i wykonawcą jest pochodzący z Ukrainy prof. Wołodymir Teliczko, który w Polsce rozpisał dotychczas pięć cerkwi, w tym największą polską świątynię prawosławną – Świętego Ducha w Białymstoku.

Abp Sawa dodał, że świątynia poświęcona jest pamięci przodków, wyznawców prawosławia w Rzeczypospolitej na przestrzeni wieków, szczególnie tych, „którzy ginęli w obozach i łagrach na Wschodzie i Zachodzie, tych, którzy mocni wiarą, oddawali swe życie podczas Powstania Warszawskiego" – duchownych, świeckich, młodzieży i dzieci Warszawy.

fot. PAP/Rafał Guz

Świątynia Hagia Sophia jest pierwszą zbudowaną po przeszło 100 latach wolnostojącą świątynią prawosławną w Warszawie. Stanowi wotum za dar 25-lecia demokratycznych przemian w Polsce i 90. rocznicę uzyskania autokefalii przez polski Kościół prawosławny. Kamień węgielny pod budowę poświęcił 5 grudnia 2015 r. patriarcha Konstantynopola Bartłomiej. Świątynia, wybudowana przy ul. Puławskiej 568, jest trzecią cerkwią prawosławną w stolicy./**KAI**

Uroczystości w Strachówce

Bp Romuald Kamiński 20 września przewodniczył Mszy św. w parafii Wniebowzięcia NMP w Strachówce, podczas której poświęcił odnowiony ołtarz i tablicę upamiętniającą kard. Stefana Wyszyńskiego. Obecni byli kapłani z pobliskich parafii z dziekanem jadowskim ks. prałatem Bogdanem Lewińskim.

W ołtarzu (z nową nastawą, odnowionym tabernakulum i krzyżem) umieszczona jest kopia obrazu Guido Reniego „Wniebowzięcie Najświętszej Maryi Panny", którą wykonała Julita Gołębiewska. – Projekt ołtarza wykonała s. Monika Lewandowska ze Świeckiego Instytutu Maryi Służebnicy Pańskiej – mówi ks. Mieczysław Jerzak, miejscowy proboszcz.

fot. Robert Skóra

Tablica upamiętniająca Sługę Bożego kard. Stefana Wyszyńskiego została przygotowana staraniem Stowarzyszenia Przyjaciół Strachówki i mieszkańców parafii. Parafia miała zaszczyt dwukrotnie gościć Kardynała, który wspierał kolejnych proboszczów w budowie tutejszej świątyni. Po raz pierwszy Prymas Tysiąclecia odwiedził Strachówkę 17 maja 1970 r. i konsekrował kościół parafialny. Po raz drugi przybył do parafii w dn. 1-2 maja 1976 r., w 25. rocznicę erygowania parafii. Poświęcił wówczas krzyż misyjny. Te informacje znalazły się na tablicy, której ufundowanie wsparły: Urząd ds. Kombatantów i Osób Represjonowanych, Urząd Marszałka Województwa, Starostwo Powiatu Wołomińskiego, Instytut Dziedzictwa Myśli Narodowej. Przedstawiciele tych instytucji obecni byli na uroczystości odsłonięcia i poświęcenia tablicy. Marszałek Adam Struzik przekazał okolicznościowy list. Wydarzeniu patronował tygodnik „Idziemy".

W kościele została otwarta wystawa fotografii z pobytu prymasa Wyszyńskiego w Strachówce. Fotografie w wymiarze wielkoformatowym prezentowane są też na ogrodzeniu kościoła. Wystawę można oglądać do 1 listopada br. – Obok wystaw przygotowaliśmy też publikację zawierającą m.in. teksty kazań wygłoszonych przez kard. Wyszyńskiego w naszej parafii, zdjęcia z tamtego czasu i myśli prymasa Wyszyńskiego. Chcemy, by służyły refleksji i pomagały kolejnym pokoleniom w kształtowaniu się – mówi Krystyna Ołdak, prezes Stowarzyszenia Przyjaciół Strachówki. Uroczystości były wielkim świętem w parafii, wzięli w nich udział strażacy z Ochotniczych Straży Pożarnych i panie z Kół Gospodyń Wiejskich.

fot. Robert Skóra

Jesień z muzyką

fot. arch. organizatora

Jesienne wieczory muzyki organowej i kameralnej to cykl, który na stałe wpisał się w kulturalne kalendarium parafii Dzieciątka Jezus i Żoliborza. Młodzi, pełni ambicji, wybitni i doświadczeni muzycy w kolejne niedziele października o godz. 19 przygotowują ucztę muzyczną w kameralnym kościółku przy ul. Czarnieckiego 15 na malowniczym Żoliborzu Oficerskim. W atmosferze sacrum słuchacze mają możliwość spotkania z kulturą na najwyższym poziomie. Każdy z koncertów to ok. 50 minut muzyki na żywo, połączonej ze słowem o wykonawcach, utworach i kompozytorach. Pomysłodawcą i dyrektorem artystycznym festiwalu jest organista parafii Dzieciątka Jezus Damian Pawłowski.

Festiwal jest okazją do popularyzacji wartościowej, a nierzadko zupełnie nieznanej muzyki sakralnej, daje możliwość kontaktu ze sztuką wszystkim, a może zwłaszcza osobom, które z różnych względów nie mogą pozwolić sobie na wyjścia do sal koncertowych czy filharmonii. – Koncerty są pomiędzy Mszami wieczornymi. Chcemy rozsmakować szersze grono uczestników coniedzielnych nabożeństw w różnego rodzaju muzyce sakralnej – zachęcają organizatorzy.

W tegorocznej III edycji festiwalu wystąpią nie tylko duety, jak to było dotychczas, ale także dwa zespoły wokalne: zespół muzyki dawnej oraz schola gregoriańska. Bogactwo repertuaru trzech pierwszych koncertów pozwoli szeroko spojrzeć na tradycyjny śpiew Kościoła, mistrzowskie aranżacje z dawnych kancjonałów oraz barokowe arie, osnute nierzadko na tekstach liturgicznych. Ostatni koncert to duet instrumentalny – najczystsza muzyka bez słów. Festiwal już po raz drugi objął honorowym patronatem bp Michał Janocha. Patronat medialny sprawuje tygodnik „Idziemy".

Wstęp na wszystkie koncerty jest darmowy. Przy okazji koncertów prowadzona jest kwesta na budowę nowych organów piszczałkowych w kościele Dzieciątka Jezus.

PROGRAM KONCERTÓW:

4 października
„Sakralne oblicze baroku"
J.S. Bach, G.F. Haendel, arie starowłoskie
Sebastian Kuczyński – organy
Karol Wasilewski – baryton

11 października
„Florete flores quasi lilium"
gregoriańskie śpiewy maryjne
Schola Cantorum Beati Vladislai
Piotr Ulrich – organy, magister chori

18 października
„Ze staniąteckiego skarbca"
pieśni z kancjonałów sióstr benedyktynek w Staniątkach
zespół wokalny „Sonus nobilis"
pod dyr. Katarzyny Brzozowskiej
Tadeusz Czechak – lutnia, lira korbowa

25 października
„Wiek XIX w barwach strun"
L. Spohra, J. Massenet, J.B. Cardon, F. Pollini
dr Anna Sikorzak-Olek – harfa
prof. Wojciech Szlachcikowski – skrzypce

REKLAMA

Matka Boża Pocieszenia

Dorota Lekka

W kościele parafialnym pw. św. Stanisława Biskupa i Męczennika na Woli w Warszawie znajduje się obraz Matki Bożej Pocieszenia zwanej Elekcyjną, pochodzący z 1621 roku.

fot. Patryk Lubyczyński

Obraz datowany jest na 1621 r., ale według tradycji już od wyboru Stefana Batorego, króla Polski w latach 1575-1586, towarzyszył szlachcie w wyborach władców podczas wolnych elekcji. To właśnie na Woli (Wielkiej Woli) odbywały się najczęściej wolne elekcje królów Polski. Obraz był każdorazowo, jak pisze Andrzej Komajda, „zabierany na elekcyjne pola i wystawiamy w specjalnej Kaplicy Prymasowskiej w tzw. szopie senatorskiej. Przed Nią, Matką Pocieszenia, Prymas „Inter rex" sprawował Msze św. i modlił się razem z senatorami o dobry wybór monarchy. Po wyborze króla obraz wracał do kościoła parafialnego, który znajdował się w najbliższym sąsiedztwie pól elekcyjnych. Kustoszem i strażnikiem, tej posiadającej bezcenną wartość historyczną i narodową pamiątki czasów szlacheckiej demokracji, był i jest każdorazowy proboszcz parafii św. Stanisława Biskupa Męczennika".

Obraz przetrwał burzliwe losy kraju i miasta. W 1655 r. ocalał z pożaru, który strawił kościół podczas potopu szwedzkiego. Po upadku powstania listopadowego kościół został zamieniony na cerkiew prawosławną dla żołnierzy rosyjskich. Rodzina Biernackich przeniosła wtedy obraz do swojej prywatnej kaplicy pałacowej, przy ul. Wolskiej. W 1859 r. rozpoczęto budowę nowego kościoła, ufundowanego przez Adama Michała hrabię Biernackiego, po jej ukończeniu obraz został przekazany do kościoła, w którym znajduje się do dzisiaj.

Wizerunek ukazuje Matkę Bożą z małym Jezusem. Jej oczy zwrócone są w dal. Maryja ubrana jest w czerwoną tunikę i błękitne maforium ze złotą lamówką. Otula swoim płaszczem siedzącego na jej kolanach Jezusa, ubranego w różową suknię. Syn Boży, choć ukazany w postaci dziecka, zachowuje w tym wizerunku bardzo dostojną pozycję, pełną powagi i majestatu. W lewej dłoni trzyma księgę Słowa Bożego, a prawą błogosławi tym wszystkim, którzy do Niego przychodzą. Wokół głowy Jezusa i Maryi widnieje nimb ze złotych gwiazd wskazujących na bóstwo Jezusa i świętość Maryi. Także barwy płaszcza Matki Chrystusa, złota i niebieska, w sposób symboliczny wskazują na duchową, niebiańską sferę obrazu, która otacza Jezusa i Jego Matkę. Do tej świętej przestrzeni i relacji zapraszani są wszyscy czciciele. Maryja stanowi w tym obrazie swoisty tron dla królującego Jezusa, Syna Bożego i Pana tego świata, który hojnie udziela swego błogosławieństwa wszystkim wiernym. Jego pogodny wyraz twarzy i serdeczne, życzliwe spojrzenie utkwione wprost w widza, emanuje troską o losy każdego człowieka. Jezus błogosławi nie tylko władcom Polski, jak kiedyś na polach wolskich, ale każdemu, kto przed Jego wizerunkiem z pokorą o to poprosi.

Matka Boża Pocieszenia jest czczona w tym świętym wizerunku już od samego początku. W czasie II wojny światowej Niemcy zamienili kościół na stajnię dla koni, rozgrabiono także liczne wota znajdujące się wokół obrazu, świadczące o kulcie, jakim cieszyła Maryja w tym świętym obrazie.

Jej wizerunek towarzyszył również uroczystościom 400-lecia stołeczności Warszawy podczas odsłaniania obelisku upamiętniającego historyczne miejsce elekcji królów polskich na polach wolskich. Obecnie, w soboty o godzinie 7.30 w kaplicy przed obrazem Matki Bożej Elekcyjnej jest sprawowana Msza św. z nowenną, z uwzględnieniem indywidualnych próśb i modlitwy za sprawujących władzę w naszej ojczyźnie.

Andrzej Komajda relacjonuje, że przed obrazem modliło się wielu pielgrzymów, z Warszawy i okolic, ale także z innych miast. Przed Jej obrazem prośby swe zanosił śp. bp Władysław Miziołek, miejsce nawiedzali także inni biskupi warszawscy.

Matka Boża Elekcyjna określana jest także „specjalistką od wyborów". Ks. prałat J. Godzisz, w homilii wygłoszonej podczas jednej z sobotnich Mszy św., powiedział: „Matka Boża poprzez ten obraz była obecna wśród wyborców, uświadamiała wielkość podejmowanych decyzji, pocieszała ich w trudnych sytuacjach. (…) Była strażniczką narodowego, polskiego dobra, poprzez trzymaną straż w sumieniach senatorów i posłów – polskiej szlachty. Dlatego pragniemy ukazywać Matkę Pocieszycielkę w tym historycznym obrazie. Była potrzebna w poprzednich pokoleniach, jest potrzebna i dzisiaj: polskiej elicie politycznej i gospodarczej, kulturalnej i społecznej. Potrzebna jest i nam w naszych codziennych wyborach, w naszym życiu. Ona – Strażniczka! Pocieszycielka!".

Modlitwa nowennowa do Matki Bożej Pocieszenia może stać się pomocną dla każdego, kto boryka się nie tylko z trudnymi wyborami, ale także troszczy o losy naszego narodu: „Matko Boża Elekcyjna! Jak niegdyś doradzałaś szlachcie we właściwych wyborach królów polskich, tak dzisiaj zechciej stać przy nas w naszych trudnych decyzjach, wyborach i na rozstajach życiowych dróg. Spojrzyj na nas łaskawie, tym samym zatroskanym wejrzeniem Twoim, z jakim od tylu stuleci patrzysz na dzieje naszego narodu. Pragniemy polecić Ci, Matko Elekcyjna, wszystkie troski i problemy nasze, naszych rodzin, naszego miasta i całej ojczyzny. Polecamy Ci również Ojca Świętego, naszych Pasterzy i sprawy Kościoła Świętego w ojczyźnie i świecie (…)".

fot. Kino Świat/Robert Palka

Historia o niewinnym więźniu

Mirosław Winiarczyk

Film Jana Holoubka, operatora i początkującego reżysera, syna Gustawa Holoubka, oparty został na autentycznych wydarzeniach, którymi przez kilka lat żyła cała Polska. Obraz ten można uznać za jedną z licznych i modnych ostatnio w kinie światowym fabularnych inscenizacji głośnych spraw kryminalnych, które po latach zostały wyjaśnione z korzyścią dla niewinnie skazanych oskarżonych. Sprawa Tomasza Komendy była szczególnie drastyczna. Nie była to bowiem zwykła pomyłka sądowa. Okazało się, że młody wówczas Tomek Komenda został niewinnie skazany na 25 lat ciężkiego więzienia, wskutek prowokacji i zmuszenia go przemocą przez policję do przyznania się do gwałtu i zabicia młodej dziewczyny. Sam Komenda, po wcześniejszym wyjściu z więzienia, po wznowieniu śledztwa przez życzliwego mu policjanta i dwóch prokuratorów, kibicował realizacji filmu o swoich przeżyciach. Obecnie stara się o odszkodowanie od państwa polskiego, zaś film Holoubka traktuje jako wsparcie medialne.

Film utrzymany został w ciemnym, ponurym i depresyjnym stylu oraz klimacie. Polska ukazana tu została od jak najgorszej strony. Oskarżony i jego matka zostali praktycznie sami w konfrontacji z wrogą im policją, prokuratorami i sądami. Początkowo wydaje nam się, że oglądamy jakiś spektakl kafkowski. Aresztowanie Tomka i kolejne rozprawy sądowe przypominają upiorny teatr absurdu. Więzienie, w którym zostaje umieszczony Komenda, jawi się niczym mityczny amerykański Alcatraz, znany z wielu hollywoodzkich filmów. Okazało się, że niewinnie skazany więzień mógł być w polskim zakładzie karnym katowany przez najgorszych zbirów

fot. Kino Świat/Robert Palka

za przyzwoleniem strażników. Film zmienia klimat, gdy pojawiło się światełko w tunelu. Uczciwy policjant i dwóch prokuratorów doszli bowiem do prawdy, a sądy uniewinniły w końcu Komendę. Tak więc film Holoubka, zrealizowany od strony profesjonalnej na średnim poziomie telewizyjnym, z dobrą rolą młodego aktora Piotra Trojana, przypomina nam o niegodnych i bezprawnych praktykach policji, prokuratury i sądów w III RP.

„25 lat niewinności. Sprawa Tomka Komendy"; Polska, 2020; reżyseria: Jan Holoubek; aktorzy: Piotr Trojan, Agata Kulesza, Dariusz Chojnacki, Jan Frycz, Łukasz Lewandowski, Mikołaj Chroboczek i inni; dystrybucja: Kino Świat

fot. Teatr Lalka/Roman Holc

Tymoteusz powraca

Mirosław Winiarczyk

Teatr Lalka wznowił działalność we wrześniu. Jako pierwszą premierę artyści przygotowali uroczą bajkę dla dzieci „Tymoteusz Rimcimci", autorstwa Jana Wilkowskiego, byłego dyrektora Teatru Lalka. Premiera sztuki, pierwszej z cyklu sześciu bajek, odbyła się w 1960 roku. Obecnie sztukę wznowił Jarosław Antoniuk, nieco zmieniając szczegóły scenariusza i przystosowując tekst i inscenizację do współczesnej wrażliwości dzieci. Urocza bajka o niefrasobliwym niedźwiadku Tymoteuszu, który niczym małe dziecko, przeżywa niesamowite przygody, na scenie Teatru Lalka nabrała nowego blasku.

fot. Teatr Lalka/Roman Holc

Ojciec posyła Misia do sklepu po jajka. Podczas wędrówki mały bohater zaprzyjaźnia się z kudłatym bezpańskim psem, następnie spotyka kwokę i sprytnego lisa. Uczy się prostych czynności, robienia jajecznicy, a także przekomarza się z ojcem. Zabawne wydarzenia odbywają się w rytmie melodyjnych piosenek, w jasnej, prostej scenografii. Wymowa spektaklu sprowadza się do propagowania szacunku i miłości dla przyrody i zwierząt, jednak bez modnych dziś ideologii.

„Tymoteusz Rymcimci"; Teatr Lalka; reżyseria: Jarosław Antoniuk; scenografia i lalki: Eva Farkosova; aktorzy: Bartosz Budny, Aneta Jucejko-Pałęcka, Wojciech Pałęcki, Andrzej Perzyna, Wojciech Słupiński i inni; premiera: 12 września

KONKURS

Adaptacja baśni H. Ch. Andersena „Brzydkie kaczątko" w Teatrze Guliwer dla dzieci od 3. roku życia to opowieść o poszukiwaniu piękna. Bohater musi przejść długą drogę, by dotrzeć do skarbu, który tkwi w nim samym. Droga prowadzi przez malowniczy świat przyrody, pełen kolorowych, ciepłych barw towarzyszących zmieniającym się porom roku, Kaczątko napotka na niej wielobarwne zwierzęta. Akcja rozgrywa się w planie lalkowo-aktorskim, a animacji lalek towarzyszy efektowny ruch sceniczny i muzyka potęgująca koloryt świata natury. To doskonała propozycja na pierwszą wizytę małego widza w teatrze. Wśród czytelników, którzy 28 września między godz. 13 a 13.15 zadzwonią pod nr (22) 512 00 95 i odpowiedzą na pytanie: **Plastyczną postać jakiego serialowego misia stworzył jedyny Polak wśród laureatów Nagrody im. Hansa Christiana Andersena w dziedzinie ilustracji (1982)?**, rozlosujemy dwa podwójne zaproszenia na przedstawienie 4 października o godz. 11. Teatr działa w reżimie sanitarnym.

fot. Marta Ankiersztejn

Filharmonia Narodowa

2020 / 2021

Dyrektor Artystyczny
Andrzej Boreyko

październik – repertuar **10**

2.10

piątek / 19:30
Sala Koncertowa

18:30 Wykład wprowadzający:
Andrzej Sułek

3.10

sobota / 18:00
Sala Koncertowa

Inauguracja sezonu artystycznego 2020/2021

Orkiestra i Chór Filharmonii Narodowej
Andrzej Boreyko – dyrygent
Lucas Debargue – fortepian
Bartosz Michałowski – dyrektor chóru

Beethoven / Magin / Brahms / Schubert

Na koncerty zaprasza
Strategiczny
Mecenas Roku
Filharmonii Narodowej
Bank Polski

3.10 – transmisja internetowa
→ filharmonia.pl

9.10

piątek / 19:30
Sala Koncertowa

18:30 Wykład wprowadzający:
Piotr Maculewicz

Orkiestra Filharmonii Narodowej
Andrzej Boreyko – dyrygent

Penderecki / Beethoven / Brahms

10–22.10

24. Wielkanocny Festiwal Ludwiga van Beethovena

Organizacja:
Stowarzyszenie Ludwiga van Beethovena

Dyrektor Generalna:
Elżbieta Penderecka

Współorganizacja:
Filharmonia Narodowa

11.10

niedziela
11:00 (dzieci 3–6 lat)
14:00 (dzieci 7–12 lat)
Sala Kameralna
Poranek i Popołudnie dla Małych Melomanów

Poznajcie Ludwika.
Beethovenowi w 250. rocznicę urodzin

Marta Guzik / Dominika Gacka – fortepian
Kornelia Grądzka – skrzypce
Paulina Kusa – skrzypce
Natalia Gidlewska – altówka
Dobrawa Czocher / Mateusz Błaszczak – wiolonczela

Sebastian Boguszewski – prowadzenie koncertów

Na koncerty zaprasza
Mecenas Roku
Filharmonii Narodowej
PGE Polska Grupa Energetyczna

13–15.10

II Festiwal romantycznych kompozycji w Warszawie „Józef Elsner i ekspresje narodowe"

Organizacja:
Stowarzyszenie Ludwiga van Beethovena

Dyrektor Generalna:
Elżbieta Penderecka

Współorganizacja:
Filharmonia Narodowa

18.10

niedziela / 18:00
Sala Koncertowa

Chór Filharmonii Narodowej
Bartosz Michałowski – dyrygent, dyrektor chóru
Jakub Pankowiak – organy

Widor / Fauré / Becker / Poulenc / Eben / Kreek

transmisja
→ filharmonia.pl

23.10

piątek / 19:30
Sala Koncertowa

18:30 Wykład wprowadzający:
Agata Kwiecińska

24.10

sobota / 18:00
Sala Koncertowa

Orkiestra Filharmonii Narodowej
Przemysław Neumann – dyrygent
Aleksandra Rojek – obój

Mykietyn / Strauss / Mozart

25.10

niedziela
11:00 (dzieci 3–6 lat)
14:00 (dzieci 7–12 lat)
Sala Kameralna
Poranek i Popołudnie dla Małych Melomanów

Taneczny świat Fryderyka Chopina

Agnieszka Darkowska – taniec
Bartłomiej Kamiński – taniec
Aaron Saleem – raper
Wojciech Świętoński / Anna Hajduk-Rynkowicz – fortepian

Lidia Szpilewska – prowadzenie koncertów

Na koncerty zaprasza
Mecenas Roku
Filharmonii Narodowej
PGE Polska Grupa Energetyczna

27.10

wtorek / 19:00
Sala Kameralna
Scena dla muzyki polskiej

Ensemble Barocum:
Stefanie True – śpiew
Natalia Moszumańska – skrzypce barokowe
Beata Kozyra – skrzypce barokowe
Mateusz Kowalski – viola da gamba
Patrycja Domagalska-Kałuża – klawesyn, pozytyw

Ruth / Mielczewski / Jarzębski / Szarzyński / Zieleński / Lilius / Kotowicz / Hermanowski

Współpraca:
Instytut Muzyki i Tańca

Świeckiego zakonu nie można sobie wybrać, trzeba być do niego powołanym – zaznaczają tercjarze. Przynależność do danej gałęzi rodziny zakonnej, kształtuje niepowtarzalny rys duchowy poszczególnych osób.

Świeccy w zakonach

Patryk Lubryczyński

fot. archiwum Świeckiego Zakonu Franciszkanów

Tercjarze franciszkańscy

Świeccy zakonu kaznodziejskiego

Zakon Kaznodziejski to trzy gałęzie: braci, mniszek i świeckich. Świeccy dominikanie funkcjonują we fraterniach, które nie są duszpasterstwami. Działają tam, gdzie nie docierają ojcowie i bracia dominikanie. Pracują w różnych zawodach i różnych środowiskach, zarówno przyjaznych jak i wrogich Kościołowi. Są wśród nas nauczyciele, lekarze, prawnicy – opisuje Hanna Górska-Warsewicz OPs, przełożona fraterni bł. Imeldy przy par. św. Dominika w Warszawie.

Świeccy Zakonu Kaznodziejskiego odmawiają jutrznię i nieszpory. Dużą uwagę zwracają na studium, apostolstwo oraz kontemplację. – Formacja świeckich dominikanów trwa przez całe życie. Formalnie jest to około 5 lat. Pierwszy rok to postulat, czyli czas rozeznawania. Następnym etapem jest, trwający rok albo dwa, nowicjat. Jest to czas, w którym nowicjusz uczy się życia według reguły. Następnie składana jest profesja czasowa na jeden rok przez kolejne trzy lata. We wszystkich etapach osobom towarzyszy mistrz formacji. Bardzo ważnym momentem jest złożenie profesji na całe życie. Każdej fraterni towarzyszy asystent o. dominikanin – wyjaśnia mistrzyni formacji we fraterni bł. Imeldy, Małgorzata Katarzyna Kopczyńska OPs. – Moment obłóczyn stanowi początek nowicjatu. Osoba przyjmuje szkaplerz dominikański lub ubierana jest w habit, noszony tylko na uroczystościach zamkniętych. W przypadku braci i mniszek habit jest znakiem konsekracji zakonnej, a dla świeckich dominikanów przynależności do zakonu – podkreśla mistrzyni formacji.

Świeccy Franciszkanie

Słynnymi osobami należącymi do Franciszkańskiego Zakonu Świeckich byli m.in.: kard. Stefan Wyszyński, Leon XIII, św. Elżbieta Węgierska, św. Ludwik IX – król Francji, gen Józef Haller, św. Zygmunt Feliński, św. Jan XXIII.

– Nosimy franciszkański krzyż ze znakiem Tau. Postulat to przynajmniej sześć spotkań, człowiek zapoznaje się z przywilejami i obowiązkami, wynikającymi z przynależności do zakonu. Po tym czasie wspólnota podejmuje uchwałę, czy kandydat przechodzi do nowicjatu, w którym czeka go kolejne dwanaście spotkań. Następnie jest czas junioratu, w którym osoba składa profesję na okres czasowy od roku do trzech lat. Potem można złożyć profesję wieczystą. Podczas ostatnich przyrzeczeń ojciec franciszkanin mówi do świeckiego tercjarza znamienne słowa: „jeśli będziesz przestrzegał tego, co przyrzekłeś, to zakon obiecuje mu niebo”. Podstawową regułą franciszkańską jest życie Ewangelią naśladując św. Franciszka. W Polsce jest prawie 9000 tercjarzy – objaśnia brat Marian Radzaj, przełożony regionu warszawskiego FZŚ.

Świeccy Franciszkanie starają się kształtować sposób myślenia na wzór Pana Jezusa, poprzez całkowitą i doskonałą przemianę wewnętrzną. Oczyszczać serca ze złych skłonności, żądzy posiadania i panowania. Budować braterską wspólnotę i walczyć z pokusami, szerząc w środowisku pracy, a także w domu, dobro oraz braterstwo. Nieść ludziom radość, nadzieję w każdym czasie i miejscu. Czynić miłosierdzie, poprzez bezinteresowne uczynki dla biednych oraz potrzebujących. – Jutrznia i nieszpory są dla nas obowiązkowe, odprawiamy, jako formę modlitwy, codzienny wieczorny rachunek sumienia. Modlimy się koronką franciszkańską „do siedmiu radości Matki Bożej”. Mamy obowiązek modlitwy

fot. archiwum Warszawskiego Świeckiego Zakonu Karmelitów

jedną dziesiątką codziennie – zaznacza przełożony.

Świeccy karmelici

– Konstytucja Świeckiego Zakonu Karmelitów Bosych mówi o tym, że członkami są wierni wezwani do życia w posłuszeństwie Jezusowi Chrystusowi, poprzez przyjaźń z Tym, o którym wiemy, że nas kocha w służbie Kościołowi. Pod opieką Najświętszej Maryi Panny z Góry Karmel, zgodnie z inspiracjami św. Teresy od Jezusa i św. Jana od Krzyża, oraz zgodnie z biblijną tradycją proroka Eliasza starają się pogłębiać swoje chrześcijańskie zobowiązania, wypływające ze Chrztu św. Maryja jest Matką zakonu. Karmelita świecki cieszy się Jej szczególną opieką i pielęgnuje szczerą pobożność maryjną. W szczególny sposób jako wzór wierności w słuchaniu Pana. Maryja jest Tą, która zachowywała i rozważała w swoim sercu życie i czyny swojego Syna. Świecki karmelita jest rozmiłowany w modlitwie, kontemplacji i życiu w obecności Bożej – określa Cecylia Kopyt ze Świeckiego Zakonu Karmelitów Bosych, przy klasztorze pw. św. Józefa w Warszawie.

Aby zostać świeckim karmelitą trzeba mieć pełną możliwość korzystania z życia sakramentalnego i w pełni uczestniczyć w życiu Kościoła katolickiego. Kandydat do świeckiego Karmelu powinien być pomiędzy 18. a 55. rokiem życia oraz mieć odpowiedni poziom dojrzałości duchowej, intelektualnej i emocjonalnej. Okres wstępny formacji do przyjęcia trwa od 6 do 12 miesięcy, następnie pierwszy okres formacji, od przyjęcia do wspólnoty do pierwszych przyrzeczeń, trwa 2 lata, okres drugi, od pierwszych przyrzeczeń do przyrzeczeń definitywnych, następne 3 lata. Po złożeniu przyrzeczeń definitywnych, członek wspólnoty OCDS podlega formacji ciągłej. – Codziennie, w miarę możliwości, uczestniczymy w Eucharystii, odprawiamy przynajmniej półgodzinną modlitwę myślną lub medytację nad Słowem Bożym w ciągu dnia, codziennie odmawiamy Jutrznię i Nieszpory, a w miarę możliwości i Kompletę, czytamy Pismo Święte oraz pisma duchowe karmelitańskich autorów. Zobowiązujemy się do codziennego rachunku sumienia. Często nawiedzamy i adorujemy Najświętszy Sakrament, obowiązuje nas branie udziału w spotkaniach wspólnotowych oraz uczestniczenie, przynajmniej raz w roku, w rekolekcjach – przywołuje zobowiązania duchowe Cecylia Kopyt OCDS.

Świeccy karmelici i ich opiekunowie

Benedyktyńscy oblaci

fot. archiwum Oblatów Tynieckich

Przyjęcie do wspólnoty odbywa się poprzez nałożenie kandydatowi poświęconego szkaplerza sukiennego. „Szata Maryi" jest zewnętrznym znakiem przynależności do zakonu. Przy tej okazji do imienia z Chrztu św. dodaje się predykat (wezwanie) wybrane przez kandydata. Predykat nawiązuje do tajemnic wiary lub wybranego świętego. Kandydat sam rozeznaje swój predykat. Jest to pewnego rodzaju rys duchowości danej osoby. Osoba przyjęta do wspólnoty OCDS staje się pełnoprawnym członkiem Wspólnoty Świeckiego Zakonu Karmelitów Bosych w momencie złożenia pierwszych przyrzeczeń.

Oblaci benedyktyńscy

– Oblaci benedyktyńscy poświęcają życie Bogu w Duchu reguły św. Benedykta z Nursji. Samo słowo „oblaci" wzięło się od słowa „oblatio", czyli ofiarowany, ofiara. Już św. Benedykt pisał o dzieciach, które były ofiarowane klasztorowi na wychowanie, co jest genezą oblatów. Są oblaci regularni żyjący przy klasztorze, ale nie składający ślubów zakonnych i oblaci świeccy, którzy żyją w świecie, ale są przypisani do konkretnego opactwa. Okres początkowy to pięć spotkań, jeśli osoba zechce zostać we wspólnocie, to przyjmujemy ją na okres próbny, czyli nowicjat, który trwa dwa lata. Są specjalne spotkania dla nowicjuszy z ojcem prefektem, gdzie wykładana jest reguła benedyktyńska. Nowicjusz otrzymuje od opata tynieckiego, poświęcony medalik św. Benedykta. Raz w miesiącu mamy dzień skupienia, podczas którego jest Eucharystia, adoracja, konferencja, na której wykładane są pisma Ojców Pustyni, reguła lub Katechizm Kościoła katolickiego. Uczestniczymy w modlitwie wspólnotowej z braćmi, Lectio Divina oraz nieszporach. Po dwóch latach nowicjusz może złożyć przyrzeczenia stałe, jeśli uważa, że jest już na tyle dojrzały oraz ma zgodę opata lub prefekta – mówi Jolanta Nowak-Obczyńska, oblatka benedyktyńska z Tyńca.

Dwa razy w roku oblaci tynieccy mają trzydniowe rekolekcje w Opactwie w czasie Adwentu i Wielkiego Postu. Raz w roku odbywa się pielgrzymka do miejsc związanych z benedyktynami. Oblat przyrzeka żyć według wskazań Ewangelii w duchu reguły św. Benedykta i zgodnie ze statutami oblatów w łączności z konkretnym klasztorem. Centrum życia oblatów jest Eucharystia i Monastyczna Liturgia Godzin.

Szczegółowe informacje o przyjęciu i formacji na stronach:

- www.swieccy.dominikanie.pl
- www.fzs.info.pl
- www.swieckikarmel.waw.pl
- www.opactwotynieckie.pl/oblaci-byc-oblatem

Kobiety i kobietki

Monika Odrobińska

fot. arch. prywatne

Beata Pielorz z córką Małgosią

Nikt już chyba „tych spraw" nie próbuje nastolatkom tłumaczyć na przykładzie pszczółek, ale w niektórych rodzinach dojrzewanie to wciąż temat tabu. Jak rozmawiać o nim z córką?

– Leżałam z córkami w łóżku i nagle zapytały, jak to jest z tym rodzeniem – wspomina Magdalena Jakubowska. Dziesięcioletnią Alę i ośmioletnią Julkę zapytała więc, czy słyszały słowo „seks". Słyszały. A czy wiedzą, co to? Nie do końca. Magdalena tłumaczyła: – Musi być małżeństwo: mama i tata… – I wtedy Pan Jezus daje im dziecko? – zapytała młodsza. – Dużo w tym pomaga, ale rodzice muszą się złączyć, kochają się. – I ty z tatą się kochaliście? – Jasne! – A następnym razem mogę popatrzeć? – Nie, to bardzo intymne spotkanie tylko między mamą i tatą.

Babskie pogaduszki

Dziewczynki dojrzewanie mają przed sobą, ale tzw. wychowanie do życia w rodzinie „przerobiły" w tym dialogu. Co ważniejsze, na co dzień doświadczają go w praktyce. Magdalena Jakubowska nie boi się pytań o miesiączkę, wie, jak wytłumaczyć córkom cykl kobiecy, budowę macicy, rozwijanie się w niej dziecka. – Na razie rozmowy na ten temat są spontaniczne, ale niedługo ruszymy z „Pogaduszkami".

„Pogaduszki" to propozycja konkretnych spotkań matki i córki lub innej ważnej w życiu dziewczynki kobiety – cioci, babci, chrzestnej – które zostały stworzone na potrzeby programu „Mama córce – kobieta kobietce". Magdalena Jakubowska uczestniczyła w szkoleniu, które prowadził Instytut Naturalnego Planowania Rodziny (INER), twórca całego programu. – W trakcie kursów rozpoznawania płodności organizowanych przez naszych nauczycieli i instruktorów INER kobiety same do nas podchodziły i prosiły, byśmy im pomogli porozmawiać z ich córkami o kobiecości – mówi Beata Pielorz, współautorka „Pogaduszek", czyli scenariuszy dla mam. – Te mamy są świadome swojego ciała, nie wstydzą się o tym rozmawiać z córkami, ale potrzebują merytorycznego usystematyzowania wiedzy. Na rynku jednak nie znalazły materiałów, które nie epatowałyby zbytnią dosłownością, zdjęciami, które dzieci mogą przestraszyć.

Kilka osób – członków stowarzyszenia INER – wzięło się więc do pracy, zdobyło finansowanie w ramach konkursu w Funduszu Inicjatyw Obywatelskich i tak powstały: projekt „Mama córce – kobieta kobietce", odpowiednie materiały oraz warsztaty, podczas których mamy zdobywają narzędzia do rozmów z córkami. – To propozycje, z których mamy wybierają treści stosowne na danym etapie rozwoju ich córek, przefiltrowane przez ich wrażliwość – mówi Beata Pielorz.

Warsztaty INER nie mają być przeciwwagą ani dla uświadamiającej nastolatki Anji Rubik, ani dla inicjatywy Dziewuchy Dziewuchom, choć człon „Kobiety kobietkom" w ich nazwie mógłby to sugerować. Jednakowoż, jak przekonują liderki INER, najlepiej, żeby mamy zdążyły przed rówieśniczkami, youtuberami i inicjatywami „z miasta". – Jestem nauczycielką edukacji wczesnoszkolnej i widzę, jaką wiedzę na temat dojrzewania i seksualności mają trzecioklasiści; niestety nie pochodzi ona

od ich rodziców – mówi Beata Pielorz. – Dziś dziewczynki fizycznie zazwyczaj dojrzewają szybciej niż dojrzewały ich mamy, ale psychicznie już niekoniecznie. Zdarza się, że na zielonej szkole dziewczynka dostaje pierwszej miesiączki i jest przerażona, bo nikt jej o tym nie uprzedził. Nawet jeśli dziewczynka nie pyta, mama sama może delikatnie wprowadzać ją w tę tematykę. To też ustawia ją w roli eksperta – później, jeśli dziewczynka będzie miała wątpliwości czy problem, przyjdzie właśnie do niej. Dlatego też program skierowany jest do mam córek w wieku 10-12 lat, dla których mama jest jeszcze autorytetem.

Po pierwsze: nie gorszyć

Kilkugodzinnym warsztatom towarzyszą materiały: szczegółowe opisy wspomnianych pogaduszek w „Scenariuszach dla mam", „Sekretnik", „Ilustrownik" i „Kuferek z pomocami edukacyjnymi". – Sfera seksualna jest dziś dostatecznie zwulgaryzowana, dlatego w naszych materiałach mamy i córki stykają się z pięknymi ilustracjami – mówi Beata Pielorz. „Pogaduszki" to scenariusze siedmiu spotkań, na które mama zaprasza córkę listem. – Być może to pierwszy papierowy list, który dziewczynka dostanie – śmieje się Beata Pielorz. – Z relacji mam wiem, że dziewczynki czują się dowartościowane zachętą do rozmowy o dojrzewaniu oraz zaciekawione tym, jak mama przez nie przechodziła. Żeby było atrakcyjniej, mogą umówić się na nią w cukierni.

fot. INER

Pluszowy model w skali 1:1 w przyjazny sposób pomaga dziewczynce zrozumieć, co się z nią dzieje na co dzień i jak się to zmieni, gdy zostanie mamą

Scenariusze „Pogaduszek" to plan rozmów. – Pomagają one poruszyć wszystkie aspekty dojrzewania – fizyczny, psychiczny i duchowy – by nie pominąć niczego ważnego, a jednocześnie zrobić to w sposób, który dziewczynki nie obciąży – mówi Magdalena Banyś, nauczycielka prowadząca warsztaty, która rozmowy z dziesięcioletnią córką ma już za sobą. – Najlepiej przy tym używać terminologii biologicznej, by tematu nie infantylizować, nie spłycać. Jednocześnie musi to być słownictwo, które nie zawstydza samej mamy. Jeśli ona będzie mówiła naturalnie, dla dziewczynki też to będzie naturalne – dodaje.

„Sekretnik" to notesik, w którym córka zapisuje poznane treści, utrwalając je. Tam rozwiązuje zadania, np. pisze, co w jej dojrzewaniu ją cieszy, a co martwi. Jest też wykreślanka wprowadzająca w tematykę płodności, ćwiczenia dotyczące higieny i zdrowego stylu życia, czasu wolnego. – Przy okazji omawiania ich wychodzi czasem, z czym córka ma problemy, że ma kompleksy albo obawy o zmiany towarzyszące dojrzewaniu – mówi Magdalena Banyś. – Jeśli córka wstydzi się swojej kobiecości lub nadmiernie ją uwypukla, warto zapytać o powód. Nie wolno też publicznie mówić o dojrzewaniu i miesiączkowaniu córki, bo to ją krępuje i może prowadzić do wycofania.

W „Ilustrowniku" mamy i córki znajdą historię życia kobiety w rycinach i planszach – począwszy od różnic między chłopcami i dziewczynkami, ale jednocześnie ich równorzędnej i równoprawnej roli. Dalej zilustrowany jest m.in. rozwój ciała dziewczęcego, zmiany w cyklu kobiecym, porady pomocne przy bolesnym miesiączkowaniu.

„Kuferek" to z kolei pomoce dydaktyczne do „Pogaduszek": magnesy, karty memory, karta obserwacji cyklu dla młodej dziewczyny i hit warsztatów – pluszowy model macicy. – Na jego podstawie dziewczynka pozna jej budowę i zobaczy zmiany w pierwszej i drugiej fazie cyklu – mówi Beata Pielorz. – Endometrium jest zróżnicowane w zależności od pierwszej czy drugiej fazy cyklu, w jajnikach znajdują się „ziarenka" lub „groszek" w roli dojrzewających pęcherzyków lub ciałka żółtego.

Celem pogaduszek nie jest nauczenie się metody rozpoznawania płodności. Chodzi o pokazanie zmian związanych z dojrzewaniem oraz naukę odczytywania sygnałów wysyłanych przez ciało dziewczyny, które w przyszłości mogą doprowadzić ją do macierzyństwa. Wśród materiałów znajduje się bezpieczna i wolna od reklam aplikacja na smartfon INER cycle Girl – pomaga ona notować miesiączkowanie, nastrój itd. – Ważne, by przekazywanymi wiadomościami dziewczynki nie gorszyć i nie przerazić – podkreśla Magdalena Banyś. – Dziewczynka w wieku 13 lat fizycznie może być już kobietą, ale psychicznie nie jest gotowa do zrodzenia dziecka, dlatego nie zachęcamy do współżycia. Należy jednak wyrobić w dziewczynce nawyk zauważania i rozumienia sygnałów, które wysyła jej ciało.

Współczesny świat mówi: po co wiedzieć, weź tabletkę. – Ale to wpędzanie młodej kobietki w niewolę wynikającą z nieświadomości co do owulacji, faz płodności – tłumaczy Magdalena Banyś. Beata Pielorz spotkała się z kolei z tym, że młode kobiety przygotowujące się do małżeństwa mają nikłą wiedzę związaną z funkcjonowaniem ciała kobiety, zdarza się, że mylą śluz szyjkowy z upławami.

Tata równie ważny

Nastolatka różnie może reagować: zakłopotaniem, wstydem, nerwowym chichotaniem. Mama znająca swoje dziecko wyczuje, czy rozmowę kontynuować, spytawszy o powód danej reakcji, czy ją odłożyć i delikatnie później do niej wrócić. W razie trudności mamy mają grupę wsparcia w postaci innych uczestniczek warsztatów i mamy liderki.

Nikt tak nie opowie o fizjologii kobiecości jak mama, ale i dla taty jest w tym wszystkim miejsce. – Najważniejsza jest jego obecność – mówi Magdalena Jakubowska. – Nie ucieka, gdy podejmujemy tę tematykę, a najważniejsza jest jego postawa wobec mnie. Jeśli dziewczynki widzą, że mąż kocha żonę, szanuje ją i jest przy niej, tego samego będą oczekiwać od swoich mężczyzn. Nie mniej ważne jest także to, czy swoją postawą wobec córek wzmacnia ich kobiecość.

W niektórych rodzinach temat pierwszej miesiączki jest przemilczany, dziewczynka zostaje z nim sama jak z czymś wstydliwym. W innych łączy się ona ze świętowaniem – są gratulacje i radość z tego, że dziewczynka staje się kobietą. I jest randka z tatą. Z mamą z kolei można uszyć etui na podpaski czy iść na „babskie" zakupy i celebrować kobiecość.

– Warsztaty powinny być szeroko propagowane – mówi uczestnicząca w nich Magdalena Jakubowska. – Wiedza, którą dzięki nim zdobywają dziewczynki, służy im przez całe życie, bo mówi też o diecie, śnie, a wszystko to z Panem Bogiem w tle. Jeśli się ona w młodych kobietkach zakorzeni, nie dadzą się zmanipulować zgubnym ideologiom, za to będą pielęgnować w sobie szacunek do siebie, wzmacniać swoje poczucie wartości i samoakceptacji. Dziewczynka uczy się być kobietą na przykładzie swojej mamy. Jeśli mama emanuje kobiecością, postrzega ją jako wartość, córce także daje to siłę do rozwoju.

W niektórych województwach są jeszcze wolne miejsca na bezpłatne warsztaty „Mama córce – kobieta kobietce. Aktywne mamy – świadome swojej płodności nastolatki". Projekt realizowany jest przez INER Polska, a finansowany przez Narodowy Instytut Wolności ze środków Programu Fundusz Inicjatyw Obywatelskich na lata 2014-2020. Pod koniec roku uruchomione zostaną warsztaty płatne, ale za to bez limitu miejsc.

Watykan na olimpiadzie

Związki Watykanu z olimpiadą nie rozpoczęły się wraz z powstaniem drużyny Athletica Vaticana, która nie wyklucza w przyszłości startu w igrzyskach. Ich prekursorem był Pio Gaddi.

fot. Katarzyna Artymiak

Anna Artymiak

Ten emerytowany arbiter dżudo i pracownik Głównego Archiwum Dyrekcji Służb Technicznych Gubernatoratu Watykańskiego czterokrotnie sędziował rozgrywki dżudo podczas letnich igrzysk olimpijskich: w Monachium w 1972 r., Montrealu w 1976 r., Moskwie w 1980 r. i Seulu w 1988 r.

W cieniu kopuły

Pio Gaddi przyszedł na świat w 1929 r. w Rzymie, miesiąc i cztery dni po podpisaniu traktatów laterańskich, w cieniu Bazyliki św. Piotra, a dokładnie w niskiej, nieistniejącej już dzisiaj kamienicy u wylotu urokliwej, zabytkowej ulicy Borgo Pio, którą rozpoczyna Brama św. Anny. Jego ojciec zaczął pracę jako *famigliare segreto*, czyli członek rodziny papieskiej, dlatego rodzina Gaddich przeniosła się do mieszkania służbowego na terenie rodzącego się Państwa Watykańskiego. Rodzeństwo Pio przyszło na świat już w Watykanie. On sam z dumą podkreśla, że jest w tym samym wieku co Państwo Watykańskie. Był jego obywatelem dokładnie 22 lata. I to właśnie Watykan, rodzina i dżudo wypełniły całe jego życie.

Życie Gaddich płynęło w sąsiedztwie apartamentu papieskiego, rodzina miała okazję uczestniczyć w sytuacjach pozwalających trochę bliżej poznać pracę Piusa XII. „Mając klucze do Drugiej Loggi, mój tata był wzywany przez Ojca Świętego, by otworzyć mu bibliotekę w nocy. Jako dzieci otrzymywaliśmy cukierki od Piusa XII, który zapraszał dzieci najbliższych współpracowników z okazji świąt Bożego Narodzenia”.

Mały Pio razem z innymi dziećmi grał w piłkę w Ogrodach Watykańskich, następnie wchodził w skład drużyny watykańskiej parafii św. Anny, którą tworzyły dzieci urodzone i mieszkające w Watykanie. Zespół grał przeciwko drużynom z Rzymu. Wtedy Pio zainteresował się sportem i aktywnym życiem. W tamtych czasach na terenie Włoch i Państwa Watykańskiego nie istniała idea podwójnego obywatelstwa. Kto mieszkał na terenie Watykanu, nabywał obywatelstwo watykańskie, które tracił wraz z opuszczeniem tego państwa.

Lektyka i egzaminy

Pio zainteresował się dżudo już jako młodzieniec, po obejrzeniu amerykańskiego westernu *Krwawy księżyc* z 1948 r. Bezskuteczne poszukiwania miejsca w okolicy Watykanu, gdzie mógłby rozpocząć naukę tej sztuki walki, zaprowadziły go na kurs boksu. Przełom nastąpił w 1950 r. (był to pierwszy Rok Święty po wojnie), kiedy to Pio rozpoczął w końcu upragniony kurs dżudo i jednocześnie podjął służbę w Watykanie jako nadzwyczajny *sediario*, czyli osoba nosząca lektykę papieską. Zajęcie, które miało być tylko krótkim epizodem, wykonywał przez następne 20 lat. Z tego okresu pochodzi wiele wspomnień, chociażby to z początku pontyfikatu Jana XXIII, który strome schody w Bazylice Matki Bożej Większej wolał pokonać pieszo niż być niesionym w lektyce. „Ojcze Święty, proszę się nie obawiać – usłyszał papież – tu są dzielne chłopaki!”. Tradycję tę zakończył Jan Paweł II, który zrezygnował z lektyki. W jej miejsce wprowadzono papamobil, co Gaddi – podobnie jak wielu Rzymian – do tej pory uważa za błąd, gdyż jego zdaniem właśnie z lektyki było najlepiej widać papieża. Dziś *sediari* nadal posługują w Pałacu Apostolskim, ale mają już inne funkcje i inny strój.

Pio Gaddi nie odniósł większych sukcesów na zawodach w dżudo, za to rozwinął się

w arbitrażu. Jest jednym z pierwszych dwunastu Europejczyków, którzy rozpoczęli sędziowanie obok Japończyków. Jest też najprawdopodobniej ostatnim z nich żyjącym, gdyż był wtedy najmłodszym zdającym egzamin. W grupie siedemnastu chętnych, którzy przystąpili do owego sprawdzianu w 1958 r., był również Polak, który jednak nie przeszedł kwalifikacji. W tym samym roku Pio poślubił Oriettę, która razem z jego ojcem odradziła mu przyjęcie intratnej propozycji (dobrze płatny kontrakt, w dodatku w dolarach) przeszkolenia osobistej gwardii Rafaela Trujilla, dyktatora rządzącego Republiką Dominikany. Rok później, w 1959 r., początkujący arbiter dżudo rozpoczął pracę w Głównym Archiwum Dyrekcji Służb Technicznych Gubernatoratu Watykańskiego. Każdy urlop wykorzystywał na sędziowanie podczas różnych zawodów.

Maszyna do pracy

Z pierwszej swojej olimpiady – Monachium '72 – wspomina ogromne zaangażowanie miasta w zorganizowanie pierwszych w Niemczech igrzysk od czasów niechlubnych igrzysk w Berlinie w 1936 r. (Dżudo powróciło w Monachium jako dyscyplina olimpijska po wyłączeniu na igrzyskach w 1968 r. w Meksyku). Informacja o ataku na izraelskich zawodników zastała go w Wenecji, w drodze powrotnej do Rzymu. Wszyscy pasażerowie zostali skontrolowani przez policję. Po tych wydarzeniach kolejne igrzyska odbywały się przy wzmożonej kontroli wchodzących do hoteli, autobusów, wioski olimpijskiej czy na miejsce zawodów. Z kolei od olimpiady w Montrealu rozpowszechniło się użycie monitorów. Montreal '76 i Moskwa '80 to także początek pierwszych sukcesów Włochów w dżudo na olimpiadzie.

Aktywność Gaddiego w sporcie przypadła na złoty okres sportu w Watykanie, gdzie odbywały się turnieje tenisa, mecze piłki nożnej i inne zawody. Dżudoka zapraszał sławy ówczesnego włoskiego tenisa: Nicolę Pietrangelego, Adriana Panattę czy Corrida Barazzuttiego – do wręczania nagród zawodnikom watykańskim. Wydarzenia te relacjonowano nawet we włoskiej prasie sportowej.

Za długoletnią pracę dla Watykanu Jan Paweł II w 1981 r. odznaczył Gaddiego Orderem św. Grzegorza Wielkiego.

Pio Gaddi ma ciekawe i trzeźwe spojrzenie na sport. Widzi w nim pomoc dla zdrowego rozwoju ciała, a nie miejsce dla ideologii. „Ludzkie ciało – tłumaczy – jest maszyną stworzoną do pracy. Nie możemy zapominać, że dżudo pozwala je rozwijać. Jesteśmy termalną maszyną stworzoną do pracy, ale nie takiej jak joga. Nasze mięśnie są nastawione do ciągnięcia, są antagonistyczne. Jeśli nie poruszasz nimi, ich możliwości maleją, ponieważ one muszą pracować. Dlatego upieram się przy dżudo, bo rozwija poziom fizyczny mięśni".

Kurs samoobrony

Znajomość dżudo przydała się także w Watykanie. Po zamachu na życie Jana Pawła II 13 maja 1981 r. na placu św. Piotra ówczesny zastępca komendanta Papieskiej Gwardii Szwajcarskiej Gregor Volken poprosił Gaddiego o zorganizowanie kursu samoobrony dla gwardzistów. Ten prowadził je nieprzerwanie przez dziesięć lat, podczas których zrealizował 39 szkoleń. Za przykładem Gwardii poszła Żandarmeria Watykańska, a następnie Muzea Watykańskie. Pio Gaddi dał podwaliny szkolenia z samoobrony, która dziś stanowi stały element formacji ochrony papieskiej.

W tym okresie wśród bardziej zaangażowanych żandarmów zrodziła się idea stworzenia drużyny, która spróbowałaby sił na igrzyskach. „Najpierw trzeba było doprowadzić do kwalifikacji olimpijskich – tłumaczy Gaddi – żeby móc przejść z flagą watykańską na rozpoczęcie igrzysk. Próbowaliśmy stworzyć grupę z gwardzistów i żandarmów, ale nie udało się, ponieważ ich służba była zbyt intensywna". Pio Gaddi miał ambicje stworzyć grupę złożoną jedynie z obywateli Państwa Watykańskiego. Ten ideał ciężko jest zrealizować, dlatego dzisiejsza drużyna składa się z osób związanych z Watykanem, spośród których tylko gwardziści mają obywatelstwo watykańskie.

Życie spełnione

Pio Gaddi, zapytany o receptę na spełnione życie, wskazuje, że udało mu się „zawsze zachować właściwą równowagę pomiędzy różnymi elementami życia: od rodziny po uczucia, obowiązki zawodowe, aż po dżudo, bez konfliktu pozostawiając każdemu należne mu miejsce". Jego dewiza zawodowa brzmi: „Pracę należy wykonać sprawnie i dobrze". Udało mu się uporządkować Archiwum Gubernatoratu Watykańskiego i stworzyć w nim modelowy system dokumentacji, przez co miejsce to stało się wizytówką Gubernatoratu, a sam Gaddi zyskał przychylność przełożonego, który chętnie udzielał mu urlopów, by mógł sędziować zawody dżudo na całym świecie.

W 1979 r. w swoim biurze Pio Gaddi po raz pierwszy spotkał Jana Pawła II, który odbył wizytę w budynku Gubernatoratu Watykańskiego. Później nastąpiły kolejne spotkania – jak w 1982 r., kiedy Papież Polak przyjął w Ogrodach Watykańskich byłych mieszkańców Watykanu z rodzinami. Za długoletnią pracę dla Watykanu Jan Paweł II w 1981 r. odznaczył Gaddiego Orderem św. Grzegorza Wielkiego.

Pio Gaddi jest autorem siedmiu książek poświęconych dżudo, a także wielu innych – o życiu osobistym, ulubionych przepisach kulinarnych czy obeliskach Rzymu. Dziś jego największą dumą i oczkiem w głowie jest wnuczka Orietta, z którą trenuje dżudo.

Pio Gaddi szkolił między innymi gwardzistów szwajcarskich

fot. Katarzyna Artymiak

fot. xhz

„TAK" ALBO „NIE", OD KTÓREGO ZALEŻY WSZYSTKO

„Który z tych dwóch spełnił wolę ojca?", pyta Jezus w zakończeniu krótkiej przypowieści o dwóch synach, którą słyszymy w dzisiejszej Ewangelii (Mt 21, 28–32). To pytanie, skierowane w pierwszym rzędzie do religijnych przywódców Izraela, dotyczy w rzeczywistości każdego z nas. Jest to pytanie o nasze „tak" i „nie" wobec Boga i Jego woli w naszym życiu, o to, jak korzystamy z naszej wolności i jakie są nasze faktyczne wybory.

Jezus opowiada kolejną przypowieść zaczerpniętą z życia codziennego: pewien człowiek prosi dwóch swoich synów, aby poszli pracować w winnicy. Przemawia do nich czule, do każdego z nich z osobna, kierując tę samą prośbę: „Idź i pracuj dzisiaj w winnicy". Pierwszy, chociaż deklaruje ojcu posłuszeństwo, to jednak faktycznie go lekceważy i nie podejmuje pracy. Z jego uprzejmych słów nic nie wynika. Drugi natomiast, przeciwnie, najpierw zdecydowanie mówi: „nie chcę", potem jednak zmienia swoje nastawienie i idzie do pracy. Mimo początkowej impulsywnej odmowy „opamiętał się i poszedł". Użyty tutaj grecki czasownik *„metamelomai"* (por. 2 Kor 7, 8; Hbr 7, 21) oznacza „żałować", „odczuwać wyrzuty", podkreśla uczucie żalu i pragnienie odwrócenia sytuacji. Ból i żal z powodu nieposłuszeństwa prowadzi go do konkretnego naprawienia błędu.

Trzeba pamiętać, że Jezus opowiada tę przypowieść w świątyni, w ostatnim tygodniu swej ziemskiej misji, i kieruje ją bezpośrednio do arcykapłanów i starszych ludu (por. Mt 21, 23). Ci religijni przywódcy, „znawcy" Jego Prawa, są jak ów pierwszy syn z przypowieści: zadeklarowawszy swoje „tak" na wolę Boga, nie wypełnili jej, odrzucając posłanego do nich Jana. Przez to nie tylko odrzucili możliwość nawrócenia, ale zamknęli się na przyjęcie Mesjasza. W przeciwieństwie do drugiego syna, który „się opamiętał", oni nie opamiętali się i nie uwierzyli (por. Mt 21, 32), natomiast „celnicy i nierządnice", uważani powszechnie za największych grzeszników, podobnie jak ów drugi syn, są najpierw na „nie", potem jednak się nawracają i jako pierwsi „wchodzą do królestwa niebieskiego".

To oczywiste, że słowa Jezusa mają wymiar ponadczasowy i są skierowane do każdego z nas. Chodzi o naszą osobistą relację z Bogiem, o nasze codzienne wybory, o nasze „tak" i „nie" wobec Boga. Jakże często jesteśmy podobni do tego pierwszego syna, który „mówi", ale nie „czyni"! Jezus nas ostrzega, że puste deklaracje dobrej woli nie wystarczą, że trzeba „spełniać wolę Ojca, który jest w niebie" (por. Mt 7, 21). Natomiast postawa tego drugiego syna niesie ogromną nadzieję, że nasze „nie" może zmienić się w „tak", że zawsze jest czas na nawrócenie, na zmianę postępowania. Ewangelia jest zawsze „ewangelią", czyli Dobrą Nowiną, która dotyka naszego serca i ma moc zmienić nasze życie. Zawsze.

ks. dr Zbigniew Skuza

Autor jest kapłanem diecezji łomżyńskiej, biblistą, wykładowcą i wicerektorem Wyższego Seminarium Duchownego w Łomży

XXVI NIEDZIELA ZWYKŁA

27 września 2020

Czytanie z Księgi Proroka Ezechiela
18, 25–28
Tak mówi Pan Bóg:
„Wy mówicie: »Sposób postępowania Pana nie jest słuszny«. Słuchaj jednakże, domu Izraela: Czy mój sposób postępowania jest niesłuszny, czy raczej wasze postępowanie jest przewrotne? Jeśli sprawiedliwy odstąpił od sprawiedliwości, dopuszczał się grzechu i umarł, to umarł z powodu grzechów, które popełnił. A jeśli bezbożny odstąpił od bezbożności, której się oddawał, i postępuje według prawa i sprawiedliwości, to zachowa duszę swoją przy życiu. Zastanowił się i odstąpił od wszystkich swoich grzechów, które popełniał, i dlatego na pewno żyć będzie, a nie umrze".

Psalm responsoryjny
25, 4–9
Refren: Wspomnij, o Panie, na swe miłosierdzie.

Daj mi poznać Twoje drogi, Panie,
naucz mnie chodzić Twoimi ścieżkami.
Prowadź mnie w prawdzie według swych pouczeń,
Boże i Zbawco, w Tobie mam nadzieję.

Wspomnij na swoje miłosierdzie, Panie,
na swoją miłość, która trwa od wieków.
Nie pamiętaj mi grzechów i win mej młodości,
lecz o mnie pamiętaj w swoim miłosierdziu,
ze względu na dobroć Twą, Panie.

Dobry jest Pan i łaskawy,
dlatego wskazuje drogę grzesznikom.
Pomaga pokornym czynić dobrze,
uczy pokornych dróg swoich.

Czytanie z Listu świętego Pawła Apostoła do Filipian
2, 1–11
Bracia: Jeśli jest jakieś napomnienie w Chrystusie, jeśli jakaś moc przekonująca Miłości, jeśli jakieś uczestnictwo w Duchu, jeśli jakieś serdeczne współczucie – dopełnijcie mojej radości przez to, że będziecie mieli te same dążenia: tę samą miłość i wspólnego ducha, pragnąc tylko jednego, a niczego nie pragnąc dla niewłaściwego współzawodnictwa ani dla próżnej chwały, lecz w pokorze oceniając jedni drugich za wyżej stojących od siebie. Niech każdy ma na oku nie tylko swoje własne sprawy, ale też i drugich. To dążenie niech was ożywia, ono też było w Chrystusie Jezusie. On to, istniejąc w postaci Bożej, nie skorzystał ze sposobności, aby na równi być z Bogiem, lecz ogołocił samego siebie, przyjąwszy postać sługi, stając się podobnym do ludzi. A w zewnętrznej postaci uznany za człowieka, uniżył samego siebie, stając się posłusznym aż do śmierci – i to śmierci krzyżowej. Dlatego też Bóg Go nad wszystko wywyższył i darował Mu imię ponad wszelkie imię, aby na imię Jezusa zgięło się każde kolano istot niebieskich i ziemskich, i podziemnych. I aby wszelki język wyznał, że Jezus Chrystus jest Panem – ku chwale Boga Ojca.

Aklamacja przed Ewangelią: Alleluja, alleluja, alleluja.
Moje owce słuchają mojego głosu,
Ja znam je, a one idą za Mną.

fot. archiwum redakcji

Słowa Ewangelii według świętego Mateusza
21, 28–32
Jezus powiedział do arcykapłanów i starszych ludu:
„Co myślicie? Pewien człowiek miał dwóch synów. Zwrócił się do pierwszego i rzekł: »Dziecko, idź i pracuj dzisiaj w winnicy«. Ten odpowiedział: »Idę, panie«, lecz nie poszedł. Zwrócił się do drugiego i to samo powiedział. Ten odparł: »Nie chcę«. Później jednak opamiętał się i poszedł. Któryż z tych dwóch spełnił wolę ojca?”.
Mówią mu: „Ten drugi”.
Wtedy Jezus rzekł do nich: „Zaprawdę powiadam wam: Celnicy i nierządnice wchodzą przed wami do królestwa niebieskiego. Przyszedł bowiem do was Jan drogą sprawiedliwości, a wy mu nie uwierzyliście. Uwierzyli mu zaś celnicy i nierządnice. Wy patrzyliście na to, ale nawet później nie opamiętaliście się, żeby mu uwierzyć”.

Kalendarium liturgiczne

Poniedziałek, 28 września
Wspomnienie św. Wacława, męczennika
Czytania mszalne: Hi 1, 6–22; Ps 17, 1–3. 6–7; Łk 9, 46–50
Wtorek, 29 września
Święto świętych Archaniołów Michała, Gabriela i Rafała
W diecezji warszawsko-praskiej rocznica poświęcenia kościoła katedralnego
Czytania mszalne: Dn 7, 9–10. 13–14 albo Ap 12, 7–12a; Ps 138, 1b–5; J 1, 47–51
Środa, 30 września
Wspomnienie św. Hieronima, prezbitera i doktora Kościoła
Czytania mszalne: Hi 9, 1–12. 14–16; Ps 88, 10b–15Łk 9, 57–62
Czwartek, 1 października
Wspomnienie św. Teresy od Dzieciątka Jezus, dziewicy i doktora Kościoła
Czytania mszalne: Hi 19, 21–27; Ps 27, 7–9c; Łk 10, 1–12
Piątek, 2 października
Wspomnienie świętych Aniołów Stróżów
Czytania mszalne: Wj 23, 20–23; Ps 91, 1–6. 10–11; Mt 18, 1–5. 10
Sobota, 3 października
W diecezji warszawsko-praskiej święto świętych Archaniołów Michała, Gabriela i Rafała
Czytania mszalne: Hi 42, 1–3. 5–6. 12–17; Ps 119, 66. 71. 75. 91. 125. 130; Łk 10, 17–24

fot. PAP/EPA/EPA/Fabio Frustaci

Z NAUCZANIA PAPIEŻA FRANCISZKA

BOŻY PLAN MIŁOŚCI NIE WYKLUCZA

Dzisiejszy fragment Ewangelii przedstawia przypowieść o robotnikach najętych podczas dnia przez gospodarza winnicy. Poprzez tę historię Jezus ukazuje nam zadziwiający sposób działania Boga, wyrażony przez dwie postawy gospodarza: powołanie i wynagrodzenie.
Po pierwsze, powołanie. Pięć razy gospodarz winnicy wychodzi na plac i wzywa do pracy dla niego: o szóstej, dziewiątej, dwunastej, trzeciej i piątej po południu. Wzruszający jest obraz owego gospodarza, który kilka razy wychodził na plac poszukując robotników do swojej winnicy. Ten gospodarz przedstawia Boga powołującego wszystkich i powołującego zawsze. Bóg działa w ten sposób również dzisiaj: wciąż powołuje wszystkich, o każdej porze, zapraszając do pracy w swoim królestwie. (…)
Drugą postawą gospodarza reprezentującą postawę Boga jest jego sposób wynagradzania robotników. Jak płaci Bóg? Gospodarz umawia się na „denara” z pierwszymi pracownikami zatrudnionymi rano. Tym, którzy dołączają później mówi natomiast: „co będzie słuszne, dam wam”. Pod koniec dnia właściciel winnicy nakazuje wszystkim wypłacić tyle samo, czyli denara. Ci, którzy pracowali od rana, są oburzeni i narzekają na gospodarza, ale on nalega: chce dać wszystkim maksymalne wynagrodzenie, także tym, którzy przybyli ostatni. Bóg zawsze wynagradza maksymalnie. Nie ogranicza się do połowy zapłaty. Wynagradza wszystko. I tutaj rozumiemy, że Jezus nie mówi o pracy i sprawiedliwej płacy, co jest oddzielną kwestią, ale o Królestwie Bożym i dobroci Ojca niebieskiego, który nieustannie wychodzi, aby zapraszać i maksymalnie wynagradza wszystkich. Istotnie, Bóg zachowuje się w ten sposób: nie patrzy na czas i wyniki, ale na dyspozycyjność i hojność, z jaką poświęcamy się Jego służbie.

Z rozważania przed modlitwą „Anioł Pański”
20 września 2020 r.

SZCZEGÓLNA MISJA KOŚCIOŁA

Komunikacja to szczególna misja Kościoła. Chrześcijanie, zajmujący się tym są wezwani do konkretnej odpowiedzi na zaproszenie Ducha Świętego do proklamowania Ewangelii. (…) Chrześcijański specjalista ds. informacji musi zawsze być nosicielem nadziei i wiary w przyszłość. Jedynie, kiedy będzie ona widziana w pozytywnej perspektywie, wtedy i teraźniejszość stanie się nadająca do życia. Te refleksje mogą nam pomóc, szczególnie dzisiaj, aby podsycać nadzieję w czasie pandemii, którą teraz przechodzi świat. Wy jesteście siewcami tej nadziei na lepsze jutro.

Z wypowiedzi podczas audiencji
dla delegacji belgijskiego tygodnika „Tertio”, 18 września

NAUKA I HABIT

Dorota Glica

Naukowiec, botanik, dyrektor banku i… zakonnik. Jego badania zdobyły uznanie na całym świecie, a on sam zyskał przydomek „ojciec genetyki”.

fot. wikipedia

Jan Mendel urodził się w 1822 r. w czeskich Hynčicach. Wychował się na wsi w otoczeniu przyrody, która już w dzieciństwie fascynowała go i inspirowała do zadawania pytań. Rodzina Mendla nie należała do majętnych, utrzymywała się z pracy na farmie. Chłopiec pomagał w codziennych pracach gospodarskich i ogrodniczych.

Jego zdolności i potencjał zauważył miejscowy ksiądz, który namówił rodziców Jana, żeby zadbali o wykształcenie jedynego syna. Po ukończeniu liceum Mendel rozpoczął studia na wydziale filozofii Uniwersytetu w Ołomuńcu, które ukończył w 1843 r. Rok później wstąpił do zakonu augustianów i podjął studia teologiczne w Brnie. Mimo przywdziania habitu i przyjęcia zakonnego imienia Grzegorz, Mendel nadal poświęcał się pracy naukowej, pracując jednocześnie jako nauczyciel w szkole średniej. W 1854 r. założył w przyklasztornym ogrodzie hodowlę roślin i – ku zmartwieniu współbraci – pasiekę pszczół, jednocześnie zorganizował obserwatorium meteorologiczne. W 1868 r. został wybrany opatem augustianów w Brnie a w 1881 został dyrektorem banku hipotecznego.

Za życia Mendla dużym rozgłosem cieszyły się jego badania meteorologiczne, które były wielokrotnie publikowane w prasie naukowej. Podstawowe prawa dziedziczenia sformułował, przeprowadzając badania nad krzyżowaniem grochu, a ich wynik ogłosił w 1865 r., na posiedzeniu lokalnego towarzystwa naukowego w Brnie. Grzegorz Mendel nakreślił trzy zasady dziedziczności: zasadę dominacji, prawo czystości gamet (I prawo Mendla) i prawo niezależnej segregacji alleli (II prawo Mendla). Doświadczenie przeprowadził na grochu, krzyżując ze sobą ten o kolorze kwiatów białym z grochem o kolorze kwiatów czerwonych. Rok później badania ukazały się drukiem w artykule „Badania nad mieszańcami roślin”, mimo tego przeszły w zasadzie bez echa.

Współczesna genetyka wziąż bazuje na „mendelizmie” i jego podstawowych prawach dziedziczenia.

Z ich znaczenia zdano sobie sprawę dopiero na początku XX w. Przeanalizowano wtedy krzyżówki wielu roślin i zwierząt, w większości wypadków wykazano zgodność z prawami Mendla.

Współczesnym eksperymenty Mendla mogą wydawać się banalne, należy jednak pamiętać, że w tamtym okresie były pionierskie, nikt wcześniej nie zastanawiał się tak głęboko nad zasadami dziedziczenia cech. I chociaż późniejsze lata pokazały, że zjawisko dziedziczenia wymaga jeszcze wielu badań naukowych to współczesna genetyka wciąż bazuje na „mendelizmie” i jego podstawowych prawach dziedziczenia.

W Brnie funkcjonuje dziś muzeum poświęcone działalności Grzegorza Mendla, którego zadaniem jest szerzenie spuścizny opata augustianów. Znajduje się w nim stała ekspozycja, są urządzane wystawy czasowe, można zobaczyć pasiekę Mendla w ogrodzie opactwa. Osoby zainteresowane nauką docenią wykłady, które przedstawiają słuchaczom światowej sławy naukowcy z dziedzin biologii, genetyki i biologii molekularnej.

Muzeum Mendla

fot. www.mendelmuseum.muni.cz

Tak czynią święci

Radykalny, pełen modlitwy i zaufania Bogu, a jednocześnie ciepły i niezwykle bliski każdemu, kogo spotykał. Tak pokazuje papieża Jana Pawła II José María Zavala, reżyser „Tajemnicy Ojca Pio" w najnowszej produkcji filmowej „Wojtyła. Śledztwo". Jak dowiadujemy się z filmu, reżyser ma też osobiste powody, by zmierzyć się z postacią Papieża Polaka.

Punktem wyjścia dla widza jest 13 maja 1981 r., gdy na Placu św. Piotra padają strzały mające Jana Pawła II pozbawić życia. Tego samego dnia niezwykłych cierpień doznaje Matka Speranza od Jezusa Konającego, które nie ustają dopóki nie dotrze do niej wiadomość, że papież przeżył zamach. Tak przed widzami otwiera się rozdział poświęcony cierpieniu i krzyżowi, które obecne w życiu Karola Wojtyły od samego dzieciństwa, kształtowały jego osobowość, wiarę i zaufanie Bożemu Miłosierdziu aż do końca.

W filmie usłyszymy m.in. świadectwa kard. S. Dziwisza, ks. Sławomira Odera, ks. Pawła Ptasznika, czy ks. bp. Jana Zająca. Opowieść świadków papieskiego życia przeplata się z archiwalnymi nagraniami. Uwagę przykuwają materiały zgromadzone przez komunistyczne służby bezpieczeństwa od pierwszych lat kapłaństwa ks. Karola Wojtyły. Jak podkreślił kard. Stanisław Dziwisz, Jan Paweł II ofiarowywał cierpienie za Kościół, ale miał też świadomość, że żyje dzięki cierpieniu, które inni ofiarowali za niego.

W dalszej części reżyser przypomina, jak bardzo papież troszczył się o rodzinę i ochronę dzieci nienarodzonych. Wzruszenie budzi świadectwo kilkunastoletniej Glorii Marii i jej rodziców, której lekarze tuż po urodzeniu nie dawali szans na przeżycie. Głos zabiera też Floribeth Mora Diaz, której całkowite wyleczenie z tętniaka mózgu posłużyło w procesie kanonizacyjnym Jana Pawła II. Jak relacjonują świadkowie spotkań z papieżem, każde spojrzenie w jego oczy było niezwykłe.

Film nie jest konwencjonalną biografią, ani zbiorem wspomnień o Papieżu Polaku. To bardzo mocne świadectwo życia w obecności Boga oraz łask, o które możemy prosić przez wstawiennictwo Jana Pawła II./**amd**

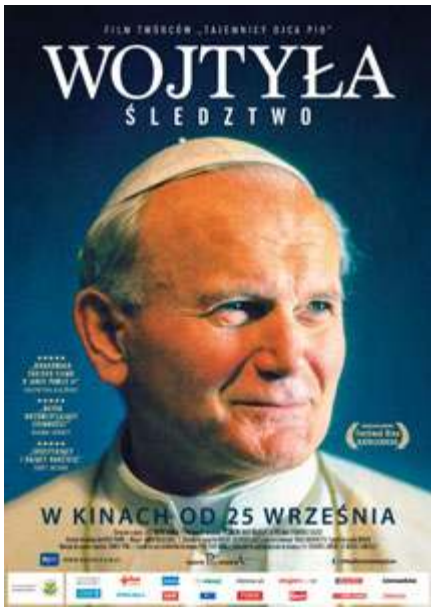

fot. http://www.rafaelfilm.pl/wojtyla-sledztwo/

Izabela Pakulska

Jak uniknąć infekcji?

Zbliża się jesień, a wraz z nią większa liczba infekcji. Najczęściej są to infekcje wirusowe. Zakażenie może być wywołane przez różne wirusy, a jest ich ponad sto! Nie tylko wirus grypy czy koronawirus. Na większość nie ma szczepionki. Najczęściej są to przeziębienia, zapalenie gardła, zapalenie krtani, zapalenie oskrzeli a nawet wirusowe zapalenia płuc. Wirusy wówczas przenoszą się drogą kropelkową, czyli w czasie kaszlu, kichania czy mówienia. Dlatego tak ważne jest zachowanie dystansu (minimum 1,5 metra) nie tylko od osób chorych, ale także osób wyglądających na zdrowe. Kolejna metoda ograniczania liczby zakażeń to noszenie maseczki, jej celem jest troska o innych. Jeśli jesteśmy nosicielami wirusów, mimo dobrego samopoczucia (a tak jest), stanowimy zagrożenie dla innych. Maseczka musi być czysta i często zmieniana! Brudna, wilgotna maseczka to siedlisko bakterii i grzybów. Pamiętajmy także o częstym myciu rąk.

Wirusy i bakterie są wszędzie, tak było zawsze i tak będzie z pewnością i w tym roku. Ich obecność, czy kontakt z osobą chorą nie musi oznaczać zaraz choroby u nas. Organizm człowieka ma wiele systemów obronnych, które chronią nas przed zakażeniem. Istnieją jednak sytuacje, kiedy mechanizmy obronne człowieka są słabsze.

Jedną z nich jest zbyt mała ilość snu. Sen to czas regeneracji. Do tego, żeby sen był prawidłowy konieczna jest redukcja stresu. Proponuję ograniczyć słuchanie informacji o epidemii. Widzę wiele osób będących w histerii z tego powodu, stałe zdenerwowanie, zmęczenie, niewyspanie, agresja z całą pewnością nie sprzyjają zdrowiu.

Kolejny istotny czynnik to prawidłowe odżywianie. Gdy robi się chłodno, posiłki powinny być bardziej treściwe, raczej ciepłe, nie zapominajmy o witaminach a jesienią szczególnie o witaminie D3 i C.

Od dawna wiadomo, że dla dobrego samopoczucia konieczny jest regularny wysiłek fizyczny. Polecam kontakt z przyrodą, szczególnie spacery. Pamiętajmy o odpowiednim ubraniu, musi być takie, żeby nie zmarznąć, ale też nie spocić się.

Zmokniemy, przewieje nas wówczas też jesteśmy osłabieni. Wirusy mają wtedy do nas łatwy dostęp. Zanim rozwinie się choroba trzeba się rozgrzać. Dozwolone są różne metody: herbatki rozgrzewające ziołowe (malina, lipa, żurawina, bratek, czarna porzeczka z dodatkiem miodu i cytryny), ciepła woda z cytryną i imbirem, aspiryna, ibuprom, ciepłe ubranie w domu (polecam noszenie nawet w domu czapki i skarpetek), tak żeby się spocić (ale koniecznie potem się przebrać). W czasie infekcji nie wolno jeść słodyczy – są świetną pożywką dla bakterii i grzybów oraz tłustych pokarmów, szczególnie pokarmów typu fast food. Na początku infekcji szczególnie polecam czosnek. Podany w ciepłym mleku z miodem i masłem przynosi zwykle poprawę. Nie zapominajmy także o cebuli, która niszczy drobnoustroje, w postaci syropu ma silne działanie wykrztuśne.W aptekach można kupić wiele preparatów poprawiających odporność, wpływających na układ immunologiczny organizmu. Jednak stosowanie takich preparatów proponuję skonsultować z lekarzem.

Autorka jest lekarzem

O czytaniu Norwida

dr hab. Tomasz Korpysz

21 września tego roku mija 199. rocznica urodzin Cypriana Norwida. Stali czytelnicy mojej rubryki wiedzą, że nie tylko przy takich okazjach przypominam tu tego wybitnego twórcę, w szczególny sposób związanego z Mazowszem.

Dziś chciałbym napisać o pewnym powtarzającym się nieporozumieniu. Zacznijmy od przywołania znakomitego wiersza pt. „Królestwo":

Na probierczy kamień dość przeszłości./Było jej dość, by sprawdzić, co boli,/Więc nie słuchaj, co dziś o wolności/Mówią – co dziś mówią o niewoli!//Kto czyniłby to przez całe życie,/Co sam tylko dla siebie uchwalał,/Nie dopiąłby on nic należycie,/Lecz gryzłby się, jak Neron, i szalał.//Kto zaś nigdy nic po woli własnej/Nie spełniłby, nic o własnem skrzydle,/W widnokrążek coraz więcej ciasny/Zakląłby się i spętał, jak bydlę!//Lecz ten z wszystkich nieudolny lekarz,/Kto, nie wiedząc, z chorób leczyć którą,/Pomiesza dwie – nie mędrzec, aptekarz! –/Prawda nie jest przeciwieństw miksturą.//Orzeł nie jest pół-żółwiem, pół-gromem./Słońce nie jest pół-dniem a pół-nocą./Spokój nie jest pół-trumną, pół--domem./Łzy nie deszcz są, choć, jak deszcz, wilgocą.//Nie niewola, ni wolność są w stanie/Uszczęśliwić cię... nie! Tyś osobą –/Udziałem twym więcej: panowanie/Nad wszystkiem na świecie i nad sobą.

To jeden z bardziej znanych utworów poety: jest przedrukowywany w większość wyborów twórczości Norwida, ale też jest bardzo często wybierany do recytacji – czy to podczas jakiś wieczorów poświęconych autorowi, czy to podczas konkursów recytatorskich. Jako że od wielu lat współpracuję ze szkołami i ośrodkami kultury, które popularyzują dzieło Norwida, niejednokrotnie miałem okazję słyszeć takie recytacje. Zwykle powtarza się w nim znamienny błąd. Otóż recytatorzy bardzo mocno, ze szczególnym naciskiem, niejednokrotnie z przesadną emfazą mówią frazę *W widnokrążek coraz więcej ciasny/Zakląłby się i spętał, jak bydlę!*. Szczególnie głośno, z nietłumioną niechęcią, a nawet odrazą wypowiadają zwłaszcza końcowy element porównania. Trudno się dziwić takiej postawie i skrywającej się za nią interpretacji. W końcu wers kończy się wykrzyknikiem sugerującym emocje, a rzeczownik *„bydlę"* należy do słów jednoznacznie negatywnie wartościujących. A jednak, myśląc w ten sposób i w tym duchu czytając cytowany wers, wpadamy w pewną pułapkę i popełniamy typowy błąd anachroniczności.

Przypomnę, że anachroniczność, zgodnie z definicją słownikową, to „błąd polegający na łączeniu zjawisk lub faktów, które nie mogły się zdarzyć jednocześnie, lub umieszczeniu rzeczy, osoby itp. w niewłaściwej epoce". W tym przypadku chodzi o to, że w XIX wieku rzeczownik *„bydlę"* był jeszcze słowem neutralnym. Nabierał już wprawdzie znaczenia negatywnego w odniesieniu do ludzi – jak wiele nazw zwierzęcych i w ogóle wyrazów odnoszących się do świata fauny – ale konotacje takie nie wpływały na typowe użycia tego wyrazu w podstawowym znaczeniu. A właściwie znaczeniach, ponieważ wówczas mianem *„bydląt"* określano nie tylko „hodowlane zwierzęta rogate" (jak dzisiaj), lecz także po prostu zwierzęta.

Rzecz jasna, obraz z wiersza Norwida jest negatywny: wyraźnie krytykowana jest zarysowana w nim postawa człowieka zamkniętego w swoim światku, niemającego szerszych horyzontów, a przy tym niesamodzielnego intelektualnie i bezwolnego. Jednak to właśnie cały ten obraz bezmyślnego zwierzęcia przywiązanego do palika, wokół którego zatacza ono coraz węższe kręgi, jest nośnikiem autorskiego wartościowania, a nie sam rzeczownik *„bydlę"*.

Dzisiejszy drobiazg po raz kolejny dowodzi, jak ważne jest pamiętanie o tym, że język stale się zmienia i tekstów z przeszłości nie można czytać, uruchamiając jedynie współczesną kompetencję językową.

Zmiany w świadczeniach alimentacyjnych

Edyta Pisarczyk-Kulon

Fundusz alimentacyjny stanowi system wspierania osób uprawnionych do alimentów środkami finansowymi z budżetu państwa. Świadczenia z funduszu alimentacyjnego przysługują w wysokości bieżąco ustalonych alimentów. Nie mogą być jednak wyższe niż 500,00 zł na osobę uprawnioną. Są wypłacane w okresach miesięcznych.

Świadczenia z funduszu alimentacyjnego przysługują osobie uprawnionej do alimentów od rodzica na podstawie tytułu wykonawczego pochodzącego lub zatwierdzonego przez sąd, jeżeli egzekucja okazała się bezskuteczna.

O świadczenie może starać się osoba, której dochód w przeliczeniu na osobę w rodzinie nie przekracza kwoty 900,00 zł (dotychczas była to kwota 800,00 zł). Od 1 października przy ustalaniu prawa do świadczeń z funduszu alimentacyjnego na kolejny okres świadczeniowy przysługuje świadczenie, ustalane jako różnica między kwotą świadczenia z funduszu alimentacyjnego przysługującego danej osobie uprawnionej a kwotą, o którą został przekroczony dochód rodziny w przeliczeniu na osobę w rodzinie. To oznacza, że przekroczenie progu dochodowego uprawniającego do świadczeń z funduszu alimentacyjnego, czyli kwoty 900 zł miesięcznie na osobę w rodzinie np. o 200 zł nie będzie skutkować automatycznie utratą prawa do tych świadczeń, a na proporcjonalnym ich pomniejszeniu.

W takiej sytuacji świadczenie będzie przysługiwać w wysokości pomniejszonej o kwotę przekroczenia kryterium. Minimalna kwota świadczeń przysługująca z funduszu alimentacyjnego będzie wynosić 100,00 zł.

Od 1 lipca 2020 r. można składać wnioski w formie elektronicznej. Zarówno wniosek, jak i załączniki można złożyć za pośrednictwem portalu Emp@tia. Od 1 sierpnia 2020 r. można to zrobić w formie papierowej: listownie lub osobiście w urzędzie. Dokumenty składa się w urzędzie gminy lub miasta właściwym ze względu na miejsce zamieszkania osoby uprawnionej. Świadczenia będą przyznawane na nowy okres świadczeniowy, który potrwa od 1 października 2020 r. do 30 września 2021 r.

Fundusz alimentacyjny wypłaca świadczenia dla osób uprawnionych na dzieci do ukończenia 18 lat, do ukończenia nauki w szkole lub szkole wyższej, jednak nie dłużej niż do ukończenia 25 lat albo bezterminowo, jeżeli osoba uprawniona legitymuje się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności.

Świadczenia nie przysługują, jeżeli osoba uprawniona została umieszczona w instytucji zapewniającej całodobowe utrzymanie lub w pieczy zastępczej lub zawarła związek małżeński.

To, w jakim terminie organ ustali prawo do świadczeń oraz będzie je wypłacał, jest uzależnione od daty złożenia wniosku. W przypadku wniosków złożonych do 31 sierpnia termin realizacji jest do 31 października. Wnioski złożone we wrześniu zostaną rozpatrzone do 30 listopada. Termin wniosków złożonych w październiku do 31 grudnia, w listopadzie do 31 stycznia 2021 r. a złożonych w grudniu lub styczniu do 28 lutego 2021 r.

Autorka jest radcą prawnym

fot. PAP/EPA/Sebastian Nogier

Triumf Słoweńca

Tadej Pogacar zwyciężył w wyścigu kolarskim Tour de France. Debiutant w tegorocznej „Wielkiej Pętli" jest pierwszym Słoweńcem, który sięgnął po wygraną.

Brązowa drużyna

Kajakarze górscy: Grzegorz Hedwig, Kacper Sztuba i Szymon Zawadzki wywalczyli brązowy medal Mistrzostw Europy (C1) w Czechach. Wcześniej brąz zdobył Mateusz Nowaczyk (K1).

fot. PAP/EPA/Martin Divisek

Ostatnia prosta

fot. PAP/EPA/Marcin Kulczyński

Dwa turnieje zostały do końca skróconego sezonu żużlowych mistrzostw świata. Bartosz Zmarzlik umocnił się na pozycji lidera w klasyfikacji generalnej, wygrywając 6. rundę Grand Prix w Pradze.

fot. https://www.facebook.com/PZLSPolska

Pod znakiem zapytania

Międzynarodowa Unia Łyżwiarska odwołała zawody Pucharu Świata w Polsce, Norwegii, USA i Kanadzie z powodu pandemii COVID-19. Niewiadomą są mistrzostwa świata w Pekinie.

„Kolejorz" idzie naprzód

W eliminacjach LE piłkarze Lecha Poznań pokonali Hammarby IF (3:0) z dużą przewagą w drugiej połowie spotkania. Poznaniacy w 3. rundzie zmierzą się z cypryjskim Apollonem Limasol.

fot. PAP/EPA/Stefan Jerrevang

INSPIRACJA

Mariusz Jankowski

Budzisz się rano. Za oknem siąpi deszcz. Może to jeszcze nie plucha, ale jesień coraz bliżej. I myślisz: ależ mi się nie chce nic robić. Nic, dosłownie nic. Kolejny tydzień i znów podobna sytuacja, budzisz się rano. Za oknem o dziwo słońce. Może nie grzeje jak w sierpniu, ale jest. I mimo wszystko myślisz: ależ mam wszystkiego dość. Najchętniej nie robiłbym nic. Dosłownie nic.

Takie dni i sytuacje zdarzają się wielu z nas. To są trudne momenty. Stawiające pod ścianą. U mnie może nie jest to nagminne, ale na tyle częste, że lubię mieć pod ręką różne narzędzia. Coś, co pozwala w takich chwilach spojrzeć na wszystko z innej strony, co posłuży za mobilizację. Może to być też ktoś, kogo znam lub o kim słyszałem. I kto potrafi świadczyć swoim życiem. Ludzie potrafią być doskonałą inspiracją. Mogą dawać natchnienie. I właśnie ktoś taki odszedł od nas niedawno. Bartłomiej Skrzyński był kimś wyjątkowym. Potrafił brać się z życiem za bary. A życie go nie rozpieszczało. Już jako dziecko zaczął się szybko męczyć – to był początek choroby. Nieuleczalnej, wyniszczającej. Lekarze nie dawali mu szans na przeżycie więcej niż 20-25 lat. Postępujący zanik mięśni powaliłby niejednego – zniszczyłby psychicznie oraz fizycznie. A Bartek, jakby na przekór, im bardziej dostawał w kość, tym więcej od siebie dawał. Wózek inwalidzki nie stanowił dla niego żadnego problemu. Jedną z jego pasji był żużel, dlatego obecność na meczach Sparty Wrocław była obowiązkiem, świętością. Koledzy dziennikarze związani z tą dyscypliną sportu zawsze mówili o nim z podziwem. W całym środowisku żużlowym znano Skrzynię, czyli człowieka z pasją. A tych pasji nie brakowało – Bartek próbował dziennikarstwa (prowadził program dla niepełnosprawnych), uwielbiał podróżować, chciał ciągle się kształcić (ukończył studia MBA). Był społecznikiem. To on stał za projektem, który jeszcze trwa i po ukończeniu będzie Jego symbolicznym pomnikiem. Dzięki staraniom Bartka Wrocławski Park Technologiczny przygotowuje miejsce, w którym osoby z niepełnosprawnościami będą mogły zadbać o rozwój osobisty. Tacy ludzie jak Skrzynia sprawiają, że świat wokół wydaje się lepszy. Ba! Nie tylko się wydaje, on się takim staje. A czynić świat lepszym to wielka sztuka. Bartek przede wszystkim chciał pomagać innym chorym. Chciał się dzielić. I robił to do końca. Miał 41 lat. Dla wielu osób na zawsze pozostanie nieustającą inspiracją.

Autor jest dziennikarzem TVP

Dyniowe „schaboszczaki”

Barbara Wiśniowska

W poradni psychologiczno-pedagogicznej zostałam nie tylko szczegółowo wypytana o zdolności i trudności syna.

Co on je? – zaskoczyła mnie pani psycholog.

Prawie nic – odpowiedziałam, ale zaraz zaczęłam wymieniać: owoce, z warzyw: pomidory, ogórki, paprykę, koper włoski, pietruszkę i marchewkę, z mięsa: salami, wołowinę, drób i schabowego, z węglowodanów: ziemniaki, ryż, pszenicę, żyto, owies i kaszę jaglaną. Jeszcze żółty ser i przyprawy. Ale najchętniej jadłby tylko miód.

Proszę pani! – psycholog spojrzała na mnie wzrokiem, który mówił „co ty wiesz o życiu?” – On i tak bardzo dużo je! Niektóre dzieci naprawdę jedzą tylko miód!

Niegdyś jako niemowlak krzywił się na wszystko, co nie miało słodkiego smaku. Mięso wypluwał, więc żyłam w przeświadczeniu, że zostanie wegetarianinem i że musimy zostać miłośnikami pierogów. W przedszkolu jednak panowała zasada, że dzieci muszą spróbować chociaż jednego kęsa każdej potrawy. Wrócił kiedyś do domu i z zachwytem opowiadał, że jadł takie mięsko, które w środku było jasnobrązowe, a na zewnątrz ciemnobrązowe. Zastanawiałam się: rolada, pieczeń?

Schabowy – zawyrokował mąż.

Od tamtego dnia miłość do schabowego trwa.

Później do łask synka wchodziły kolejne produkty spożywcze, ryba też musi być schabowa, czyli w panierce. Inna nie wchodzi w rachubę. Ostatnio zgłosił chęć smażenia schabowej dyni.

Dziś możemy doliczyć się w jego jadłospisie około 60 różnych zdrowych składników.

fot. Barbara Wiśniowska

SCHABOWA DYNIA

Składniki: dynia piżmowa ■ jajko ■ mąka kukurydziana ■ 1 łyżeczka ostrej przyprawy do mięs ■ pół łyżeczki soli ■ olej

Sposób przygotowania:
Dynię kroimy na cienkie plastry i pozbawiamy nasion, obieramy każdy plaster obieraczką ze skórki (nóż i skórka dyni to zbyt niebezpieczne połączenie). Plastry obgotowujemy krótko w wodzie lub w wywarze, tak aby trochę zmiękły, ale nie rozpadły się. Jajko mącimy widelcem w jednym talerzu i zanurzamy plastry, w drugim mieszamy mąkę z przyprawami, obtaczamy tam nasze „schaboszczaki” i krótko smażymy.

Oddycham z ulgą – wiem, że co najmniej tyle produktów spożywczych dziecko powinno spożywać w ciągu tygodnia, aby rosnąć i zdrowo się rozwijać. Puste kalorie się nie liczą, dlatego na moich półkach nie stoją cukier, miód i chipsy. Nie warto czekać ze zdrowym odżywianiem do jutra, warto zacząć już dziś.

KRZYŻÓWKA Z HASŁEM Siostry Honoraty

POZIOMO

1 A – kłus w miejscu
1 G – ozdoba na uchu
2 E – cenna karta
3 A – rosną na łąkach
3 G – pole działania
6 A – święty katolicki
6 H – królowa kwiatów
8 C – roznosi podarki
9 A – religia z Koranem
9 G – notka prasowa
10 E – obok igreka
11 A – ozdoba gorsetu
11 G – szkocki wzór

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K
1											
2											
3											
4											
5											
6											
7											
8											
9											
10											
11											

PIONOWO

A 1 – grzesznik w piekle
C 1 – sarmacki tytuł
C 8 – gatunek motyla
D 3 – przed świętem
E 1 – Dunaway, aktorka
E 8 – krewniak selera
F 4 – część kufra
G 1 – krótko odziana
G 8 – miasto nad Grabią
H 3 – patron strażaków
I 1 – czysta filozofia
I 8 – mała Jolanta
K 1 – sprawca skandali

Hasło do odczytania w zaznaczonym wierszu

Rozwiązania prosimy nadsyłać do 16 października na adres redakcji „Idziemy”. Wylosowanych autorów poprawnych odpowiedzi nagrodzimy książkami.

TVP 1

04.20 Klan (3660) – telenowela TVP; **04.40** Klan (3661) – telenowela TVP; **05.10** Klan (3662) – telenowela TVP; **05.35** Klan (3663); **06.00** Słownik polsko@polski – talk-show; **06.25** wojsko-polskie.pl; **06.55** Słowo na niedzielę – Kto nie zmienia poglądów; **07.00** Transmisja Mszy Świętej z Sanktuarium Bożego Miłosierdzia w Łagiewnikach; **08.00** Tydzień; **08.30** Zakochaj się w Polsce; **09.05** Las bliżej nas – magazyn; **09.30** Klasztorne smaki; **10.05** Kariera Nikodema Dyzmy (3/7) – serial TVP; **11.05** Stulecie Winnych (3) – serial TVP; **11.55** Między ziemią a niebem; **12.00** Anioł Pański; **12.15** Między ziemią a niebem; **12.50** Rwanda 2020; **13.15** BBC w Jedynce – Błękitna planeta; **14.10** Z pamięci; **14.15** Weterynarze z sercem; **14.50** Piłka nożna – PKO Ekstraklasa, 5. kolejka: Lech Poznań – Pogoń Szczecin; **17.00** Teleexpress; **17.20** Pogoda; **17.30** Ojciec Mateusz (305): Matura; **18.30** Jaka to melodia?; **19.20** Sport

19.30 Wiadomości
20.05 Pogoda
20.15 Ludzie i bogowie (3): Operacja Klosz
21.15 Rolnik szuka żony seria 7
22.15 Zakochana Jedynka – Światło między oceanami – dramat, Nowa Zelandia/Wielka Brytania/USA 2016, reż.: Derek Cianfrance, wyk.: Alicia Vikander
00.25 Festiwal Niepokorni Niezłomni Wykłęci – Studio Festiwalowe 2020
00.50 Tomb Raider – film akcji, Wielka Brytania/USA 2018, reż.: Roar Uthaug, wyk.: Alicia Vikander
02.55 Burton i Taylor – dramat, Wielka Brytania 2013, reż.: Richard Laxton
04.25 Notacje – Danuta Grechuta. Gdyby nie Marek – cykl dokumentalny
04.35 Z pamięci
04.40 Zakończenie dnia

TVP 2

05.20 Barwy szczęścia (2291) – serial obyczajowy TVP; **05.50** Barwy szczęścia (2292) – serial obyczajowy TVP; **06.25** Barwy szczęścia (2293) – serial obyczajowy TVP; **06.55** Dla niesłyszących – M jak miłość (1527) – serial TVP; **07.40** Spiszmy się jak na rolników przystało!; **07.55** Pytanie na śniadanie – w tym: Pogoda Flesz; **11.05** Spiszmy się jak na rolników przystało!; **11.15** Ostoja – magazyn przyrodniczy; **11.45** The Voice of Poland s. XI – Przesłuchania w ciemno, Podlasie; **12.50** The Voice of Poland s. XI – Przesłuchania w ciemno, Łódzkie; **14.00** Familiada – teleturniej; **14.35** Koło fortuny; **15.15** Szansa na sukces. Eurowizja Junior 2020 – program muzyczny; **16.20** Przyjaciele na zawsze (4): Piotr Kupicha; **17.05** Jutro należy do nas (5) – serial, Francja 2017; **18.00** Panorama; **18.20** Pogoda; **18.25** Na dobre i na złe (781): Cisza przed burzą; **19.25** Na sygnale (272): Nie wyjdę za ciebie

20.00 Dar – film akcji, Australia/Chiny/USA 2015, reż.: Joel Edgerton, wyk.: Jason Bateman, Rebecca Hall, Joel Edgerton, Allison Tolman
21.55 Kino bez granic – Mróz – film fabularny, USA 2016, reż.: Diana Emily Ruth, wyk.: Annalise Basso, Devery Jacobs, David Ferry, Marcus Johns
23.45 Randki z mordercą – film fabularny, USA/Kanada 2019, reż.: Danny Buday, wyk.: Clare Kramer, Mia Topalian, Davdi Fumero
01.20 Virtuti – dramat wojenny, reż.: Jacek Butrymowicz, wyk.: Kazimierz Wysota, Dorota Pomykała, Arkadiusz Bazak, Zbigniew Buczkowski, Gustaw Lutkiewicz, Wojciech Wysocki
03.15 Zakończenie dnia

TVP INFO

05.55 Powitanie: Poranek; **05.59** Serwis Info Poranek – wiadomości z kraju i świata – w tym: Info Poranek, Pogoda, relacje korespondentów na temat sytuacji politycznej, społecznej; **06.21** Pogoda Info; **06.29** Serwis Info Poranek; **06.51** Pogoda Info; **06.59** Serwis Info Poranek; **07.21** Pogoda Info; **07.29** Serwis Info Poranek; **07.51** Pogoda Info; **07.59** Serwis Info Poranek; **08.22** Pogoda Info; **08.30** W Kontrze; **09.15** Serwis Info Poranek; **09.50** Woronicza 17; **10.59** Serwis Info Dzień weekend; **11.22** Pogoda Info; **11.29** Serwis Info Dzień weekend; **11.50** Salon dziennikarski; **12.30** Serwis Info Dzień weekend; **13.29** Serwis Info Dzień weekend; **13.59** Serwis Info Dzień weekend; **14.29** Serwis Info Dzień weekend; **14.52** Pogoda Info; **15.00** Debata Senior; **15.45** Okiem wiary; **16.15** Info Dzień; **17.00** Teleexpress; **17.15** Teleexpress Extra; **17.30** Dla niesłyszących: Teleexpress na deser; **18.00** Panorama; **18.18** Serwis Info Wieczór weekend; **18.30** Studio Zachód; **19.00** Głębia ostrości; **19.25** Serwis Info Wieczór weekend

19.30 Wiadomości
19.58 Gość Wiadomości
20.13 Minęła 20
21.00 W pełnym świetle
21.30 Serwis Info Wieczór weekend
21.43 Spiszmy się, jak na rolników przystało
21.50 Strefa starcia
23.00 Info Wieczór
23.55 Serwis Info Wieczór weekend
00.03 Wiadomości
00.31 Gość Wiadomości
00.58 Pogoda Info
01.08 Woronicza 17
02.11 Minęła 20
03.00 Serwis dla Polonii
04.03 Pogoda Info
04.06 Reportaż TVP Info
04.20 Filmy Dokumentalne TVP Info
05.13 Agrobiznes
05.30 Zakończenie dnia

TV TRWAM

06.00 Mojżesz – 10 przykazań; **06.50** Antarktyda; **07.45** Ocalić od zapomnienia; **07.50** Kolory Świętości; **07.55** Świat w obrazach; **08.00** Słowo Życia; **08.05** Polski Punkt Widzenia; **08.25** Święty na każdy dzień; **08.30** Z Parlamentu Europejskiego; **09.00** Edukacja przyrodniczo-leśna na terenie RDLP w Toruniu; **09.10** Spotkanie z M. Buczek; **09.15** Katecheza bpa Antoniego Długosza; **09.30** Msza Święta z kaplicy Cudownego Obrazu Matki Bożej Częstochowskiej na Jasnej Górze; **10.35** Niedziela; **10.40** Cuda Jezusa; **11.20** 100 cudownych miejsc na świecie; **11.30** Przyjaciele i bohaterowie; **12.00** Anioł Pański; **12.20** Wieś – to też Polska; **13.30** Papież Polak do Rodaków; **13.50** Żywe kamienie; **14.40** 100 cudownych miejsc na świecie; **14.50** Zambia; **15.00** Nie tylko klasycznie; **16.30** Koncert życzeń; **17.00** Zostań Żołnierzem RP; **17.15** Ivato; **17.30** Okiem kamery; **17.55** Kartka z kalendarza; **18.00** Anioł Pański; **18.05** Informacje dnia; **18.15** Rozmowy niedokończone

19.25 Święty na każdy dzień
19.30 Opowieści biblijne historie animowane z Nowego Testamentu
20.00 Informacje dnia
20.20 Różaniec – audycja modlitewna
20.50 Śladami historii
21.00 Apel Jasnogórski z kaplicy Cudownego Obrazu Matki Bożej na Jasnej Górze – transmisja
21.20 Informacje dnia
21.40 Retrospekcja
21.45 Sanktuarium Dobrej Matki Marsylczyków
22.40 Biegnę całym swoim sercem
22.50 Izba Pamięci Płk. Kuklińskiego
23.00 Jak my to widzimy
23.30 Tam, gdzie Bóg płacze
00.00 Programy powtórkowe

Dramat
ŚWIATŁO MIĘDZY OCEANAMI
TVP 1 – 22.15

Bohater wojenny Tom Sherbourne przyjmuje posadę latarnika na bezludnej wyspie u wybrzeży Australii. Wkrótce przybywa do niego ukochana żona Isabel. Zakochani żyją szczęśliwie w rytmie przypływów i odpływów oceanu. Ich największym, niespełnionym pragnieniem jest dziecko. Miesiące bezowocnych starań, dwa poronienia i pogłębiające się uczucie oddalenia zaczyna wpędzać Isabel w depresję. I wtedy zdarza się cud: do wybrzeży wyspy dobija mała łódź, na której pokładzie Tom znajduje martwego mężczyznę i żywe niemowlę. Pod namową Isabel, wiedziony odruchem serca, Tom łamie swoje surowe zasady i godzi się przyjąć dziecko jako własne. Szczęście świeżo upieczonych rodziców wkrótce zaczyna blaknąć, gdy okazuje się, że w okolicy zrozpaczona matka od miesięcy poszukuje zaginionego męża i maleńkiego dziecka.

TVN

04.55 Uwaga! – program interwencyjno-śledczy; **05.15** Mango – Telezakupy; **07.25** Nowa Maja w ogrodzie; **07.55** Akademia ogrodnika; **08.00** Dzień Dobry TVN; **11.30** Co za tydzień; **12.15** Usta Usta; **13.15** Kosmiczny wykop (1/26); **13.35** Kosmiczny wykop (2/26); **13.55** Bociany – komedia, USA 2016, reż.: Nicholas Stoller, Doug Sweetland, wyk.: Andy Samberg, Katie Crown; **15.45** Harry Potter i czara ognia – film przygodowy, USA/Wielka Brytania 2005, reż.: Mike Newell, wyk.: Rupert Grint, Emma Watson, Brendan Gleeson, Michael Gambon; **19.00** Fakty; **19.25** Sport; **19.35** Pogoda; **19.45** Uwaga!; **20.00** MasterChef; **21.30** Usta Usta; **22.30** Wyścig śmierci – film sensacyjny, USA/Niemcy/Wielka Brytania 2008, reż.: Paul W.S. Anderson, wyk.: Jason Statham, Joan Allen, Ian McShane, Tyrese Gibson; **00.40** Kuchenne rewolucje – program kulinarno-rozrywkowy; **01.45** Uwaga! – program interwencyjno-śledczy; **02.00** Noc Magii

POLSAT

06.00 Nowy dzień z Polsat News; **07.50** I żyli długo i zaplątani – USA 2012, reż.: Greno Nathan; **07.55** Księżniczka i Żaba – USA 2009, reż.: Ron Clements, John Musker; **10.10** Rybki z ferajny – USA 2004, reż.: Bibo Bergeron, Vicky Jenson; **12.00** Sezon na misia 2 – animacja, USA 2008, reż.: Matthew O'Callaghan, Todd Wilderman; **13.40** Ninja Warrior Polska – Polska 2020, reż.: Jan Beerend Kepinski, Joanna Sikora; **15.40** Twoja Twarz Brzmi Znajomo; **17.40** Nasz Nowy Dom; **18.50** Wydarzenia; **19.20** Sport; **19.25** Pogoda; **19.30** Państwo w Państwie; **20.00** Kabaret na żywo – Klinika Skeczów Meczących, odc. 3; **22.10** Love Island. Wyspa Miłości; **23.10** Krokodyl Dundee 2 – Australia 1988, reż.: John Cornell, wyk.: Paul Hogan, Linda Kozlowski, Ernie Dingo, John Meillon; **01.45** Kalwaria – Wielka Brytania/Irlandia 2014, reż.: John Michel McDonagh; **03.40** Tajemnice losu; **04.40** Disco Gramy; **05.25** Telezakupy TV Okazje

TVP 1

05.10 Przysięga (263) – serial obyczajowy, Turcja 2019; **06.00** Elif (822) – serial, Turcja 2017; **06.50** Spisz się, rolniku; **07.00** Transmisja Mszy Świętej z Sanktuarium Matki Bożej na Jasnej Górze; **07.30** Okiem Wiary; **08.00** Wiadomości; **08.10** Pogoda poranna; **08.15** Kwadrans polityczny; **08.40** Korona królów (392) – telenowela historyczna TVP; **09.15** Leśniczówka (253); **09.40** Ta jedyna (70) – serial obyczajowy, Portugalia 2015; **10.15** Komisarz Alex (92): Policjantów się nie całuje; **11.05** Ojciec Mateusz (147): Oskarżony; **12.00** Wiadomości; **12.10** Agrobiznes; **12.30** Agropogoda; **12.35** To się opłaca; **12.50** BBC w Jedynce – Błękitna planeta; **14.00** Elif (823); **15.00** Wiadomości; **15.10** Pogoda; **15.15** ALARM!; **15.35** Gra słów. Krzyżówka; **16.05** Przysięga (264); **17.00** Teleexpress; **17.20** Pogoda; **17.25** Jaka to melodia?; **18.00** Klan (3664); **18.30** Korona królów (393); **18.55** Jeden z dziesięciu; **19.25** Sport

19.30 Wiadomości
20.05 Pogoda
20.10 ALARM!
20.30 Leśniczówka (254)
21.00 Teatr Telewizji – Narty Ojca Świętego – spektakl teatralny, reż.: Piotr Cieplak, wyk.: Janusz Gajos, Władysław Kowalski, Jerzy Radziwiłowicz
22.45 Świat bez fikcji – Ścigając zło – film dokumentalny, Austria 2019, reż.: Friedrich Moser, Susanne Berger
00.30 Warto rozmawiać
01.30 Światło między oceanami – dramat, Nowa Zelandia/Wielka Brytania/USA 2016, reż.: Derek Cianfrance
03.50 Koronawirus. Globalne zagrożenie – film dokumentalny, Australia 2020
04.45 Notacje – Ks. Wacław Oszajca SJ. Dylematy moralne
04.55 Zakończenie dnia

TVP 2

04.55 Cafe piosenka – talk-show; **05.20** Cafe piosenka – talk-show; **05.55** Doktor z alpejskiej wioski – nowy rozdział (119): Inna kobieta, część 1 – serial, Niemcy 2016; **06.45** Coś dla Ciebie; **07.10** Spiszmy się jak na rolników przystało!; **07.15** Familiada – teleturniej; **07.55** Pytanie na śniadanie – w tym: Panorama Flesz i Pogoda Flesz; **10.45** Panorama; **10.50** Pytanie na śniadanie; **11.15** Spiszmy się jak na rolników przystało!; **11.25** Rodzinka.pl (248): Żuraw i czapla – serial komediowy TVP; **11.55** Barwy szczęścia (2293) – serial obyczajowy TVP; **12.30** Koło fortuny – teleturniej; **13.05** Va Banque; **13.35** Uzdrowisko (20) – telenowela dokumentalna TVP; **14.05** Coś dla Ciebie; **14.30** Operacja Zdrowie; **15.10** Doktor z alpejskiej wioski – nowy rozdział (128): Obce serce, część 2; **16.00** Koło fortuny; **16.35** Familiada; **17.10** Więzień miłości (397); **18.00** Panorama; **18.20** Pogoda; **18.30** Va Banque; **19.00** Uzdrowisko (21)

19.35 Barwy szczęścia (2293) – serial obyczajowy TVP
20.10 Barwy szczęścia (2294)
20.45 Kulisy serialu M jak miłość
20.55 M jak miłość (1528) – serial TVP
21.50 O mnie się nie martw (**12/13**) – serial komediowy TVP
22.50 Deep State: tajny układ (2) – Wielka Brytania 2018
23.50 Łagodna – dramat, Rosja/Francja 2017, reż.: Siergiej Łoznica, wyk.: Wasilina Makowcewa, Valeriu Andriuta, Lija Achiedżakowa
02.20 Warto kochać (26) – serial TVP
03.20 Mróz – film fabularny, USA 2016, reż.: Diana Emily Ruth, wyk.: Annalise Basso, Devery Jacobs, David Ferry, Marcus Johns
04.50 Zakończenie programu

TVP INFO

05.35 Powitanie: Poranek; **05.39** Serwis Info Poranek – wiadomości z kraju i świata – w tym: Info Poranek, Pogoda, relacje korespondentów; **05.59** Serwis Info Poranek; **06.30** Serwis Info Poranek; **07.00** Serwis Info Poranek; **07.12** Jedziemy; **07.50** Agrobiznes; **07.55** Agropogoda; **08.00** Jedziemy dalej; **08.15** Serwis Info Poranek; **08.18** Minęła 8; **09.00** Serwis Info Poranek; **09.11** Minęła 9; **10.00** Serwis Info Poranek; **10.59** Serwis Info Dzień; **12.00** Info Raport; **13.29** Serwis Info Dzień; **13.50** Pogoda Info; **13.59** Serwis Info Dzień; **14.29** Serwis Info Dzień; **14.49** Pogoda Info; **14.59** Dla niesłyszących: Serwis Info Dzień; **15.29** Info Dzień, w tym wiadomości z kraju i świata; **15.53** Pogoda Info; **15.59** Info Dzień; **17.00** Teleexpress; **17.15** Teleexpress Extra; **17.30** Dla niesłyszących: O co chodzi; **18.00** Panorama; **18.20** Panorama opinii; **18.37** O tym się mówi

19.30 Wiadomości
19.58 Gość Wiadomości
20.13 Minęła 20
21.00 Nie da się ukryć
21.25 Serwis Info Wieczór
21.41 Spiszmy się, jak na rolników przystało
21.50 W tyle wizji
22.25 Serwis Info Wieczór
22.30 W tyle wizji Extra
23.00 Info Wieczór
23.30 W akcji
23.55 Serwis Info Wieczór
00.03 Wiadomości
00.31 Gość Wiadomości
00.56 Pogoda Info
01.00 Minęła 20
01.55 W tyle wizji
02.30 Serwis Info Wieczór
02.35 W tyle wizji Extra
03.00 Serwis dla Polonii
04.01 Pogoda Info
04.05 Taśmy bezpieki
04.30 Taśmy bezpieki
04.55 Reportaż TVP INFO
05.17 Agrobiznes
05.30 Zakończenie dnia

TV TRWAM

06.00 Cuda Jezusa; **06.40** Biegnę całym swoim sercem; **06.50** Izba Pamięci Płk. Kuklińskiego; **07.00** Sanktuarium Dobrej Matki Marsylczyków; **07.50** Kolory Świętości; **07.55** Świat w obrazach; **08.00** Informacje dnia; **08.15** Wieś – to też Polska; **09.25** Słowo Życia; **09.30** Opowieści biblijne – historie animowane z Nowego Testamentu; **10.00** Informacje dnia; **10.15** Rozmowy niedokończone; **11.25** 100 cudownych miejsc na świecie; **11.35** Przyroda w Obiektywie; **11.50** Kolory Świętości; **11.55** Święty na każdy dzień; **12.00** Anioł Pański; **12.03** Informacje dnia; **12.20** Jezus – Królestwo bez granic; **12.50** Galilejczyk; **13.20** 100 cudownych miejsc na świecie; **13.30** Msza Święta z kaplicy Cudownego Obrazu Matki Bożej Częstochowskiej na Jasnej Górze; **14.30** Cena nadziei; **15.50** Ma się rozumieć; **16.00** Informacje dnia; **16.10** Sanktuaria polskie; **16.30** Zew natury; **16.55** Świadkowie; **17.20** Edukacja przyrodniczo-leśna na terenie RDLP w Toruniu; **17.30** Spotkanie Rodziny Radia Maryja w Sanktuarium MB Objawiającej Cudowny Medalik. Zakopane – Olcza

19.25 Kartka z kalendarza
19.30 Opowieści Starego Testamentu
20.00 Informacje dnia
20.20 Różaniec – audycja modlitewna
20.50 Śladami historii
21.00 Apel Jasnogórski z kaplicy Cudownego Obrazu Matki Bożej Częstochowskiej na Jasnej Górze
21.20 Informacje dnia
21.40 Polski Punkt Widzenia
22.00 Stan bezpieczeństwa państwa
22.10 Mojżesz – 10 przykazań
23.00 Spuścizna św. Wincentego a Paulo
23.25 Filmowe Życiorysy
23.50 100 cudownych miejsc na świecie
00.00 Programy powtórkowe

TVN

04.50 Uwaga! – program interwencyjno-śledczy; **05.05** Nowa Maja w ogrodzie; **05.35** Akademia ogrodnika; **05.45** Mango – Telezakupy; **07.00** Kuchenne rewolucje – program kulinarno-rozrywkowy; **08.00** Dzień Dobry TVN; **11.35** Misja ratunkowa; **12.15** Ukryta prawda – program obyczajowy; **13.15** Szpital – program obyczajowy; **14.15** Detektywi; **14.50** Detektywi; **15.25** Detektywi; **16.00** Szpital; **17.00** Kuchenne rewolucje – program kulinarno-rozrywkowy; **18.00** Ukryta prawda – program obyczajowy; **19.00** Fakty; **19.25** Uwaga! Koronawirus; **19.35** Sport; **19.45** Pogoda; **19.55** Uwaga!; **20.10** Doradca smaku; **21.15** Na Wspólnej (3096); **20.55** Milionerzy – teleturniej; **21.30** Projekt Lady; **22.30** Przetrwanie – film sensacyjny, USA 2011, reż.: Joe Carnahan, wyk.: Liam Neeson, Frank Grillo; **01.00** Chyłka – Kasacja; **02.00** Co za tydzień; **02.45** Zabójcza broń; **03.40** Uwaga – program interwencyjno-śledczy; **04.00** Noc Magii

POLSAT

06.00 Nowy dzień z Polsat News; **08.40** Malanowski i Partnerzy – wyk.: Bronisław Cieślak, Marek Krupski, Anna Lucińska; **09.10** Malanowski i Partnerzy; **09.40** Sekrety rodziny; **10.40** Dlaczego ja? – program obyczajowy; **11.40** Gliniarze; **12.40** Dzień, który zmienił moje życie; **13.40** Trudne sprawy – program obyczajowy; **14.40** Dlaczego ja?; **15.50** Wydarzenia; **16.10** Pogoda; **16.15** Interwencja; **16.30** Na ratunek 112; **17.00** Gliniarze; **18.00** Pierwsza miłość (3078); **18.50** Wydarzenia; **19.30** Gość Wydarzeń; **19.45** Sport; **19.55** Pogoda; **20.05** Transporter 2 – film akcji, USA/Francja 2005, reż.: Louis Leterrier, wyk.: Jason Statham; **22.00** Love Island. Wyspa miłości; **23.05** Zdrady; **00.05** Siła rażenia – film akcji, USA/Wielka Brytania/Rumunia 2006, reż.: Michael Keusch; **02.05** Gwiazd naszych wina – USA 2014, reż.: Josh Boone, wyk.: Elgort Ansel, Laura Dern, Nat Wolff; **04.40** Disco Gramy; **05.25** Telezakupy TV Okazje

Film dokumentalny
ŚCIGAJĄC ZŁO

TVP 1 – 22.45

W ostatnich latach doszło do wielu ataków terrorystycznych w miejscach publicznych. Tragedie wydarzyły się w krajach, gdzie obowiązują surowe przepisy dotyczące bezpieczeństwa. Prawie wszyscy terroryści byli znani policji albo służbom bezpieczeństwa. Byli aktywni na portalach społecznościowych, zamieszczali w korespondencji radykalne treści. Autorzy dokumentu zastanawiają się, dlaczego służby odpowiadające za bezpieczeństwo zawiodły. W filmie zawarto m.in. wypowiedzi Edwarda Snowdena i ekspertów w dziedzinie walki z terroryzmem.

TVP 1

05.10 Przysięga (264) – serial obyczajowy, Turcja 2019; **06.00** Elif (823) – serial, Turcja 2017; **06.50** Spisz się, rolniku – felieton; **07.00** Transmisja Mszy Świętej z Sanktuarium Matki Bożej na Jasnej Górze; **07.30** Agape; **08.00** Wiadomości; **08.10** Pogoda poranna; **08.15** Kwadrans polityczny; **08.40** Korona królów (393) – telenowela historyczna TVP; **09.15** Leśniczówka (254); **09.45** Ta jedyna (71) – serial obyczajowy, Portugalia 2015; **10.15** Komisarz Alex (93): Klątwa mumii; **11.05** Ojciec Mateusz (148): Ślady przeszłości; **12.00** Wiadomości; **12.10** Agrobiznes; **12.30** Agropogoda; **12.35** Magazyn Rolniczy; **12.55** Natura w Jedynce; **14.00** Elif (824); **15.00** Wiadomości; **15.10** Pogoda; **15.15** ALARM!; **15.35** Gra słów. Krzyżówka; **16.05** Przysięga (265); **17.00** Teleexpress; **17.20** Pogoda; **17.25** Jaka to melodia?; **18.00** Klan (3665); **18.30** Korona królów (394); **18.55** Jeden z dziesięciu; **19.25** Sport
19.30 Wiadomości
20.05 Pogoda
20.10 ALARM!
20.30 Leśniczówka (255) – wyk.: Jolanta Fraszyńska, Marek Bukowski, Przemysław Bluszcz, Anna Seniuk, Beata Fido
21.00 Motel Polska (3)
21.55 Magazyn Ekspresu Reporterów
23.00 Ocaleni – reality show
00.00 Festiwal Niepokorni Niezłomni Wyklęci – Gala zamknięcia 2020
00.55 Białe noce – dramat, USA 1985, reż.: Taylor Hackford, wyk.: Isabella Rossellini, Florence Faure, Michaił Barysznikow
03.20 Randka z zabójcą – film fabularny, Francja 2017, reż.: Maxwell McGuire, wyk.: Jessalyn Gilsig, Jon Car Vandenbygaart, Hannah Vandenbygaart
04.50 Zakończenie dnia

TVP 2

04.55 Cafe piosenka – talk-show; **05.20** Cafe piosenka – talk-show; **05.55** Doktor z alpejskiej wioski – nowy rozdział (120): Inna kobieta, część 2 – serial, Niemcy 2016; **06.45** Ugoda sandomierska; **07.10** Spiszmy się jak na rolników przystało!; **07.20** Familiada – teleturniej; **07.55** Pytanie na śniadanie – w tym: Panorama Flesz i Pogoda Flesz; **10.40** Panorama; **10.50** Pytanie na śniadanie; **11.15** Spiszmy się jak na rolników przystało!; **11.25** Rodzinka.pl (249): Nasza klasa – serial komediowy TVP; **11.55** Barwy szczęścia (2294); **12.30** Koło fortuny; **13.05** Va Banque; **13.35** Uzdrowisko (21) – telenowela dokumentalna TVP; **14.10** Dla niesłyszących – M jak miłość (1528); **15.10** Doktor z alpejskiej wioski – nowy rozdział (129): Rodzinna burza, część 1; **16.00** Koło fortuny; **16.35** Familiada – teleturniej; **17.10** Więzień miłości (398); **18.00** Panorama; **18.20** Pogoda; **18.30** Va Banque – teleturniej; **19.00** Uzdrowisko (22)
19.35 Barwy szczęścia (2294)
20.10 Barwy szczęścia (2295)
20.40 Kulisy serialu M jak miłość
20.55 M jak miłość (1529)
21.50 Czerwona królowa (4) – serial, Ukraina/Rosja 2015
23.00 Ludzkie historie – A w oddali ujadały psy – film dokumentalny, Dania/Szwecja/Finlandia 2017, reż.: Simon Lereng Wilmont
00.10 O mnie się nie martw (**12/13**)
01.00 Rodzinka.pl (135)
01.35 Paradoks (9): Oaza spokoju
02.25 Nieracjonalny mężczyzna – komedia, USA 2015, reż.: Woody Allen, wyk.: Joaquin Phoenix, Emma Stone, Parker Posey
04.05 Sekrety budapeszteńskich jaskiń – film dokumentalny, Węgry 2017
04.55 Zakończenie programu

TVP INFO

05.35 Powitanie – Poranek; **05.39** Serwis Info Poranek – wiadomości z kraju i świata – w tym: Info Poranek, Pogoda, relacje korespondentów; **05.59** Serwis Info Poranek; **06.30** Serwis Info Poranek; **07.00** Serwis Info Poranek; **07.12** Jedziemy; **07.50** Agrobiznes; **07.55** Agropogoda; **08.00** Jedziemy dalej; **08.15** Serwis Info Poranek; **08.18** Minęła 8; **09.00** Serwis Info Poranek; **09.11** Minęła 9; **10.00** Serwis Info Poranek; **10.59** Serwis Info Dzień; **12.00** Info Raport; **13.29** Serwis Info Dzień; **13.50** Pogoda Info; **13.59** Serwis Info Dzień; **14.29** Serwis Info Dzień; **14.49** Pogoda Info; **14.59** Dla niesłyszących: Serwis Info Dzień; **15.29** Info Dzień, w tym wiadomości z kraju i świata; **15.54** Pogoda Info; **15.59** Info Dzień; **17.00** Teleexpress; **17.15** Teleexpress Extra; **17.30** Dla niesłyszących: O co chodzi; **18.00** Panorama; **18.20** Panorama opinii; **18.37** O tym się mówi
19.30 Wiadomości
19.58 Gość Wiadomości
20.13 Minęła 20
21.00 Nie da się ukryć
21.25 Serwis Info Wieczór
21.41 Spiszmy się, jak na rolników przystało
21.50 W tyle wizji
22.25 Serwis Info Wieczór
22.30 W tyle wizji Extra
23.00 Info Wieczór
23.30 W akcji
23.55 Serwis Info Wieczór
00.03 Wiadomości
00.31 Gość Wiadomości
00.56 Pogoda Info
01.00 Minęła 20
01.50 Pogoda Info
01.55 W tyle wizji
02.30 Serwis Info Wieczór
02.35 W tyle wizji Extra
03.00 Serwis dla Polonii
04.01 Pogoda Info
04.05 Taśmy bezpieki
04.30 Taśmy bezpieki
04.56 wojsko-polskie.pl
05.17 Agrobiznes
05.30 Zakończenie dnia

TV TRWAM

06.00 Mojżesz – 10 przykazań; **06.50** 100 cudownych miejsc na świecie; **07.00** Śladami Apostoła Pawła; **07.50** Kolory Świętości; **07.55** Świat w obrazach; **08.00** Informacje dnia; **08.15** Polski Punkt Widzenia; **08.35** Słowo Życia; **08.40** Świadkowie; **09.10** Papież Polak do Rodaków; **09.30** Spuścizna św. Wincentego a Paulo; **10.00** Informacje dnia; **10.15** Jak my to widzimy; **10.45** Wakacje z Chopinem; **11.00** Święcenia biskupie ks. bp. Karola Kulczyckiego SDS, biskupa diecezji Port Pirie w Australii. Trzebinia; **13.00** Toliara; **13.20** 100 cudownych miejsc na świecie; **13.30** Msza Święta z kaplicy Cudownego Obrazu Matki Bożej Częstochowskiej na Jasnej Górze; **14.30** Dzieci Andersa; **15.35** Kazembe; **15.50** Ma się rozumieć; **16.00** Informacje dnia; **16.10** Jestem mamą; **16.30** Kalejdoskop Młodych; **16.50** 100 cudownych miejsc na świecie; **17.00** Z nami bezpiecznie; **17.10** Prosto o gospodarce; **17.30** Okiem kamery; **17.55** Kartka z kalendarza; **18.00** Anioł Pański;
18.05 Informacje dnia
18.15 Rozmowy niedokończone
19.25 Święty na każdy dzień
19.30 Każdy maluch to potrafi
19.45 Modlitwa z telefonicznym udziałem dzieci
20.00 Informacje dnia
20.20 Różaniec – audycja modlitewna
20.50 Śladami historii
21.00 Apel Jasnogórski z kaplicy Cudownego Obrazu Matki Bożej Częstochowskiej na Jasnej Górze
21.20 Informacje dnia
21.40 Polski Punkt Widzenia
22.00 Paweł VI. Papież czasów burzy
23.40 Do morza przez serca Kaszubów
00.00 Programy powtórkowe

Dramat
BIAŁE NOCE
TVP 1 – 00.55

Pełen namiętności język tańca spotyka się ze światową polityką. Michaił Barysznikow w roli legendarnego tancerza radzieckiego, Nikołaja Rodczenki, który ucieka na Zachód, ale okrutna ironia losu sprowadza go z powrotem do ojczyzny. Raymond Greenwood, pracujący dla KGB amerykański dezerter, ma za zadanie nie dopuścić do jego kolejnej ucieczki. Ale Rosjanin wie, że właśnie Greenwood jest jedyną osobą, która mogłaby mu pomóc w przedarciu się jeszcze raz przez żelazną kurtynę.

TVN

05.15 Uwaga! – program interwencyjno-śledczy; **05.35** Mango – Telezakupy; **06.50** Kuchenne rewolucje – program kulinarno-rozrywkowy; **07.50** Doradca smaku; **08.00** Dzień Dobry TVN; **11.30** Dieta czy cud?; **12.15** Ukryta prawda – program obyczajowy; **13.15** Szpital – program obyczajowy; **14.15** Detektywi; **14.50** Detektywi; **15.25** Milionerzy **16.00** Szpital; **17.00** Kuchenne rewolucje – program kulinarno-rozrywkowy; **18.00** Ukryta prawda – program obyczajowy; **19.00** Fakty; **19.25** Uwaga! Koronawirus; **19.35** Sport; **19.45** Pogoda; **19.55** Uwaga! – program interwencyjno-śledczy; **20.10** Doradca smaku; **20.15** Na Wspólnej (3097) – serial obyczajowy; **20.55** Milionerzy – teleturniej; **21.30** Chyłka – Kasacja; **22.30** Kuba Wojewódzki – talk-show; **23.30** Superwizjer – magazyn reporterów; **00.05** 36,6; **01.05** Projekt Lady; **02.05** Uprowadzona; **03.05** Uwaga! – program interwencyjno-śledczy; **03.25** Noc Magii

POLSAT

06.00 Nowy dzień z Polsat News; **08.40** Malanowski i Partnerzy – program obyczajowy, wyk.: Bronisław Cieślak, Marek Krupski; **09.10** Malanowski i Partnerzy – program obyczajowy; **09.40** Sekrety rodziny – program obyczajowy; **10.40** Dlaczego ja? – program obyczajowy; **11.40** Gliniarze – wyk.: Arkadiusz Krygier, Tomasz Skrzypniak, Ewelina Ruckgaber; **12.40** Dzień, który zmienił moje życie; **13.40** Trudne sprawy; **14.40** Dlaczego ja? – program obyczajowy; **15.50** Wydarzenia; **16.10** Pogoda; **16.15** Interwencja; **16.30** Na ratunek 112; **17.00** Gliniarze; **18.00** Pierwsza miłość (3079); **18.50** Wydarzenia; **19.30** Gość Wydarzeń; **19.45** Sport; **19.55** Pogoda; **20.05** Ninja Warrior Polska; **22.10** Love Island. Wyspa miłości; **23.10** Zdrady; **00.25** Godzilla – thriller s.f., USA 1998, reż.: Roland Emmerich; **03.05** Cloverfield Lane 10 – thriller s.f., USA 2016, reż.: Dan Trachtenberg; **04.40** Disco Gramy; **05.25** Telezakupy TV Okazje

TVP 1

05.10 Przysięga (265) – serial obyczajowy, Turcja 2019; **06.00** Elif (824) – serial, Turcja 2017; **06.50** Spisz się, rolniku – felieton; **07.00** Transmisja Mszy Świętej z Sanktuarium Matki Bożej na Jasnej Górze; **07.30** Rodzinny ekspres – Małżeństwa w rozłące; **08.00** Wiadomości; **08.10** Pogoda poranna; **08.15** Kwadrans polityczny; **08.40** Korona królów (394) – telenowela historyczna TVP; **09.15** Leśniczówka (255); **09.45** Ta jedyna (72); **10.15** Komisarz Alex (94): Czarownice; **11.05** Ojciec Mateusz (149): Magiczne zwierciadło; **12.00** Wiadomości; **12.10** Agrobiznes; **12.35** Agropogoda; **12.40** Rok w ogrodzie Extra; **12.55** Natura w Jedynce; **14.00** Elif (825); **15.00** Wiadomości; **15.10** Pogoda; **15.15** ALARM!; **15.35** Gra słów. Krzyżówka; **16.05** Przysięga (266); **17.00** Teleexpress; **17.20** Pogoda; **17.25** Jaka to melodia?; **18.00** Klan (3666) – telenowela TVP; **18.30** Korona królów (395); **18.55** Jeden z dziesięciu; **19.25** Sport

19.30 Wiadomości
20.05 Pogoda
20.10 ALARM!
20.30 Leśniczówka (256)
21.00 Wielki Test o Janie Matejce
22.30 Historia bez tajemnic – Kornel – film dokumentalny, Polska 2019, reż.: Piotr Kuciński
23.30 Ludzie i bogowie (3): Operacja Klosz
00.25 Randka z zabójcą – film fabularny, Francja 2017, reż.: Maxwell McGuire, wyk.: Jessalyn Gilsig, Jon Car Vandenbygaart, Hannah Vandenbygaart
02.00 Okupowani (4): Lipiec – serial, Szwecja/Norwegia 2015
02.55 wojsko-polskie.pl – reportaż
03.15 Terytorialsi
03.30 Wiedźmy (3/13): Klin wychowawczy
04.25 Notacje – Bolesław Sulik. Warto być odważnym
04.45 Zakończenie dnia

TVP 2

05.20 Cafe piosenka – talk-show; **05.50** Doktor z alpejskiej wioski – nowy rozdział (121): Trudna miłość, część 1 – serial, Niemcy 2016; **06.45** Pożyteczni.pl; **07.10** Spiszmy się jak na rolników przystało!; **07.20** Familiada – teleturniej; **07.55** Pytanie na śniadanie – w tym: Panorama Flesz i Pogoda Flesz; **10.45** Panorama; **10.50** Pytanie na śniadanie; **11.15** Spiszmy się jak na rolników przystało!; **11.25** Rodzinka.pl (250): Ping-pong – serial komediowy TVP; **11.55** Barwy szczęścia (2295) – serial obyczajowy TVP; **12.30** Koło fortuny – teleturniej; **13.05** Va Banque – teleturniej; **13.35** Uzdrowisko (22) – telenowela dokumentalna TVP; **14.10** Dla niesłyszących – M jak miłość (1529) – serial TVP; **15.10** Doktor z alpejskiej wioski – nowy rozdział (130): Rodzinna burza, część 2; **16.00** Koło fortuny; **16.35** Familiada; **17.10** Więzień miłości (399); **18.00** Panorama; **18.20** Pogoda; **18.30** Va Banque – teleturniej; **19.00** Uzdrowisko (23)

19.35 Barwy szczęścia (2295)
20.10 Barwy szczęścia (2296)
20.40 Kulisy seriali „Na dobre i na złe" i „Na sygnale"
20.55 Na dobre i na złe (782): Kto tchórzem, kto bohaterem
21.55 Na sygnale (273): Do końca życia
22.35 Kino relaks – Miłość i inne używki – film obyczajowy, USA 2010, reż.: Edward Zwick, wyk.: Anne Hathaway, Jake Gyllenhaal, Oliver Platt, Judy Greer
00.35 Doktor Foster (5) – serial, Wielka Brytania 2016
01.45 Pajęcza sieć. Drugie imperium brytyjskie – film dokumentalny, Wielka Brytania 2017, reż.: Michael Oswald
02.55 Miasto skarbów (2): Twarz Marylin Monroe – serial kryminalny TVP
03.45 Zakończenie dnia

TVP INFO

05.35 Powitanie: Poranek; **05.39** Serwis Info Poranek – wiadomości z kraju i świata – w tym: Info Poranek, Pogoda, relacje korespondentów; **05.59** Serwis Info Poranek; **06.30** Serwis Info Poranek; **07.00** Serwis Info Poranek; **07.12** Jedziemy; **07.50** Agrobiznes; **07.55** Agropogoda; **08.00** Jedziemy dalej; **08.15** Serwis Info Poranek; **08.18** Minęła 8; **09.00** Serwis Info Poranek; **09.11** Minęła 9; **10.00** Serwis Info Poranek; **10.59** Serwis Info Dzień; **12.00** Info Raport; **13.29** Serwis Info Dzień; **13.50** Pogoda Info; **13.59** Serwis Info Dzień; **14.29** Serwis Info Dzień; **14.49** Pogoda Info; **14.59** Dla niesłyszących: Serwis Info Dzień; **15.29** Info Dzień, w tym wiadomości z kraju i świata; **15.54** Pogoda Info; **15.59** Info Dzień; **17.00** Teleexpress; **17.15** Teleexpress Extra; **17.30** Dla niesłyszących: O co chodzi; **18.00** Panorama; **18.20** Panorama opinii; **18.37** O tym się mówi

19.30 Wiadomości
19.58 Gość Wiadomości
20.13 Minęła 20
21.00 Nie da się ukryć
21.25 Serwis Info Wieczór
21.41 Spiszmy się, jak na rolników przystało
21.50 W tyle wizji
22.25 Serwis Info Wieczór
22.30 W tyle wizji Extra
23.00 Info Wieczór
23.30 W akcji
23.55 Serwis Info Wieczór
00.03 Wiadomości
00.31 Gość Wiadomości
00.56 Pogoda Info
01.00 Minęła 20
01.50 Pogoda Info
01.55 W tyle wizji
02.30 Serwis Info Wieczór
02.35 W tyle wizji Extra
04.01 Pogoda Info
04.05 Taśmy bezpieki
04.30 Taśmy bezpieki
04.56 Reportaż TVP
05.14 Agrobiznes
05.30 Zakończenie dnia

TV TRWAM

06.00 Paweł VI. Papież czasów burzy; **07.40** 100 cudownych miejsc na świecie; **07.50** Kolory Świętości; **07.55** Świat w obrazach; **08.00** Informacje dnia; **08.15** Polski Punkt Widzenia; **08.40** Słowo Życia; **08.45** Każdy maluch to potrafi; **09.00** Kalejdoskop Młodych; **09.20** 20 lat dla świata. Pasja pomagania; **09.45** Święty na każdy dzień; **09.50** Z nami bezpiecznie; **10.00** Audiencja Generalna; **11.00** Świat na wyciągnięcie ręki; **11.25** Śladami historii; **11.30** Co by było, gdyby zwierzęta mówiły?; **11.40** Prosto o gospodarce; **12.00** Anioł Pański; **12.03** Informacje dnia; **12.20** Dzieci Andersa; **13.30** Msza Święta z kaplicy Cudownego Obrazu Matki Bożej Częstochowskiej na Jasnej Górze; **14.30** Rzeka życia; **15.50** Ma się rozumieć; **16.00** Informacje dnia; **16.10** Na zdrowie; **16.30** Regał; **17.00** Po stronie prawdy; **17.30** Okiem kamery; **17.55** Kartka z kalendarza; **18.00** Anioł Pański;

18.05 Informacje dnia
18.15 Rozmowy niedokończone
19.25 Święty na każdy dzień
19.30 Brat Franciszek
20.00 Informacje dnia
20.20 Różaniec – audycja modlitewna
20.50 Myśląc Ojczyzna
21.00 Apel Jasnogórski z kaplicy Cudownego Obrazu Matki Bożej Częstochowskiej na Jasnej Górze – transmisja
21.20 Informacje dnia
21.40 Polski Punkt Widzenia
22.00 Niepodzielny
00.00 Programy powtórkowe

TVN

05.15 Uwaga! – program interwencyjno-śledczy; **05.35** Mango – Telezakupy; **06.50** Kuchenne rewolucje – program kulinarno-rozrywkowy; **07.50** Doradca smaku; **08.00** Dzień Dobry TVN; **11.30** Dieta czy cud?; **12.15** Ukryta prawda – program obyczajowy; **13.15** Szpital – program obyczajowy; **14.15** Detektywi; **14.50** Detektywi; **15.25** Milionerzy – teleturniej; **16.00** Szpital; **17.00** Kuchenne rewolucje – program kulinarno-rozrywkowy; **18.00** Ukryta prawda – program obyczajowy; **19.00** Fakty; **19.25** Uwaga! Koronawirus; **19.35** Sport; **19.45** Pogoda; **19.55** Uwaga!; **20.10** Doradca smaku; **20.15** Na Wspólnej (3098) – serial obyczajowy; **20.55** Milionerzy – teleturniej; **21.30** Top Model; **23.00** W jak wendeta – film sensacyjny, USA/Wielka Brytania/Niemcy 2005, reż.: James McTeigue, wyk.: Natalie Portman, Hugo Waeving; **01.50** Superwizjer – magazyn reporterów; **02.25** 25 lat niewinności. Sprawa Tomka Komendy; **02.55** Uwaga! – program interwencyjno-śledczy; **02.40** Noc Magii

POLSAT

06.00 Nowy dzień z Polsat News; **08.40** Malanowski i Partnerzy – program obyczajowy, wyk.: Bronisław Cieślak, Marek Krupski, Anna Lucińska; **09.10** Malanowski i Partnerzy; **09.40** Sekrety rodziny – program obyczajowy; **10.40** Dlaczego ja? – program obyczajowy; **11.40** Gliniarze – wyk.: Arkadiusz Krygier; **12.40** Dzień, który zmienił moje życie; **13.40** Trudne sprawy – program obyczajowy; **14.40** Dlaczego ja? – program obyczajowy; **15.50** Wydarzenia; **16.10** Pogoda; **16.15** Interwencja; **16.30** Na ratunek 112; **17.00** Gliniarze; **18.00** Pierwsza miłość (3080); **19.30** Gość Wydarzeń; **19.45** Sport; **19.55** Pogoda; **20.05** Nasz Nowy Dom; **21.05** Kabaret na dobry wieczór. Paranienormalni Show, odc.5; **22.10** Love Island. Wyspa miłości; **23.10** Zdrady; **00.10** Zoolander 2 – komedia, USA 2016, reż.: Ben Stiller; **02.20** Grand Budapest Hotel – USA 2014, reż.: Anderson Wes; **04.40** Disco Gramy; **05.25** Telezakupy TV Okazje

Film obyczajowy **MIŁOŚĆ I INNE UŻYWKI**

TVP 2 – 22.35

Nominowani do Oscara Jake Gyllenhaal i Anne Hathaway wystąpili razem w śmiesznej i pozytywnie uzależniającej komedii. Hathaway rozjaśnia ekran, wcielając się w postać uduchowionej Maggie, która w osobie Jamiego rozpoznaje swoją drugą połówkę. Oboje szybko decydują się na związek bez zobowiązań i szybko odkrywają, że łączy ich wielka chemia. Jednak bez względu na to, jak bardzo chcą zachować status swojego związku, Maggie i Jamie padają ofiarą najsilniejszego narkotyku... miłości!

TVP 1

05.10 Przysięga (266) – serial obyczajowy, Turcja 2019; **06.00** Elif (825) – serial, Turcja 2017; **06.50** Spisz się, rolniku; **07.00** Transmisja Mszy Świętej z Sanktuarium Matki Bożej na Jasnej Górze; **07.30** Coś dla Ciebie; **08.00** Wiadomości; **08.10** Pogoda poranna; **08.15** Kwadrans polityczny; **08.40** Korona królów (395) – telenowela historyczna TVP; **09.15** Leśniczówka (256); **09.40** Ta jedyna (73) – serial obyczajowy, Portugalia 2015; **10.15** Komisarz Alex (95): Śmiertelna fascynacja; **11.05** Ojciec Mateusz (150): Powrót; **12.00** Wiadomości; **12.10** Agrobiznes; **12.30** Agropogoda; **12.35** To się opłaca; **12.50** Natura w Jedynce; **14.00** Elif (826); **15.00** Wiadomości; **15.10** Pogoda; **15.15** ALARM!; **15.35** Gra słów. Krzyżówka; **16.05** Przysięga (267); **16.50** Zapowiedź Teleexpress; **17.00** Teleexpress; **17.20** Pogoda; **17.25** Jaka to melodia?; **18.00** Klan (3667); **18.30** Korona królów (396); **18.55** Jeden z dziesięciu; **19.25** Sport

19.30 Wiadomości
20.05 Pogoda
20.10 ALARM! – magazyn interwencyjno-śledczy
20.30 Leśniczówka (257) – wyk.: Jolanta Fraszyńska, Marek Bukowski, Przemysław Bluszcz, Anna Seniuk
20.55 Ojciec Mateusz (306) – serial kryminalny TVP, wyk.: Artur Żmijewski, Piotr Polk, Michał Piela, Kinga Preis
21.40 Sprawa dla reportera
22.30 Magazyn śledczy Anity Gargas
23.05 Magazyn kryminalny 997
23.50 Motel Polska
00.50 Tanie Dranie – Moroz i Kłopotowski komentują świat – talk-show
01.30 Ja wam pokażę! – serial obyczajowy TVP
02.30 Sfora (4/9)
03.35 Sprawa dla reportera
04.30 Magazyn śledczy Anity Gargas – magazyn

TVP 2

04.55 Cafe piosenka – talk-show; **05.20** Cafe piosenka – talk-show; **05.50** Doktor z alpejskiej wioski – nowy rozdział (122): Trudna miłość, część 2 – serial, Niemcy 2016; **06.45** Operacja Zdrowie!; **07.10** Spiszmy się jak na rolników przystało!; **07.20** Familiada; **07.55** Pytanie na śniadanie – w tym: Panorama Flesz i Pogoda Flesz; **10.40** Panorama; **10.50** Pytanie na śniadanie; **11.20** Spiszmy się jak na rolników przystało!; **11.25** Rodzinka.pl (251): Estetycznie i higienicznie – serial komediowy TVP; **11.55** Barwy szczęścia (2296) – serial obyczajowy TVP; **12.30** Koło fortuny – teleturniej; **13.05** Va Banque; **13.35** Uzdrowisko (23); **14.10** Na dobre i na złe (782): Kto tchórzem, kto bohaterem; **15.10** Doktor z alpejskiej wioski – nowy rozdział (131): Powrót do życia, część 1; **16.00** Koło fortuny; **16.35** Familiada; **17.10** Więzień miłości (400); **18.00** Panorama; **18.25** Pogoda; **18.30** Va Banque; **19.00** Uzdrowisko (24)

19.35 Barwy szczęścia (2296)
20.10 Barwy szczęścia (2297)
20.40 Filmowe czwartki – Wiesław Kot
20.45 Filmowe czwartki – Uśmiech Etruska – film obyczajowy, USA 2018, reż.: Oded Binnun, Mihal Brezis
22.45 Ukojenie – dramat, USA 2015, reż.: Alfonso Poyart
00.35 Miłość i inne używki – film obyczajowy, USA 2010, reż.: Edward Zwick, wyk.: Anne Hathaway, Jake Gyllenhaal, Oliver Platt, Judy Greer
02.35 Dzielnica bankowa (1/6) – serial sensacyjny, Belgia/Szwajcaria 2017, reż.: Fulvio Bernasconi
03.40 Art Noc – Europejski Stadion Kultury – Rzeszów 2020 cz. 1, koncert
04.30 Zakończenie dnia

TVP INFO

05.35 Powitanie: Poranek; **05.39** Serwis Info Poranek – wiadomości z kraju i świata – w tym: Info Poranek, Pogoda, relacje korespondentów; **05.59** Serwis Info Poranek; **06.30** Serwis Info Poranek; **07.00** Serwis Info Poranek; **07.12** Jedziemy; **07.50** Agrobiznes; **07.55** Agropogoda; **08.00** Jedziemy dalej; **08.15** Serwis Info Poranek; **08.18** Minęła 8; **09.00** Serwis Info Poranek; **09.11** Minęła 9; **10.00** Serwis Info Poranek; **10.59** Serwis Info Dzień; **12.00** Info Raport; **13.29** Serwis Info Dzień; **13.50** Pogoda Info; **13.59** Serwis Info Dzień; **14.29** Serwis Info Dzień; **14.49** Pogoda Info; **14.59** Dla niesłyszących: Serwis Info Dzień; **15.29** Info Dzień, w tym wiadomości z kraju i świata; **15.54** Pogoda Info; **15.59** Info Dzień; **17.00** Teleexpress; **17.15** Teleexpress Extra; **17.30** Dla niesłyszących: O co chodzi; **18.00** Panorama; **18.20** Panorama opinii; **18.37** O tym się mówi

19.30 Wiadomości
19.58 Gość Wiadomości
20.13 Minęła 20
21.00 Nie da się ukryć
21.25 Serwis Info Wieczór
21.41 Spiszmy się, jak na rolników przystało
21.50 W tyle wizji
22.25 Serwis Info Wieczór
22.30 W tyle wizji Extra
23.00 Info Wieczór
23.30 W akcji
23.55 Serwis Info Wieczór
00.03 Wiadomości
00.31 Gość Wiadomości
00.56 Pogoda Info
01.00 Minęła 20
01.55 W tyle wizji
02.30 Serwis Info Wieczór
02.35 W tyle wizji Extra
03.00 Serwis dla Polonii
04.01 Pogoda Info
04.10 Taśmy bezpieki
04.35 Taśmy bezpieki
05.02 Reportaż TVP Info
05.17 Agrobiznes
05.30 Zakończenie dnia

TV TRWAM

06.00 Audiencja generalna; **07.00** Próba Wiary. Św. Jan Bosco; **07.50** Kolory Świętości; **07.55** Świat w obrazach; **08.00** Informacje dnia; **08.15** Polski Punkt Widzenia; **08.40** Słowo Życia; **08.45** Chrystus w Biblii i Kodzie Leonarda da Vinci; **09.00** Na zdrowie; **09.25** Święty na każdy dzień; **09.30** Regał; **10.00** Informacje dnia; **10.15** Rozmowy niedokończone; **11.25** Myśląc Ojczyzna; **11.35** Przyroda i ludzie; **12.00** Anioł Pański; **12.03** Informacje dnia; **12.20** Po stronie prawdy; **12.50** Narodowe Sanktuarium Maryjne w Subukia; **13.10** 100 cudownych miejsc na świecie; **13.20** Niedziela; **13.30** Msza Święta z kaplicy Cudownego Obrazu Matki Bożej Częstochowskiej na Jasnej Górze; **14.30** Katedra w Chartres; **15.30** Orłem być...; **15.50** Ma się rozumieć; **16.00** Informacje dnia; **16.10** Z wędką nad wodę w Polskę i Świat; **16.35** Porady Medyczne Bonifratrów; **16.55** Kartka z kalendarza; **17.00** Modlitwa w intencji rodzin i obrony życia poczętego w Sanktuarium św. Józefa w Kaliszu

19.25 Akademia pro-life
19.30 Moja katolicka rodzina
20.00 Informacje dnia
20.20 Różaniec – audycja modlitewna
20.50 Głos Polski
21.00 Apel Jasnogórski z kaplicy Cudownego Obrazu Matki Bożej Częstochowskiej na Jasnej Górze – transmisja
21.20 Informacje dnia
21.40 Polski Punkt Widzenia
22.00 Rotmistrz Pilecki
22.30 Z wędką nad wodę w Polskę i Świat
23.00 Święta Klara
23.50 100 cudownych miejsc na świecie
00.00 Programy powtórkowe

Dramat **UKOJENIE**

TVP 2 – 22.45

Emerytowany psychiatra John Clancy (Anthony Hopkins) przed laty był jednym z najlepszych współpracowników FBI. Jednak po tragicznej śmierci córki postanowił zakończyć karierę. Tropiący nieuchwytnego seryjnego mordercę agent Joe Merriweather (Jeffrey Dean Morgan) próbuje nakłonić Clancy'ego do ponownej współpracy. Czy psychiatra zmieni swoje plany na przyszłość?

TVN

05.15 Uwaga!; **05.35** Mango – Telezakupy; **06.50** Kuchenne rewolucje; **07.50** Doradca smaku; **08.00** Dzień Dobry TVN; **11.30** Dieta czy cud?; **12.15** Ukryta prawda – program obyczajowy; **13.15** Szpital; **14.15** Detektywi; **14.50** Detektywi; **15.25** Milionerzy – teleturniej; **16.00** Szpital; **17.00** Kuchenne rewolucje – program kulinarno-rozrywkowy; **18.00** Ukryta prawda – program obyczajowy; **19.00** Fakty; **19.25** Uwaga! Koronawirus; **19.35** Sport; **19.45** Pogoda; **19.55** Uwaga!; **20.10** Doradca smaku; **20.15** Na Wspólnej (3099); **20.55** Milionerzy – teleturniej; **21.30** Kuchenne rewolucje – program kulinarno-rozrywkowy; **22.30** Chłopaki nie płaczą – komedia, Polska 1999, reż.: Olaf Lubaszenko, wyk.: Maciej Stuhr, Cezary Pazura, Michał Milowicz, Mirosław Zbrojewicz; **00.40** Jackie Chan: Przyjemniaczek – komedia, Hongkong/USA/Australia 1997, reż.: Samo Hung; **02.40** Uwaga – program interwencyjno-śledczy; **03.00** Noc Magii

POLSAT

06.00 Nowy dzień z Polsat News; **08.40** Malanowski i Partnerzy – wyk.: Bronisław Cieślak, Marek Krupski, Anna Lucińska, Magdalena Rembacz; **09.10** Malanowski i Partnerzy; **09.40** Sekrety rodziny; **10.40** Dlaczego ja? – program obyczajowy; **11.40** Gliniarze; **12.40** Dzień, który zmienił moje życie – program obyczajowy; **13.40** Trudne sprawy – program obyczajowy; **14.40** Dlaczego ja? – program obyczajowy; **15.50** Wydarzenia; **16.10** Pogoda; **16.15** Interwencja; **16.30** Na ratunek 112; **17.00** Gliniarze; **18.00** Pierwsza miłość (3081); **18.50** Wydarzenia; **19.30** Gość Wydarzeń; **19.45** Sport; **19.55** Pogoda; **20.05** Nasz Nowy Dom; **21.05** Przyjaciółki (186); **22.10** Love Island. Wyspa miłości; **23.10** Zdrady; **00.25** Złap mnie, jeśli potrafisz – USA/Kanada 2002, reż.: Steven Spielberg, wyk.: Amy Adams, Christopher Walken, Leonardo diCaprio, Martin Sheen, Nathalie Baye; **03.10** Tajemnice losu; **04.40** Disco Gramy; **05.25** Telezakupy TV Okazje

TVP 1

05.10 Przysięga (267) – serial obyczajowy, Turcja 2019; **06.00** Elif (826); **06.50** Spiszmy się jak na rolników przystało!; **07.00** Transmisja Mszy Świętej z Sanktuarium Matki Bożej na Jasnej Górze; **07.35** Misja w Afryce – Cud sakramentów; **07.50** Spiszmy się jak na rolników przystało!; **08.00** Wiadomości; **08.10** Pogoda poranna; **08.15** Kwadrans polityczny; **08.40** Magazyn śledczy Anity Gargas; **09.15** Leśniczówka (257); **09.40** Okrasa łamie przepisy; **10.15** Komisarz Alex (96); **11.05** Ojciec Mateusz (151); **12.00** Wiadomości; **12.10** Agrobiznes; **12.30** Agropogoda; **12.35** Magazyn Rolniczy; **12.55** Natura w Jedynce – Jesień – świat kolorów; **14.00** Elif (827); **15.00** Wiadomości; **15.10** Pogoda; **15.15** ALARM!; **15.35** Gra słów. Krzyżówka; **16.05** Przysięga (268); **17.00** Teleexpress; **17.20** Pogoda; **17.25** Jaka to melodia?; **18.00** Klan (3668); **18.30** Korona królów – taka historia... (70); **18.55** Jeden z dziesięciu; **19.25** Sport

19.30 Wiadomości
20.05 Pogoda
20.10 ALARM! – magazyn interwencyjno-śledczy
20.30 Leśniczówka (258)
21.00 Hobbit: Bitwa Pięciu Armii – film fantasy, Nowa Zelandia/USA 2014, reż.: Peter Jackson; wyk.: Martin Freeman, Orlando Bloom, Ian McKellen, Luke Evans, Evangeline Lilly
23.30 Rozgrywka – thriller, USA/Wielka Brytania/Francja 2014, reż.: Hossein Amini, wyk.: Kirsten Dunst, Viggo Mortensen, Oscar Isaac
01.15 SEAL Team – komando Foki (13) – serial, USA 2017
02.10 Geniusz (7) – serial, USA 2017
03.05 Magazyn kryminalny 997
03.55 Ocaleni – reality show
04.50 Zakończenie dnia

TVP 2

04.50 Cafe piosenka – talk-show; **05.20** Cafe piosenka – talk-show; **05.50** Doktor z alpejskiej wioski – nowy rozdział (123): Czas, jaki mamy, część 1 – serial, Niemcy 2016; **06.45** Anna Dymna – spotkajmy się – Ewa Fus; **07.10** Spiszmy się jak na rolników przystało!; **07.20** Familiada – teleturniej; **07.55** Pytanie na śniadanie – w tym: Panorama Flesz i Pogoda Flesz; **10.40** Panorama; **10.50** Pytanie na śniadanie; **11.15** Spiszmy się jak na rolników przystało!; **11.25** Rodzinka.pl (252): Kalejdoskop – serial komediowy TVP; **11.55** Barwy szczęścia (2297) – serial obyczajowy TVP; **12.30** Koło fortuny; **13.05** Va Banque – teleturniej; **13.35** Uzdrowisko (24); **14.05** Noce i dnie (6/12): Miłość; **15.10** Doktor z alpejskiej wioski – nowy rozdział (132): Powrót do życia, część 2; **16.00** Koło fortuny; **16.35** Familiada; **17.10** Więzień miłości (401); **18.00** Panorama; **18.25** Pogoda; **18.30** Va Banque; **19.00** Uzdrowisko (25)

19.35 Barwy szczęścia (2297) – serial obyczajowy TVP
20.10 Barwy szczęścia (2298) – serial obyczajowy TVP
20.45 Postaw na milion – teleturniej
21.40 Anything goes. Ale jazda! – program rozrywkowy
22.40 Muzyka, Taniec, Zabawa – koncert
23.40 Podwójne uderzenie – film fabularny, USA 1991, reż.: Sheldon Lettich, wyk.: Jean-Claude Van Damme, Geoffrey Lewis, Alan Scarfe
01.40 Uśmiech Etruska – film obyczajowy, USA 2018, reż.: Oded Binnun, Mihal Brezis, wyk.: Tora Birch, Rosanna Arquette, Brian Cox, Tim Matheson
03.30 Smaki świata po polsku (1) – magazyn
04.00 Zakończenie dnia

TVP INFO

05.35 Powitanie: Poranek; **05.39** Serwis Info Poranek – wiadomości z kraju i świata – w tym: Info Poranek, Pogoda, relacje korespondentów; **05.59** Serwis Info Poranek; **06.30** Serwis Info Poranek; **07.00** Serwis Info Poranek; **07.12** Jedziemy; **07.50** Agrobiznes; **07.55** Agropogoda; **08.00** Jedziemy dalej; **08.15** Serwis Info Poranek; **08.18** Minęła 8; **09.00** Serwis Info Poranek; **09.11** Minęła 9; **10.00** Serwis Info Poranek; **10.59** Serwis Info Dzień; **12.00** Info Raport; **13.29** Serwis Info Dzień; **13.50** Pogoda Info; **13.59** Serwis Info Dzień; **14.29** Serwis Info Dzień; **14.49** Pogoda Info; **14.59** Dla niesłyszących: Serwis Info Dzień; **15.29** Info Dzień, w tym wiadomości z kraju i świata; **15.54** Pogoda Info; **15.59** Info Dzień; **17.00** Teleexpress; **17.15** Teleexpress Extra; **17.30** Dla niesłyszących: O co chodzi; **18.00** Panorama; **18.20** Panorama opinii; **18.37** O tym się mówi

19.30 Wiadomości
19.58 Gość Wiadomości
20.13 Forum
21.00 Nie da się ukryć
21.25 Serwis Info Wieczór
21.41 Spiszmy się, jak na rolników przystało
21.50 W tyle wizji
22.25 Serwis Info Wieczór
22.30 W tyle wizji Extra
23.00 Info Wieczór
23.30 W akcji
23.55 Serwis Info Wieczór
00.03 Wiadomości
00.31 Gość Wiadomości
00.56 Pogoda Info
01.00 Forum
01.55 W tyle wizji
02.30 Serwis Info Wieczór
02.35 W tyle wizji Extra
03.00 Serwis dla Polonii
04.01 Pogoda Info
04.10 Taśmy bezpieki
04.35 Taśmy bezpieki
05.01 Filmy Dokumentalne TVP Info
05.36 Agrobiznes
05.50 Zakończenie dnia

TV TRWAM

06.00 Św. Klara; **06.50** Święty Piotr Julian Eymard; **07.40** 100 cudownych miejsc na świecie; **07.50** Kolory Świętości; **07.55** Świat w obrazach; **08.00** Informacje dnia; **08.15** Polski Punkt Widzenia; **08.40** Słowo Życia; **08.45** Moja katolicka rodzina; **09.10** Z wędką nad wodę w Polskę i Świat; **09.35** Święty na każdy dzień; **09.45** Duc in altum; **10.00** Informacja dnia; **10.15** Wielcy i mali; **11.25** Głos Polski; **11.35** Co by było, gdyby zwierzęta mówiły?; **11.45** Spotkania z ekologią; **12.00** Anioł Pański; **12.03** Informacje dnia; **13.30** Msza Święta z kaplicy Cudownego Obrazu Matki Bożej Częstochowskiej na Jasnej Górze; **14.30** Dziękować Bogu za ten czas; **14.55** Słowo Życia; **15.00** Modlitwa w Godzinie Miłosierdzia Koronką do Bożego Miłosierdzia; **15.20** Mocni w wierze; **15.50** Ma się rozumieć; **16.00** Informacje dnia; **16.10** Siódmy sakrament; **16.35** Drogowskaz; **16.50** Nieoczekiwana podróż; **17.30** Okiem kamery; **17.55** Kartka z kalendarza; **18.00** Anioł Pański; **18.05** Informacje dnia; **18.15** Westerplatte Młodych; **18.55** Niedziela; **19.00** Warto zauważyć...

19.30 Opowieści Theo
19.45 Modlitwa z telefonicznym udziałem dzieci
20.00 Informacje dnia
20.20 Różaniec – audycja modlitewna
20.50 Myśląc Ojczyzna
21.00 Apel Jasnogórski z kaplicy Cudownego Obrazu Matki Bożej Częstochowskiej na Jasnej Górze
21.20 Informacje dnia
21.40 Polski Punkt Widzenia
22.00 Ziemia Obiecana
22.50 Florence Nightingale
23.50 100 cudownych miejsc na świecie
00.00 Programy powtórkowe

TVN

05.15 Uwaga! – program interwencyjno-śledczy; **05.35** Mango – Telezakupy; **06.50** Kuchenne rewolucje – program kulinarno-rozrywkowy; **07.50** Doradca smaku; **08.00** Dzień Dobry TVN; **11.30** Dieta czy cud?; **12.15** Ukryta prawda – program obyczajowy; **13.15** Szpital – program obyczajowy; **14.15** Detektywi; **14.50** Detektywi; **15.25** Milionerzy – teleturniej; **16.00** Szpital; **17.00** Kuchenne rewolucje – program kulinarno-rozrywkowy; **18.00** Ukryta prawda – program obyczajowy; **19.00** Fakty; **19.25** Uwaga! Koronawirus; **19.35** Sport; **19.45** Pogoda; **19.55** Uwaga!; **20.05** Harry Potter i Zakon Feniksa – film przygodowy, USA/Wielka Brytania 2007, reż.: David Yates, wyk.: Emma Watson, Rupert Grint, Emma Thompson, Brendan Gleeson; **23.30** Green Lancer – film przygodowy, USA 2011, reż.: Martin Campbell, wyk.: Ryan Reynolds; **01.25** Kuba Wojewódzki – talk-show; **02.30** Uwaga! – program interwencyjno-śledczy; **02.45** Noc Magii

POLSAT

06.00 Nowy dzień z Polsat News; **08.40** Malanowski i Partnerzy – wyk.: Bronisław Cieślak, Marek Krupski; **09.10** Malanowski i Partnerzy; **09.40** Sekrety rodziny – program obyczajowy; **10.40** Dlaczego ja?; **11.40** Gliniarze – wyk.: Arkadiusz Krygier, Tomasz Skrzypniak, Ewelina Ruckgaber, Piotr Mróz; **12.40** Dzień, który zmienił moje życie; **13.40** Trudne sprawy – program obyczajowy; **14.40** Dlaczego ja? – program obyczajowy; **15.50** Wydarzenia; **16.10** Pogoda; **16.15** Interwencja; **16.30** Na ratunek 112; **17.00** Gliniarze; **18.00** Pierwsza miłość (3082); **18.50** Wydarzenia; **19.30** Gość Wydarzeń; **19.45** Sport; **19.55** Pogoda; **20.05** Dancing with the Stars. Taniec z Gwiazdami; **22.10** Love Island. Wyspa miłości; **23.10** Zdrady; **00.25** Niesamowity Spider – Man – USA 2012, reż.: Marc Webb, wyk.: Andrew Garfield, Rhys Ifans, Denis Leary; **03.10** Tajemnice losu; **04.40** Disco Gramy; **05.25** Telezakupy TV Okazje

Film fabularny
PODWÓJNE UDERZENIE

TVP 2 – 23.40

Po śmierci rodziców bracia bliźniacy zostają rozdzieleni, Chad trafia do rodziny zastępczej w Paryżu, natomiast Alex staje się złodziejaszkiem w Hongkongu. Kiedy kilkanaście lat później Chad spotyka swojego brata, rozpoczynają oni poszukiwania mordercy rodziców. Nie jest to jednak takie łatwe, szczególnie gdy między braćmi nie ma zbyt dużego zaufania.

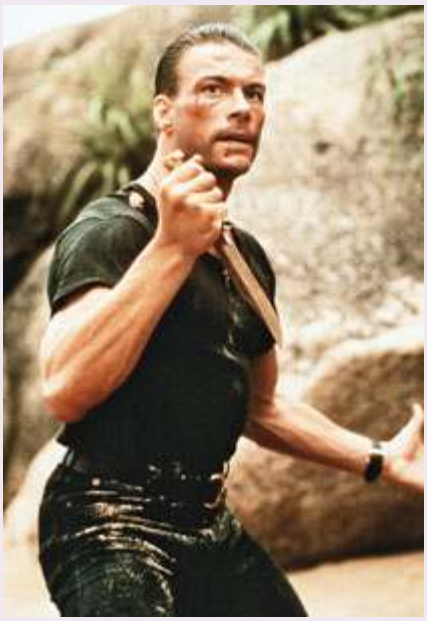

TVP 1

05.10 Klan (3664) – telenowela TVP; **05.30** Klan (3665) – telenowela TVP; **06.00** Sprawa dla reportera; **06.50** Spiszmy się jak na rolników przystało!; **07.00** Transmisja Mszy Świętej z Sanktuarium Matki Bożej na Jasnej Górze; **07.35** Rok w ogrodzie; **08.00** Rok w ogrodzie Extra; **08.15** wojsko-polskie.pl; **08.40** Pełnosprawni – magazyn dla niepełnosprawnych; **09.10** Komisarz Alex (97): Sława za wszelką cenę – serial kryminalny TVP; **10.05** Ojciec Mateusz (152): Niania – serial kryminalny TVP; **11.05** Quigley na antypodach – film fabularny, USA/Australia 1990, reż.: Simon Wincer, wyk.: Tom Selleck, Laura San Giacomo, Ron Haddrick, Tony Bonner, Chris Haywood; **13.20** Fascynujący świat; **14.15** Z pamięci; **14.25** Okrasa łamie przepisy; **15.05** U Pana Boga w ogródku (4/12); **15.55** Rolnik szuka żony seria 7; **17.00** Teleexpress; **17.20** Pogoda; **17.30** Jaka to melodia?; **18.30** Ludzie i bogowie (3): Operacja Klosz; **19.25** Sport

19.30 Wiadomości
20.05 Pogoda
20.10 ALARM! – magazyn interwencyjno-śledczy
20.35 Komisarz Alex (175): Oko za oko – serial kryminalny TVP, wyk.: Krystian Wieczorek, Antoni Pawlicki, Beata Fido, Jakub Wesołowski, Daniel Olbrychski
21.30 Hit na sobotę – Ostateczna operacja – dramat, USA 2018
23.45 Hobbit: Bitwa Pięciu Armii – film fantasy, Nowa Zelandia/USA 2014, reż.: Peter Jackson, wyk.: Martin Freeman, Orlando Bloom, Ian McKellen, Luke Evans, Evangeline Lilly
02.15 Noc Walpurgi – dramat
03.35 Jaka to melodia? – teleturniej muzyczny
04.25 Z pamięci – felieton
04.30 Zakończenie dnia

TVP 2

05.20 Cafe piosenka – talk-show; **05.45** Barwy szczęścia (2294) – serial obyczajowy TVP; **06.20** Barwy szczęścia (2295) – serial obyczajowy TVP; **06.50** Dla niesłyszących – M jak miłość (1528) – serial TVP; **07.40** Spiszmy się jak na rolników przystało!; **07.55** Pytanie na śniadanie – w tym Pogoda Flesz; **11.15** Spiszmy się jak na rolników przystało!; **11.25** Rodzinny ekspres – Matka Boża Różańcowa i różaniec; **12.00** Postaw na milion – teleturniej; **12.55** Anything goes. Ale jazda! – program rozrywkowy; **14.00** Familiada – teleturniej; **14.35** Koło fortuny – teleturniej; **15.20** Szansa na sukces. Eurowizja Junior 2020; **16.20** Czerwona królowa (4) – serial, Ukraina/Rosja 2015; **17.20** Rodzinka.pl (135): Zawsze z rodziną – serial komediowy TVP; **17.50** Słowo na niedzielę – Niewdzięczność, czyli o ukradzionej winnicy; **18.00** Panorama; **18.25** Pogoda; **18.35** Przyjaciele na zawsze – program rozrywkowy

19.35 Lajk!
20.00 Ameryka da się lubić – Black Friday – program rozrywkowy
21.00 The Voice of Poland s. XI – Przesłuchania w ciemno, Zachodniopomorskie
22.05 The Voice of Poland s. XI – Przesłuchania w ciemno, Dolnośląskie
23.10 Muzyka, Taniec, Zabawa – koncert
00.15 Człowiek w ogniu – film sensacyjny, USA/Wielka Brytania/Szwajcaria 2004, reż.: Tony Scott, wyk.: Denzel Washington, Dakota Fanning, Marc Anthony, Radha Mitchell
02.45 Ukojenie – dramat, USA 2015, reż.: Alfonso Poyart, wyk.: Anthony Hopkins, Colin Farrell
04.30 Zakończenie dnia

TVP INFO

05.55 Powitanie: Poranek; **05.59** Serwis Info Poranek – wiadomości z kraju i świata – w tym: Info Poranek, Pogoda, relacje korespondentów na temat sytuacji politycznej, społecznej; **06.22** Pogoda Info; **06.29** Serwis Info Poranek; **06.52** Pogoda Info; **06.59** Serwis Info Poranek; **07.21** Pogoda Info; **07.29** Serwis Info Poranek; **07.52** Pogoda Info; **07.59** Serwis Info Poranek; **08.22** Pogoda Info; **08.30** W Kontrze; **09.15** Salon dziennikarski; **11.59** Serwis Info Dzień weekend; **12.29** Serwis Info Dzień weekend; **12.51** Pogoda Info; **12.59** Serwis Info Dzień weekend; **13.29** Serwis Info Dzień weekend; **13.59** Serwis Info Dzień weekend; **14.53** Pogoda Info; **15.00** Debata TVP Info; **15.29** Info Dzień; **15.54** Pogoda Info; **15.59** Info Dzień; **17.00** Teleexpress; **17.15** Teleexpress Extra; **17.30** Studio Wschód; **18.00** Panorama; **18.20** Serwis Info Wieczór weekend; **18.30** Kobiecym okiem; **18.52** Serwis Info Wieczór weekend

19.30 Wiadomości
19.58 Gość Wiadomości
20.13 Minęła 20
21.00 Nie da się ukryć
21.25 Serwis Info Wieczór weekend
21.41 Spiszmy się, jak na rolników przystało
21.50 Studio Polska
23.30 Info Wieczór
00.00 Wiadomości
00.28 Gość Wiadomości
00.49 Pogoda Info
01.00 Salon dziennikarski
01.45 Minęła 20
02.36 Kobiecym okiem
03.00 Serwis dla Polonii
04.01 Pogoda Info
04.05 Reportaż TVP Info
04.30 Filmy Dokumentalne TVP Info
05.28 Głębia ostrości
05.30 Zakończenie dnia

TV TRWAM

06.00 Ziemia Obiecana; **06.50** Filmowe Życiorysy; **07.50** Kolory Świętości; **07.55** Świat w obrazach; **08.00** Informacje dnia; **08.15** Westerplatte Młodych; **08.55** Słowo Życia; **09.00** Głos serca; **09.45** Drogowskaz; **10.00** Informacje dnia; **10.15** Retrospekcja; **10.20** Święty na każdy dzień; **10.25** Myśląc Ojczyzna; **10.35** Polski Punkt Widzenia; **11.00** Kropelka radości; **12.00** Anioł Pański; **12.03** Informacje dnia; **12.20** Warto zauważyć...; **12.50** Porady Medyczne Bonifratrów; **13.10** 100 cudownych miejsc na świecie; **13.20** Ocalić od zapomnienia; **13.30** Msza Święta z kaplicy Cudownego Obrazu Matki Bożej Częstochowskiej na Jasnej Górze; **14.30** Niedziela; **14.35** Antarktyda; **15.30** Wierzę w Boga; **16.00** Informacje dnia; **16.10** Człowiek orkiestra; **17.00** Z Parlamentu Europejskiego; **17.30** Okiem kamery; **18.00** Anioł Pański; **18.05** Informacje dnia; **18.15** Rozmowy niedokończone

19.25 Święty na każdy dzień
19.30 Katecheza ks. bp. Długosza
19.45 Modlitwa z telefonicznym udziałem dzieci
20.00 Informacje dnia
20.20 Różaniec – audycja modlitewna
20.50 Myśląc Ojczyzna
21.00 Apel Jasnogórski z kaplicy Cudownego Obrazu Matki Bożej Częstochowskiej na Jasnej Górze
21.20 Informacje dnia
21.40 Polski Punkt Widzenia
22.00 Mojżesz – 10 przykazań
22.50 100 cudownych miejsc na świecie
23.00 Głos serca
23.40 Dziękować Bogu za ten czas
00.00 Programy powtórkowe

Dramat **OSTATECZNA OPERACJA** **TVP 1 – 21.30**

Izrael, przełom lat 50. i 60. XX wieku. Część ludzi pragnie zapomnieć o traumie II wojny światowej, a część wciąż żąda jakiegoś spektakularnego zadośćuczynienia za zaznane cierpienie. Gdy Mossad wchodzi w posiadanie dowodu na to, że w Argentynie ukrywa się Adolf Eichmann, nazistowski zbrodniarz wojenny zwany „architektem Holocaustu", wśród decydentów przeważa chęć postawienia go przed sądem i skazania. Czy dowodzonej przez Petera Malkina drużynie śmiałków uda się schwytać i przywieźć do Izraela zakonspirowanego na drugim końcu świata potwora w ludzkiej skórze? A jeśli tak, ile będzie ich to kosztowało?

TVN

04.55 Uwaga! – program interwencyjno-śledczy; **05.15** Mango – Telezakupy; **07.25** Kosmiczny wykop (1/26); **07.40** Kosmiczny wykop (2/26); **08.00** Dzień Dobry TVN; **11.30** Na Wspólnej Omnibus (789); **13.20** MasterChef; **14.55** Top Model; **16.25** House Hunters – Poszukiwacze domów; **17.00** Kuchenne rewolucje – program kulinarno-rozrywkowy; **18.00** 36,6; **19.00** Fakty; **19.25** Sport; **19.35** Pogoda; **19.45** Uwaga! – program interwencyjno-śledczy; **20.00** Dwa tygodnie na miłość – komedia, USA 2002, reż.: Marc Lawrence, wyk.: Sandra Bullock, Hugh Grant, Alicia Witt, Dana Ivey; **22.05** Chłopaki też płaczą – komedia, USA 2008, reż.: Nicholas Stoller, wyk.: Kristen Bell, Mila Kunis; **00.35** Nieodebrane połączenie – horror, USA/Japonia/Niemcy 2008, reż.: Eric Valette, Shannyn Sossamon, Edward Burns, Ana Claudia Talancón, Ray Wise, Azura Skye, Johnny Lewis, Jason Beghe; **02.25** Uwaga! – program interwencyjno-śledczy; **03.00** Noc Magii

POLSAT

06.00 Nowy dzień z Polsat News; **08.45** Scooby-Doo i Legenda Wampira – animacja, USA 2002; **10.10** Ewa gotuje; **10.40** Nasz Nowy Dom; **11.40** Bogaty dom – biedny dom; **12.40** Rolnicy. Podlasie; **13.45** Rolnicy – Tak się żyje u nas na wsi; **14.15** Rolnicy – Tak się żyje u nas na wsi; **14.45** Budowlańcy; **15.15** Budowlańcy; **15.45** Więzienie; **16.15** Więzienie; **16.45** Więzienie; **17.15** Więzienie; **17.45** Chłopaki do wzięcia; **18.20** Chłopaki do wzięcia; **18.50** Wydarzenia; **19.30** Gość Wydarzeń; **19.45** Sport; **19.55** Pogoda; **20.00** Mayday (1) – Polska 2020, reż.: Sam Akina, wyk.: Piotr Adamczyk, Adam Woronowicz, Weronika Książkiewicz, Anna Dereszowska, Andrzej Grabowski; **21.00** Mayday (2); **22.05** Twoja Twarz Brzmi Znajomo; **00.05** W stronę słońca – USA 2005, wyk.: Steven Seagal, William Atherton, Matthew Davis, Eddie George, Chiaki Kuriyama, Juliette Marquis, Takao Osada; **02.25** Tajemnice losu; **04.40** Disco Gramy; **05.25** Telezakupy TV Okazje

Redakcja „Idziemy" nie ponosi odpowiedzialności za zmiany w programach TV wprowadzone przez nadawców po 18 IX 2020 r.

„Babcia" – dzielna nauczycielka

Barbara Stefańska

W kilku momentach życia Karola Wojtyły ważną rolę odegrała pewna nauczycielka z Krakowa.

Irena Szkocka, lata 30

fot. archiwum CMJPII

Kolega Wojtyły ze studiów polonistycznych, Juliusz Kydryński, zaprowadził go pewnego razu na lekcje języka francuskiego do Jadwigi Lewaj, która zamieszkiwała w domu państwa Szkockich, przy ul. Księcia Józefa 55a w Krakowie. W ten sposób około 1938-39 roku zaczęła się wieloletnia znajomość Karola Wojtyły z rodziną Szkockich, zwłaszcza z p. Ireną, emerytowaną nauczycielką w szkole podstawowej. Ich dom był otwarty – Irena Szkocka utrzymywała w dalszym ciągu kontakty ze swoimi byłymi uczniami, którzy nazywali ją „Babcią". W jej domu odbywały się spotkania dyskusyjne na temat literatury, a także recitale fortepianowe, które wykonywała jej córka. Karol polubił tę atmosferę i był tam mile widzianym gościem, a Irena Szkocka, mimo różnicy wieku, znalazła wspólny język z młodym studentem polonistyki, który również nazywał ją „Babcią". „Ona mu tak trochę matkowała, nie mając syna tylko cztery córki (…). Rozumieli się wspaniale, bo moja babcia była bardzo religijna w sposób taki bardzo nieagresywny, wewnętrzny, miała skłonności do mistycyzowania i rozumieli się bardzo dobrze w tematach literackich, patriotycznych, religijnych" – podkreślała Maria Poźniak, wnuczka Ireny Szkockiej.

Irena Szkocka żyła ponad 90 lat, zmarła w 1971 r. Bp Wojtyła utrzymywał kontakt nie tylko z nią, ale z całą szerszą rodziną i kolejnymi pokoleniami.

W czasie niemieckiej okupacji w 1941 roku Niemcy wysiedlili Polaków z dzielnicy willowej. Rodzina Szkockich musiała się wynieść z domu przy ul. Księcia Józefa i nowe lokum znalazła przy ul. Szwedzkiej 12 na krakowskich Dębnikach. Karol w trakcie II wojny światowej podjął pracę jako robotnik w fabryce „Solvay", by uniknąć wywózki na roboty przymusowe. W tym czasie również bywał u państwa Szkockich, gdyż ich nowe miejsce zamieszkania znajdowało się na jego trasie do fabryki. W 1942 r. młody Wojtyła wstąpił do konspiracyjnego seminarium duchownego, przez dwa lata łącząc ciężką pracę fizyczną z tajnymi studiami. Pewnego razu w lutym 1944 r., gdy wracał zmęczony, niedożywiony z fabryki po podwójnej zmianie, potrąciła go ciężarówka. Trafił do szpitala ze wstrząsem mózgu i licznymi obrażeniami. Emerytowana nauczycielka dowiedziała się o tym i odwiedzała go w szpitalu, a rekonwalescencję przechodził później właśnie w domu państwa Szkockich. W trudnych warunkach okupacyjnych i przeludnionym domu najspokojniejszym miejscem była kuchnia, dlatego tam umieszczono Karola na rozkładanym łóżku. Wówczas nie żył już żaden z członków najbliższej rodziny Karola, jednak mógł on liczyć na przyjaciół.

W sierpniu 1944 roku Niemcy zorganizowali w Krakowie obławę – łapankę młodych mężczyzn na ulicach miasta (a nawet w domach), w obawie przed wybuchem w tym mieście powstania podobnego do warszawskiego. Okupanci nie zajrzeli do sutereny domu przy ul. Tynieckiej 10, gdzie mieszkał wtedy Karol. Po tym wydarzeniu abp krakowski Adam Sapieha, bojąc się o swych podopiecznych, postanowił zgromadzić wszystkich kleryków tajnego seminarium w swojej siedzibie, gdyż dotychczas mieszkali oni w rozproszeniu. W tym momencie po raz kolejny Irena Szkocka przyszła z pomocą. Wraz z ks. Mikołajem Kuczkowskim z krakowskiej kurii asystowała w trakcie ewakuacji Karola na ul. Franciszkańską – nie było bowiem wiadomo, czy łapanki już się skończyły i nie nastąpi kolejna fala aresztowań. Emerytowana nauczycielka szła na przedzie jako „czujka", dając znać, czy droga jest wolna.

Gdy Karol Wojtyła odprawił Mszę św. prymicyjną na Wawelu jako świeżo wyświęcony kapłan w listopadzie 1946 roku, p. Szkocka wraz z córką przygotowały małe przyjęcie prymicyjne dla zaproszonych gości. Wkrótce po święceniach ks. Wojtyła wyjechał na dalsze studia teologiczne do Rzymu na papieskim uniwersytecie „Angelicum". Do Ireny Szkockiej pisał listy oraz kartki z życzeniami. W jednym z listów z 1947 roku dzielił się swoimi refleksjami na temat filozofii i teologii św. Tomasza z Akwinu oraz Wiecznego Miasta: „Cały ten system (tomistyczny – przyp. red.) to coś ogromnie pięknego, zachwycającego, a przy tym przemawia prostota. Okazuje się, że myśli i głębi nie potrzeba wielu słów. Może nawet im jest głębsza, tym mniej słów. Druga rzecz zasadnicza — zapuszczanie się w Rzym. To rozdział absolutnie nie do oświetlenia w kilku zdaniach".

Irena Szkocka żyła ponad 90 lat, zmarła w 1971 r. Bp Wojtyła utrzymywał kontakt nie tylko z nią, ale z całą szerszą rodziną i kolejnymi pokoleniami. Jak podkreśla Maria Poźniak – odwiedzał także jej mamę (córkę p. Szkockiej) oraz tatę w dniu imienin i przychodził do nich na domowe kolędowanie w okresie bożonarodzeniowym. Kontakt nie urwał się nawet wtedy, gdy został wybrany papieżem – wciąż prowadzili korespondencję, a członkowie rodziny bywali przyjmowani na śniadaniu u Jana Pawła II w Watykanie. Papież potrafił wymienić kolejne pokolenia potomków p. Szkockiej z imienia.

Bp Wojtyła miał bardzo wielu przyjaciół oraz zaprzyjaźnionych rodzin i przez długie lata podtrzymywał te więzi i pisał do nich listy, także po wyborze na papieża, mając na swoich barkach cały Kościół. Do tego grona zaliczała się także dzielna nauczycielka z Krakowa i jej rodzina.

jp2online.pl

Tygodnik „Idziemy" Wydawca: Wydawnictwo Diecezji Warszawsko-Praskiej, ul. Grochowska 194/196, 04-357 Warszawa, tel.: **22 512 00 95**, www.idziemy.com.pl; Redaktor naczelny: ks. Henryk Zieliński, Asystent kościelny: ks. Marian Raciński, Sekretarz redakcji: Wojciech Świątkiewicz, redakcja@idziemy.com.pl; Zastępca sekretarza: Dorota Glica, redakcja@idziemy.com.pl; Dział krajowy: Monika Odrobińska, monika.odrobinska@idziemy.com.pl, Dział Warszawa i Mazowsze: Irena Świerdzewska, irena.swierdzewska@idziemy.com.pl, Agnieszka M. Domańska, Patryk Lubryczyński. Dział kultury: Mirosław Winiarczyk. Piszą dla nas: Iwona Budziak, ks. Waldemar Chrostowski, Kazimierz Dadak, Marta Dybińska, Mariusz Jankowski, Marek Jurek, Jacek Karnowski, ks. Paweł Kłys, Piotr Kościński, Dariusz Kowalczyk SJ, ks. Marek Kruszewski, Anna Meetschen, ks. Stefan Moszoro-Dąbrowski, Jacek Salij OP, ks. Waldemar Turek, Barbara Wiśniowska, Marcin Zatyka, Krzysztof Ziemiec; Korekta: Monika Zaręba; Serwis internetowy: Radek Molenda, Magdalena Jaroszewicz; portal@idziemy.com.pl. Projekt graficzny: Joanna Złonkiewicz. Skład i łamanie: AG Zuch. Druk: Lotos-Poligrafia Warszawa. Materiałów niezamówionych redakcja nie zwraca. Zastrzegamy sobie prawo do skracania i adiustacji tekstów oraz zmiany ich tytułów. Za treść ogłoszeń i reklam redakcja nie odpowiada. COPYRIGHT © Wydawnictwo Warszawsko-Praskie 2005. Wszelkie prawa zastrzeżone. Przedruk materiałów w jakiejkolwiek formie, całości lub fragmentów, nie jest możliwy bez zgody Wydawcy. Fot. I okł. ks. Henryk Zieliński

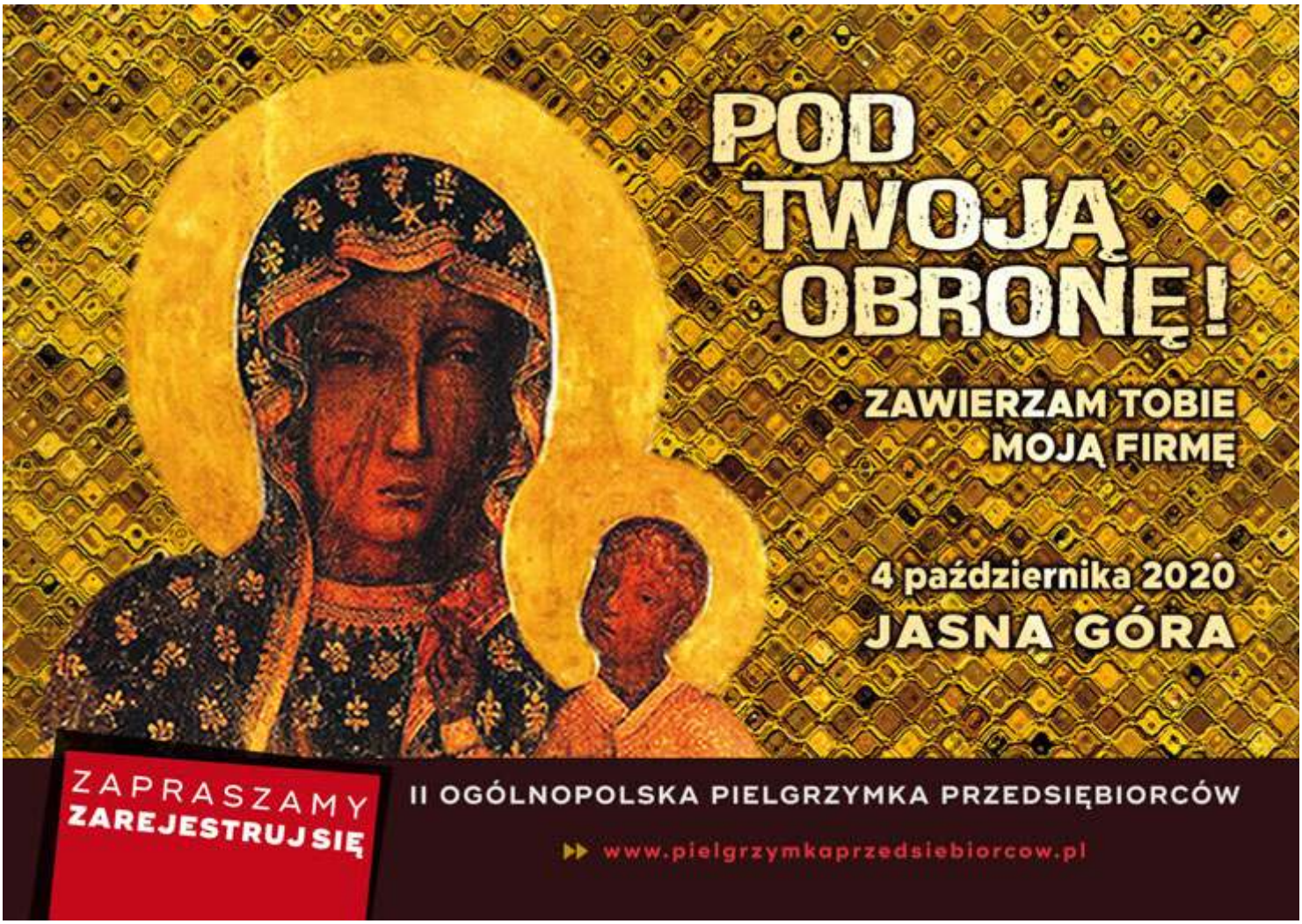

Zareklamuj się u nas!

idziemy

II okładka
205 x 285 + 5 mm na spady

1/1 strona wewnątrz pisma
205 x 285 + 5 mm na spady

Junior page

135 x 190 mm
+ 5 mm na spady

moduł
reklamowy

75 x 140 mm

moduł
reklamowy

95 x 67 mm

Zapraszamy do kontaktu: reklama@idziemy.com.pl, tel. 502 142 292

PRZEDSTAWIAMY NASZ PIERWSZY PEŁNY RAPORT CSR

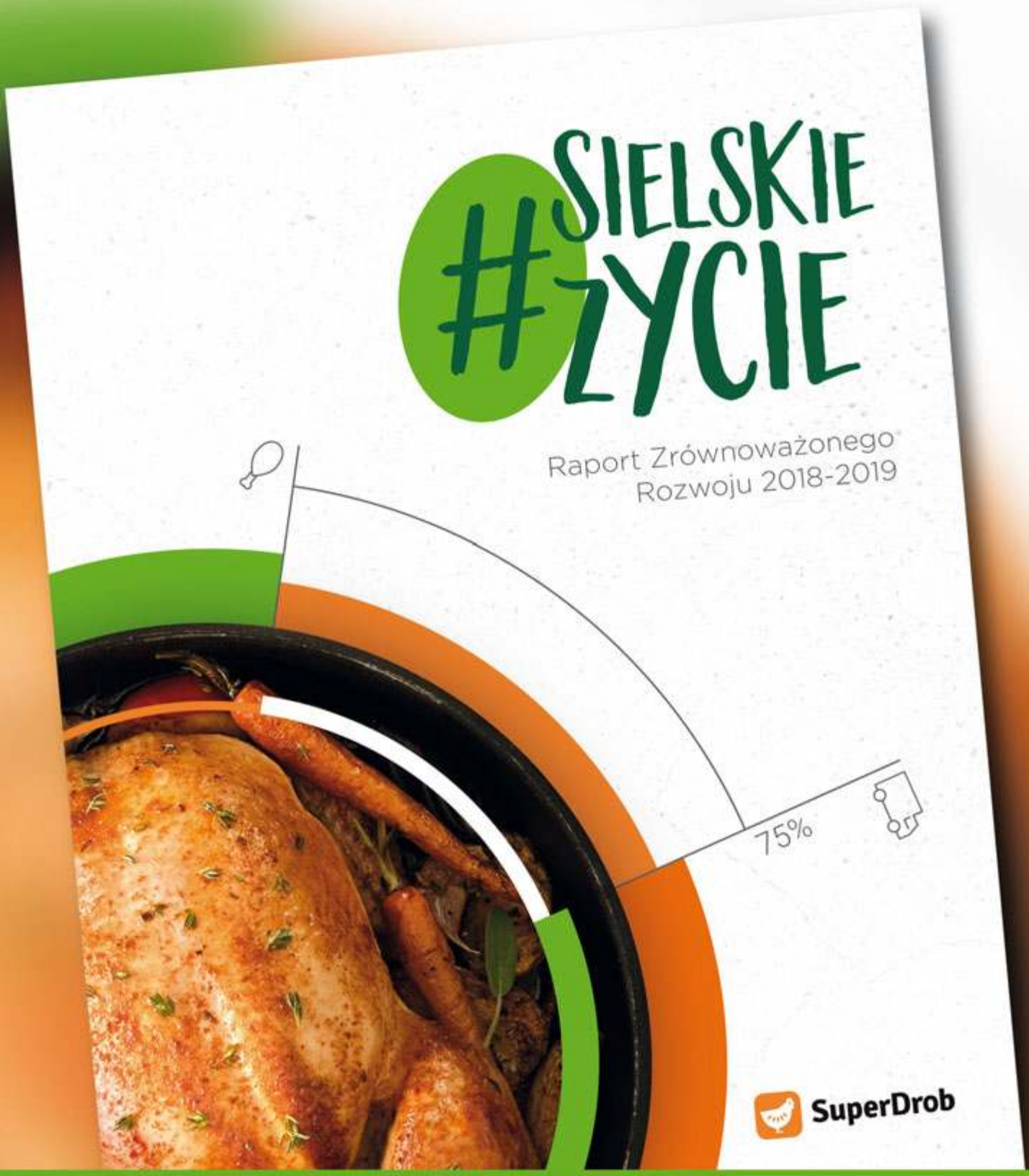

ZAPRASZAMY POD ADRES:
WWW.RAPORT-CSR.PL